

รายงานศึกษากลุ่ม
(Group Project)

เรื่อง โมเดลการบริหารการพัฒนาพื้นที่ด้านชายแดนแบบครบวงจร
กรณีศึกษา ด้านศุลกากรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์

จัดทำโดย กลุ่มที่ 6 รุ่นที่ 97

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม

หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 97
วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.

ประจำปี 2566

ลิขสิทธิ์ของสำนักงาน ก.พ.

รายงานศึกษากลุ่ม (Group Project)

เรื่อง โมเดลการบริหารการพัฒนาพื้นที่ด้านชายแดนแบบครบวงจร
กรณีศึกษา ด้านศุลกากรช่องจอม จ.สุรินทร์

จัดทำโดย กลุ่มที่ 6 รุ่นที่ 97

1. นายวิศณุเวช เศวตนันท์
2. นายคณิต มีปิด
3. นางจิรนนท์ วาสุเทพรังสรรค์
4. นางสาวอนุรักษ์ ศรีสุระ
5. นายชัยวัฒน์ ลืมลิขิตอักษร
6. นายธีระศักดิ์ สีนา
7. นางมยุรา สนส่ง
8. นางสาวจรรยาพร แสนทวีสุข
9. นายธิตินันท์ ธาณีรัตน์
10. นาวาเอกจักรพงษ์ อภิมาหารธรรม

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม

หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 97
วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.

ประจำปี 2566

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

สำนักงาน ก.พ.

เอกสารรายงานการศึกษากลุ่มนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมหลักสูตร

นักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรมของสำนักงาน ก.พ.

วัชรวิชญ์ กীরตคุสิตโรจน์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ไพจิตร วิบูลย์ธนสาร

อาจารย์ที่ปรึกษา

สุวพันธ์ ปุสสเด็จ

อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ด้านบุคลากรช่องจอมกำลังเผชิญกับปัญหาหลายด้าน ทั้งด้านตำแหน่งที่ตั้งและพื้นที่คับแคบ ด้านเศรษฐกิจ การค้า/การลงทุน ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงด้านความมั่นคง แม้ว่าที่ผ่านมารัฐบาลได้มีความพยายามในการแก้ไขปัญหาในแต่ละมิติ ทั้งความพยายามในการหาพื้นที่ใหม่เพื่อขยายด้านบุคลากรช่องจอม การผ่อนปรนให้เปิดชายแดนภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คลี่คลายลง รวมไปถึงการเพิ่มกำลังเจ้าหน้าที่เพื่อตรวจตราและรักษาความปลอดภัยบริเวณชายแดน แต่ก็ยังมีอีกหลายปัจจัยที่ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เช่น ความไม่ต่อเนื่องของนโยบายรัฐบาล ข้อจำกัดของกฎ ระเบียบ และข้อกฎหมายของหน่วยงานราชการที่ไม่สอดคล้องกันและไม่เท่าทันต่อบริบทปัจจุบัน ประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และปัญหาความไม่สงบบริเวณชายแดน หากวิเคราะห์ย้อนไปในช่วง 5-10 ปีข้างหน้า ทิศทางการพัฒนาจังหวัดสุรินทร์ได้มีแผนพัฒนา (2565-2570) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาสู่การเป็น “ศูนย์เศรษฐกิจชายแดน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการค้า การลงทุน การบริการ และเชื่อมโยงเศรษฐกิจชายแดน สร้างผู้ประกอบการเพิ่มขึ้นและเพิ่มมูลค่าการค้าชายแดน” นำไปสู่การคาดการณ์สถานการณ์ในอนาคต 10 ปีข้างหน้า (2566-2575) ว่าในกรณีที่มี “การยกระดับการบริหารการพัฒนาด้านบุคลากรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์ อย่างเป็นระบบและครบวงจร” แล้วเสร็จ จะส่งผลให้ 1) มูลค่าการค้าด้านชายแดนช่องจอมเพิ่มขึ้น 2) มูลค่าการลงทุนในจังหวัดสุรินทร์ (จากการพัฒนาพื้นที่ด้านชายแดน) เพิ่มขึ้น 3) ประชาชนชาวอำเภอกาบเชิง มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความสุขเพิ่มขึ้น 4) ปัญหาด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ด้านชายแดนลดลง และ 5) อุบัติการณ์ของปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ด้านชายแดนลดลง ทั้งนี้บริบทที่อาจเป็นปัจจัยเร่งเร็ว ได้แก่ การเติบโตทางเศรษฐกิจของกัมพูชา การขยายอิทธิพลบทบาทจีนในกัมพูชา ASEAN Charter ศักยภาพกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ และมี Potential demand ที่สำคัญ เช่น ความก้าวหน้า ด้านสาธารณสุขของไทย การเพิ่มขึ้นของกลุ่มผู้มีกำลังซื้อ การฟื้นตัวของเศรษฐกิจภายหลังจากสถานการณ์โควิด-19 การเพิ่มขึ้นของการส่งออกของประเทศไปยังเพื่อนบ้าน การเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลก เป็นต้น

การคาดการณ์ทิศทางของปัญหาในอนาคต “โมเดลการบริหารการพัฒนาพื้นที่ด้านชายแดนแบบครบวงจร กรณีศึกษา ด้านบุคลากรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์” ซึ่งศึกษาเปรียบเทียบจากต้นแบบทั้งในและต่างประเทศ เช่น ด้านบุคลากรหนองคาย ด้านบ่อเต็น ของ สปป. ลาว เพื่อให้ได้รับการพัฒนาครอบคลุมทุกมิติ ทั้งการบริหารจัดการด้านเศรษฐกิจ (การค้า/การลงทุน) ด้านสังคม การพัฒนากำลังคนและเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านความมั่นคง ซึ่งจะทำให้ด้านช่องจอมเป็นต้นแบบครบวงจรและมีศักยภาพสูงเพิ่มโอกาสให้ประเทศไทยมีการพัฒนาด้านการค้า การลงทุน ในพื้นที่ชายแดนเพิ่มมากขึ้น เศรษฐกิจดีขึ้น สร้างงานสร้างรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชน ส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนให้เติบโตมากขึ้น กระชับความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศไทยและกัมพูชา ในขณะที่สามารถควบคุมปัญหาด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ คณะผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาจากเอกสาร ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และลงพื้นที่ศึกษาเชิงประจักษ์ ที่ด้านบุคลากรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์ ประชุมและสัมภาษณ์บุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้อง อาทิ รองผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ นายด้านบุคลากรช่องจอม รวมถึงประชุมร่วมกับสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อให้ได้ข้อมูลในระดับนโยบายส่วนกลางและพื้นที่จริง นำมาวิเคราะห์ในการจัดทำรายงานการศึกษา จึงได้กำหนดเป้าหมายหลักในการพัฒนาเพื่อให้ "ด้านบุคลากรช่องจอมเป็นด้านการค้าครบวงจรระดับสากล โดยมีมูลค่าการค้าด้านชายแดนช่องจอม เพิ่มขึ้นเป็นวงเงินไม่น้อยกว่า 18,100 ล้านบาท/ปี" ภายใต้แนวคิดการบริหาร

จัดการการพัฒนาพื้นที่ชายแดนแบบบูรณาการ เพื่อให้มีศักยภาพด้านเศรษฐกิจ และเป็นประตูเชื่อมโยงทางการค้า/การลงทุน การท่องเที่ยวและบริการ ที่มีความสมดุลแบบ Smart City ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและความมั่นคง รวมถึงการเสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ในการบริหารจัดการพื้นที่ชายแดน และด้านการค้าชายแดนร่วมกับภาคเอกชน ภาคีสังคม และองค์กรท้องถิ่น ขณะที่สร้างภาพลักษณ์ใหม่ให้ด่านศุลกากรช่องจอมเป็นด่านการค้าที่สามารถเชื่อมโยงสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ ไทย ลาว กัมพูชา ในรูปแบบของ Smart One-stop Service Customs เพื่อรองรับการค้าและการลงทุนระดับโลก และได้กำหนดเป้าหมายรองไว้ 5 ด้าน ดังนี้ 1) ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 90 2) มูลค่า การลงทุน ในจังหวัดสุรินทร์ ไม่น้อยกว่า 1,088 ล้านบาท/ปี 3) ร้อยละ 95 ของประชาชนชาวอำเภอกาบเชิงมีความสุขอยู่ในระดับเท่ากับหรือสูงกว่าคนทั่วไป 4) ปัญหาด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ด่านชายแดนลดลงจนได้มาตรฐาน และ 5) อุบัติการณ์ของปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ด่านชายแดนลดลงร้อยละ 10 ต่อปี และได้กำหนดแผน Blueprint for Change ผ่าน 25 กิจกรรม เพื่อนำไปสู่ความเป็น Smart Customs/ Smart Investment/ Smart Life / Zero waste & Clean Energy และ Zero Crime ตามเป้าหมายรองที่กำหนดไว้ ตามลำดับ ทั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ความท้าทายและความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น รวมถึงระบุแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว พร้อมกำหนดผู้รับผิดชอบหลักและรอง สำหรับในแต่ละกิจกรรม เพื่อใช้เป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติให้ได้ "โมเดลการบริหารการพัฒนาพื้นที่ด่านชายแดนแบบครบวงจร" ที่สามารถเป็นต้นแบบให้กับด่านชายแดนอื่น ๆ ในการสนับสนุนการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจ และสังคมให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติต่อไป

และมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังต่อไปนี้

1. ให้จังหวัดสุรินทร์ บรรจุ “การยกระดับการบริหารจัดการการพัฒนาด่านศุลกากรช่องจอม” ไว้ในแผนพัฒนาจังหวัดสุรินทร์
2. ให้สำนักงานการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ บรรจุ “การยกระดับการบริหารจัดการการพัฒนาด่านศุลกากรช่องจอม” ไว้ในกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub-region – GMS) และกรอบความร่วมมือสามเหลี่ยมมรกต
3. ให้สำนักงานการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ เสนอคณะกรรมการ ฯ จัดตั้งพื้นที่อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งจะทำให้เกิดการค้า การลงทุน จากภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศ
4. ให้คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน BOI สนับสนุนทางด้านสิทธิประโยชน์ทางภาษี สำหรับโครงการที่ลงทุนในพื้นที่
5. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานคมนาคม และโลจิสติกส์ ให้เชื่อมโยงทั้งทางบก ทางราง และทางอากาศ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล เพื่อรองรับการบริการแบบครบวงจรของด่านศุลกากรช่องจอม
6. กำหนดมาตรการที่ส่งเสริมหลักประกันความมั่นคงปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ด่านและพื้นที่ใกล้เคียง อย่างต่อเนื่อง
7. การนำนวัตกรรม เทคโนโลยีและพลังงานสะอาดมาใช้ในการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษากลุ่ม เรื่อง โมเดลการบริหารการพัฒนาพื้นที่ด้านชายแดนแบบครบวงจร
กรณีศึกษา ด้านศุลกากรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์ ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจากอาจารย์วัชรวิชัย
กิริตติคุณโรจน์ ซึ่งให้คำแนะนำ การมองภาพรวมของปัญหาและแนวทางในการวิเคราะห์เชื่อมโยงแผนต่าง ๆ
ที่เกี่ยวข้องในทุกมิติ และขอขอบคุณอาจารย์ไพจิตร วิบูลย์ธนสาร และอาจารย์สุรพันธ์ ปุสเสด็จ ซึ่งได้กรุณาเข้า
ร่วมรับฟังการนำเสนอผลงาน ทั้งยังให้ความรู้ มุมมอง และข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุง
จนทำให้รายงานการศึกษากลุ่มสำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี และที่สำคัญต้องขอขอบคุณนายสรสาสน์ สีเพ็ง รองผู้ว่า
ราชการจังหวัดสุรินทร์ ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแผนทิศทางการพัฒนาจังหวัดสุรินทร์ นายชินวัฒน์ จันเกษม
นายด่านศุลกากรช่องจอม ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของด่านศุลกากรช่องจอม สำนักงานตรวจคนเข้า
เมืองจังหวัดสุรินทร์ ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางเข้าเมือง และนายวรณัฐ คงเมือง รองเลขาธิการความมั่นคง
แห่งชาติ ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับด้านความมั่นคงบริเวณด่านชายแดนช่องจอม

นอกจากนี้ คณะผู้ศึกษาขอขอบพระคุณผู้บริหารและบุคลากรของสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน
สำนักงาน ก.พ. ที่พิจารณาให้โอกาสผู้ศึกษาได้รับการศึกษาในหลักสูตรนี้ เพื่อให้คณะผู้ศึกษานำความรู้และ
ประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้พัฒนางานของหน่วยงานต่อไป

30 พฤษภาคม 2566

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ฅ
คำนิยาม	ญ
1. สภาพทั่วไปของปัญหา	1
1.1 ปัญหา ความท้าทาย หรือการพัฒนา	1
1.2 ผลกระทบต่อพื้นที่	3
1.3 ความพยายามในการแก้ไขปัญหา	9
1.4 สรุปปัญหาและความพยายามในอดีต	12
2. การคาดการณ์ปัญหาและโอกาสการพัฒนาของประเทศในอนาคต	14
2.1 ทิศทางในอนาคตของปัญหา	14
2.2 แนวโน้ม Potential Demand ในอนาคต	24
2.3 การศึกษาความเป็นเลิศการค้าชายแดน	26
2.4 สรุป	27
3. แนวทางแก้ปัญหา และ/หรือการพัฒนา	28
3.1 สรุปการเชื่อมโยงผลวิเคราะห์อดีตถึงปัจจุบัน และทิศทางของปัญหา	28
3.2 เป้าหมายหลักที่ต้องบรรลุ	29
3.3 เป้าหมายรองเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายหลัก	31
3.4 แนวทางบรรลุเป้าหมายรอง	32
3.5 สรุปภาพรวมของเป้าหมายหลัก เป้าหมายรอง และแนวทางบรรลุเป้าหมาย	38
4. การนำแนวทางบรรลุเป้าหมายสู่การปฏิบัติ	40
4.1 หน่วยงานหลักและหน่วยงานรองที่รับผิดชอบในการขับเคลื่อนการนำแนวทางบรรลุเป้าหมายไปปฏิบัติ	40
4.2 ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการนำแนวทางบรรลุเป้าหมาย	47
4.3 ความท้าทายในการนำแนวทางบรรลุเป้าหมายไปปฏิบัติ	48
4.4 สรุปเงื่อนไขแห่งความสำเร็จ	50
5. สรุปในภาพรวม	51
5.1 สรุปในภาพรวมจากหัวข้อที่ 1 – 4	51
5.2 บทเรียนที่ได้เรียนรู้จากการจัดทำรายงาน	52
บรรณานุกรม	58
ภาคผนวก	60
คณะผู้จัดทำ	70

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 ข้อมูลคุณภาพแหล่งน้ำผิวดิน จังหวัดสุรินทร์ ระหว่างปี พ.ศ. 2555-2564	7
ตารางที่ 2.1 SWOT Analysis จุดแข็งจุดอ่อน โอกาสและข้อจำกัดของด้านช่องจอม	15
ตารางที่ 2.2 แนวโน้มความเปลี่ยนแปลงและ Megatrends ด้านช่องจอม	26
ตารางที่ 4.1 หน่วยงานหลักและหน่วยงานรองที่รับผิดชอบในการขับเคลื่อนการนำแนวทางบรรลุเป้าหมายไปปฏิบัติ	44
ตารางที่ 4.2 ความท้าทายในการนำแนวทางบรรลุเป้าหมายไปปฏิบัติ	49
ตารางที่ 5.1 ความท้าทายในการบูรณาการความคิดจากสมาชิกในกลุ่ม และการดำเนินการ	52
ตารางที่ 5.2 ความเชื่อมโยงระหว่างแนวทางการพัฒนาตนเอง (IS) ให้เข้ากับการนำข้อเสนอในรายงานกลุ่มไปปฏิบัติ (GP)	56

สารบัญภาพ

	หน้า	
ภาพที่ 1.1	มติของการบริหารการพัฒนาพื้นที่ด้านชายแดนด้านช่องจอมแห่งใหม่ให้เป็นด่านมาตรฐานสากล	3
ภาพที่ 1.2	สถิติการส่งออกและการนำเข้าชายแดนไทย-กัมพูชา และสัดส่วนมูลค่าการส่งออกของด่านชายแดนกัมพูชา	5
ภาพที่ 1.3	แผนภูมิสถิติการเข้ารับบริการสาธารณสุขของชาวกัมพูชา ณ โรงพยาบาลกาบเชิง ปี 2557-2566	6
ภาพที่ 1.4	แผนภูมิแสดงปริมาณขยะมูลฝอยในจังหวัดสุรินทร์ ระหว่างปี พ.ศ. 2556 - 2565	7
ภาพที่ 1.5	แผนภูมิแสดงค่าเฉลี่ยปริมาณฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน เฉลี่ย 24 ชั่วโมง ปี พ.ศ. 2555 - 2564	8
ภาพที่ 1.6	สถิติการจับกุมคดีอาญา 4 ประเภทในอำเภอกาบเชิง ระหว่างปี พ.ศ. 2560 - 2565	9
ภาพที่ 2.1	แผนภาพแสดงแผนแม่บทโลจิสติกส์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 3 ระเบียงเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงกับการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศของประเทศกัมพูชา	18
ภาพที่ 2.2	แสดงจุดผ่านแดนไทย - กัมพูชา ณ จังหวัดบุรีรัมย์และสุรินทร์	19
ภาพที่ 2.3	กราฟแสดงมูลค่าส่งออก - นำเข้า ของกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ ปี 2559 - 2564	20
ภาพที่ 2.4	ภาพอนาคตของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 (นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์)	21
ภาพที่ 2.5	แสดงมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) รายสาขาปี 2563 กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2	21
ภาพที่ 2.6	ฉากทัศน์ของการแก้ปัญหาและยกระดับการบริหารจัดการด้านศุลกากรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์	24
ภาพที่ 3.1	โมเดลการบริหารการพัฒนาพื้นที่ด้านชายแดนแบบครบวงจร กรณีศึกษา ด้านศุลกากรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์	39
ภาพที่ 3.2	แนวทางบรรลุเป้าหมายรอง (Blueprint for change)	39
ภาพที่ 4.1	Blueprint for change	46
ภาพที่ 4.2	ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงและการเติบโตแบบก้าวกระโดดที่มั่นคง (Blueprint for change)	46
ภาพที่ 5.1	สรุปภาพรวมการดำเนินการจัดทำโมเดลการบริหารการพัฒนาพื้นที่ด้านชายแดนแบบครบวงจร กรณีศึกษา ด้านศุลกากรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์ โดยมีเป้าหมายหลักเป้าหมายรอง แนวทางบรรลุเป้าหมายสู่การปฏิบัติ และปัจจัยแห่งความสำเร็จ	51
ภาพที่ 5.2	โมเดลการบริหารการพัฒนาพื้นที่ด้านชายแดนแบบครบวงจร กรณีศึกษา ด้านศุลกากรช่องจอมจังหวัดสุรินทร์	52

คำนิยาม

พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) คือ โครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (อีอีซี) เป็นโครงการพัฒนาพื้นที่โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อต่อยอดการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งเป็นที่รู้จักกว่า 30 ปี หรือที่เรียกว่า อีสเทิร์นซีบอร์ด โครงการ อีอีซี มุ่งเน้นการพัฒนาพื้นที่ 3 จังหวัดในภาคตะวันออก ได้แก่ ระยอง ชลบุรี และฉะเชิงเทราโดยเล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาพื้นที่ ทั้งทางกายภาพและทางสังคม เพื่อเป็นการยกระดับ ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

โครงการ Greater Mekong Sub-region Economic (GMS) คือ ความร่วมมือของ 6 ประเทศ คือ ไทย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีน (ยูนนาน) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 โดยมีธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB: Asian Development Bank) เป็นผู้ให้การสนับสนุนหลัก โครงการ GMS เป็นจุดศูนย์กลางในการเชื่อมโยงติดต่อระหว่างภูมิภาคเอเชียใต้ เอเชียตะวันออก และ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวทางการค้า การลงทุนอุตสาหกรรม การเกษตร และบริการ สนับสนุนการจ้างงานและยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ให้ดีขึ้น ส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือทางเทคโนโลยีและการศึกษาระหว่างกัน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ส่งเสริมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและเพิ่มขีดความสามารถรวมทั้งโอกาสทางเศรษฐกิจในเวทีการค้าโลก

สามเหลี่ยมมรกต (Emerald Triangle) คือ ความร่วมมือระหว่าง กัมพูชา ลาว และไทย เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ในพื้นที่จังหวัดชายแดนที่ติดกันของสามประเทศ ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อ มิ.ย. 2543 โดยข้อเสนอของกัมพูชา เป็นความร่วมมือในลักษณะสามเหลี่ยมเศรษฐกิจในพื้นที่ที่สามประเทศมีพรมแดนร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม พื้นที่ความร่วมมือในปัจจุบัน ครอบคลุม 7 จังหวัด/แขวง ได้แก่ จ.อุบลราชธานีและศรีสะเกษของไทย จ.พระวิหาร อุตรดิตถ์ และสตึงแตร็งของกัมพูชา และแขวงสาละวันและจำปาสักของ สปป.ลาว

1. สภาพทั่วไปของปัญหา

1.1 ปัญหา ความท้าทาย หรือการพัฒนาประเทศ

ด้านศุลกากรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์ เป็นด่านการค้าชายแดนที่สำคัญ เนื่องจากมีจุดผ่านแดนที่เชื่อมต่อระหว่างพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ ประเทศไทย และจังหวัดอุดรธานี ประเทศกัมพูชา มีชายแดนติดต่อกันประมาณ 90 กิโลเมตร โดยมีเทือกเขาพนมดงรักเป็นเขตกั้นพรมแดน มีช่องผ่านขึ้นลงระหว่างไทยกับกัมพูชาจำนวน 36 ช่อง แต่จุดที่มีการติดต่อกันตั้งแต่อดีตเป็นจุดผ่านแดนถาวรมีเพียงจุดเดียว คือ ช่องจอม ตำบลด่านอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ห่างจากตัวเมืองสุรินทร์ ประมาณ 69 กิโลเมตร สามารถเดินทางข้ามแดนติดต่อกับบ้านโอรส์เสม็ด อำเภอสำโรง จังหวัดอุดรธานี ประเทศกัมพูชา จึงเป็นอีกจุดหนึ่งของยุทธศาสตร์หลักที่จะช่วยสนับสนุนให้ไทยมีบทบาทในการค้าและการท่องเที่ยวในประเทศเพื่อนบ้าน โดยผ่านเส้นทางจังหวัดสุรินทร์ ประเทศไทยไปยังจังหวัดอุดรธานี และเสียมเรียบ ประเทศกัมพูชา ซึ่งเป็นเมืองที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศกัมพูชา จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อภาพรวมของระบบเศรษฐกิจทั้ง 2 ประเทศรวมทั้งเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศกัมพูชาให้มีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น และด้านศุลกากรช่องจอมอยู่ในกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง ประกอบไปด้วย 6 ประเทศ คือ ไทย จีนตอนใต้ (มณฑลยูนนาน) เวียดนาม กัมพูชา ลาว และเมียนมา อยู่ในเส้นทางคมนาคมที่พัฒนาตามแผน GMS (Greater Mekong Sub-region) Economic¹ เป็นประตูเชื่อมโยงการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว ที่มีความสมดุลทั้งในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง ในการเสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการบริหารจัดการชายแดนและการพัฒนาด้านชายแดนร่วมกับองค์กรภาคเอกชนและองค์กรท้องถิ่น เพื่อให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ชายแดน และเป็นการสร้างภาพลักษณ์ใหม่ให้กับด้านศุลกากรช่องจอม และเพื่อให้เป็นบริการ one-stop service ด้านการนำเข้าส่งออกสินค้า การท่องเที่ยว จึงถือเป็นอีกหนึ่งโครงการสำคัญที่เชื่อมโยงเศรษฐกิจในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 และสนับสนุนให้สามารถขนส่งสินค้าเชื่อมสู่พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) อีกด้วย ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน สังคม สิ่งแวดล้อมและความมั่นคงของทั้งสองประเทศ

ปัจจุบัน ด้านศุลกากรช่องจอมมีพื้นที่เพียง 7 ไร่ มีอาคารสำนักงาน 2 หลัง อาคารบ้านพัก 3 หลัง อาคารคลังสินค้า 1 หลัง อาคารชั่งน้ำหนัก 1 หลัง ด้านตรวจพืช 1 หลัง และเหลือพื้นที่ประมาณ 3 ไร่เศษสำหรับจอดรถบรรทุกสินค้าเพื่อรอตรวจรถ ด้านศุลกากรช่องจอมตั้งอยู่ติดกับพื้นที่การค้าตลาดช่องจอมมีความแออัด ไม่สะดวกกับการเป็นด่านหน้า ที่ชาวต่างชาติจะเข้ามาพบเห็นเป็นครั้งแรก อีกทั้งสถานที่ตั้งของ

¹ Asian Development Bank, แผนงานการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

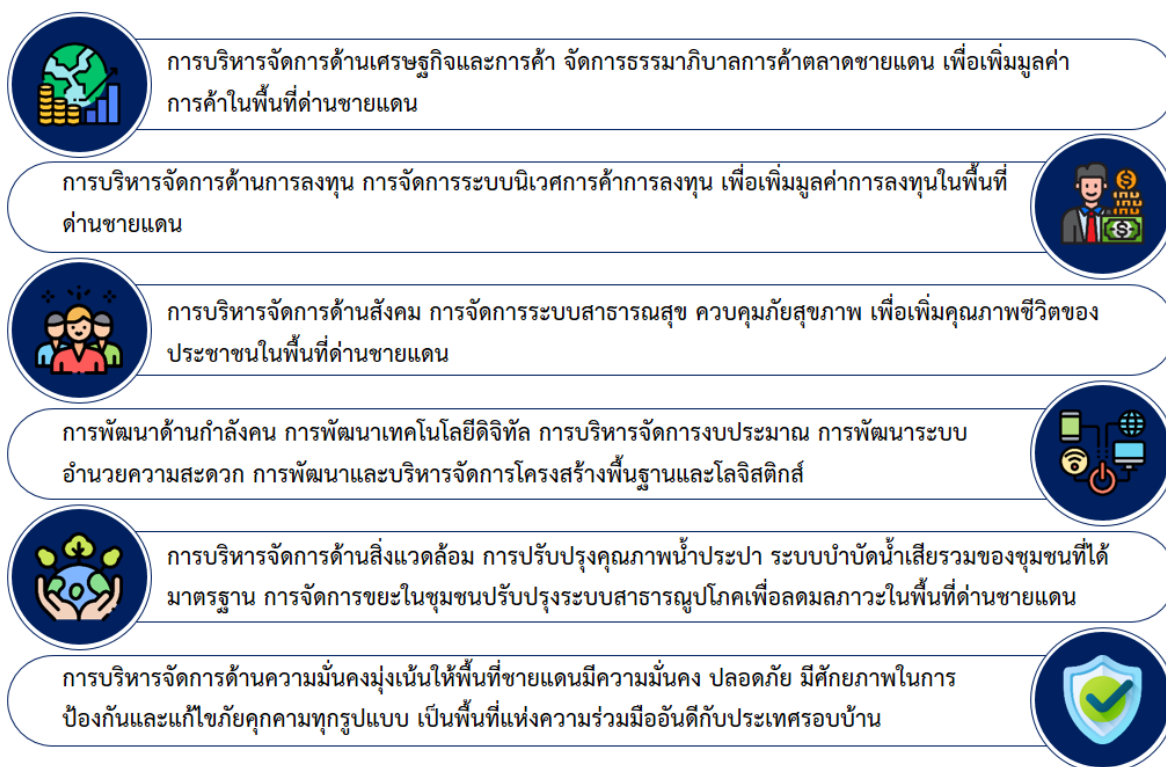
ด้านศุลกากรช่องจอมอยู่ห่างจากด่านพรมแดนช่องจอมเกือบ 3 กิโลเมตร ทำให้ยากต่อการควบคุมทางศุลกากร สามารถลักลอบขนถ่ายสินค้าระหว่างทาง หรือหลบหลีกออกนอกเส้นทางได้โดยง่าย ปัญหาที่เกิดขึ้นบริเวณหน้าด่านมีปริมาณรถบรรทุกสินค้าผ่านเข้าออกด่านเป็นจำนวนมาก ทำให้มีรถติดสะสมสร้างผลกระทบต่อบริเวณตลาดช่องจอมและชุมชนที่พำนักอาศัยบริเวณใกล้เคียง ประกอบกับบริเวณด่านชายแดนช่องจอมและตลาดช่องจอม มีปริมาณขยะมูลฝอยประมาณ 5-10 ตัน/วัน ซึ่งมีการกำจัดอย่างไม่ถูกหลักสุขาภิบาล และการทิ้งขยะในที่สาธารณะ โดยผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำประปา พบว่าส่วนใหญ่มีค่าการปนเปื้อนที่เกินกว่าค่ามาตรฐานกำหนด และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกยังพบปัญหาเรื่องขยะจากตลาดและชุมชน ปัญหาควันพิษจากเตาเผาขยะและปัญหาขาดที่กำจัดขยะ ปัญหาน้ำเสียจากการซักผ้ามือสอง และปัญหาระบบบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำ อีกด้วย

ปัญหาในพื้นที่การค้าชายแดน มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของจังหวัดต่าง ๆ และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนที่อยู่ตามแนวชายแดนทั้งไทยและประเทศเพื่อนบ้าน โดยที่ผ่านมามูลค่าการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในทุก ๆ ปี และการค้าชายแดนของไทยกลายเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดประเทศเพื่อนบ้าน ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการค้าชายแดนในจุดอื่น ๆ ดังนี้ 1) ช่องสง่างา ศรีสะเกษ พบว่าส่วนใหญ่เกิดจากปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำในชุมชน การติดการพนันและการประสานงานระหว่างไทย - กัมพูชา 2) เขมรราชธานี มีการลักลอบค้ายาเสพติด และปัญหาอาชญากรรมที่มีแนวโน้มรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้น การคมนาคมขนส่งไม่สะดวก การเปลี่ยนแปลงทางการปกครอง ส่งผลให้เศรษฐกิจซบเซา 3) ช่องสายตะกู บุรีรัมย์ พบปัญหาการลักลอบนำเข้ายาเสพติด ภาครัฐไม่มีแผนพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยวที่ชัดเจน และไม่มีการสื่อสารชี้แจงให้ชาวบ้านทราบทิศทางการพัฒนา โดยที่ดินส่วนใหญ่เป็นที่ดินราชพัสดุ นักลงทุนไม่กล้าที่จะเข้ามาลงทุนสร้างสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ เช่น สถานที่พัก เป็นต้น อีกทั้งยังพบปัญหาการขอใช้พื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติตาพระยาเพื่อเปิดจุดผ่านแดนถาวร

นอกจากนี้ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ยังส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงทั้งด้านเศรษฐกิจและสาธารณสุข และต่อการค้าชายแดนของไทย เช่น มาตรการปิดด่านชายแดนของไทยและประเทศเพื่อนบ้าน มาตรการคัดกรองบุคคลข้ามแดนหรือจำกัดรถสินค้า อีกทั้งผลกระทบต่อด้านสิ่งแวดล้อม เช่น มลพิษ PM 2.5 ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของบุคลากรภาครัฐที่ประจำอยู่ที่ด่านพรมแดน ต้องสัมผัสกับมลพิษทางอากาศ ตลอดจนสถานการณ์โลกที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจทั่วโลก เช่น สงครามรัสเซีย - ยูเครน ซึ่งทำให้มูลค่าพลังงานสูงขึ้น ราคาน้ำมันเชื้อเพลิงสูงขึ้น ทำให้ต้นทุนด้านการขนส่งสินค้าและระบบโลจิสติกส์สูงขึ้นด้วย

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าด้านศุลกากรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์ ประสบปัญหาหลายด้าน เช่น ปัญหาพื้นที่คับแคบ ปัญหามลภาวะในพื้นที่ด่านชายแดน โดยเฉพาะปัญหาขยะ น้ำเสีย มลพิษทางอากาศ และปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ด่านชายแดน เป็นต้น จึงควรที่จะบริหารการพัฒนาพื้นที่ด่านชายแดนด้านช่องจอมแห่งใหม่

ให้เป็นด้านมาตรฐานสากล ครอบคลุมการพัฒนาทุกมิติ ดังแสดงในแผนภาพที่ 1.1 การพัฒนาด้านศุลกากร ช่องจอมแห่งใหม่จะก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาลต่อจังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดใกล้เคียง เศรษฐกิจการค้าชายแดนจะมีการขยายตัวอย่างมาก มูลค่าการนำเข้า-ส่งออกสินค้าจะสูงขึ้น เพิ่มศักยภาพการค้าชายแดนให้เป็นร้านสินค้าชุมชน OTOP Global การท่องเที่ยวในทุกมิติจะเติบโต จะมีประชาชนจากพื้นที่อื่นมาท่องเที่ยวและใช้บริการด้านสุขภาพเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการเดินทางผ่านแดนที่สะดวกยิ่งขึ้น และเมื่อพื้นที่พัฒนาขึ้น ชายแดนของสุรินทร์จะเติบโตขึ้น เป็นเมืองชายแดนที่มีเศรษฐกิจดีมีแนวโน้มที่จะพัฒนาเป็นเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ ที่สามารถดึงดูดการค้าการลงทุน สร้างรายได้ให้แก่จังหวัด ประชาชนในพื้นที่มีรายได้มากขึ้น คุณภาพชีวิตดีขึ้น ส่งผลให้เศรษฐกิจในภาพรวมของจังหวัดดีขึ้น และเอื้อต่อการการค้าและการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้านผ่านเส้นทางสำคัญที่เชื่อมโยงระหว่างภูมิภาคหรือที่เรียกว่าระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง (GMS Economic Corridors) กับอีก 6 ประเทศต่อไป

ภาพที่ 1.1 มิติของการบริหารการพัฒนาพื้นที่ด้านชายแดนด้านช่องจอมแห่งใหม่ให้เป็นด้านมาตรฐานสากล

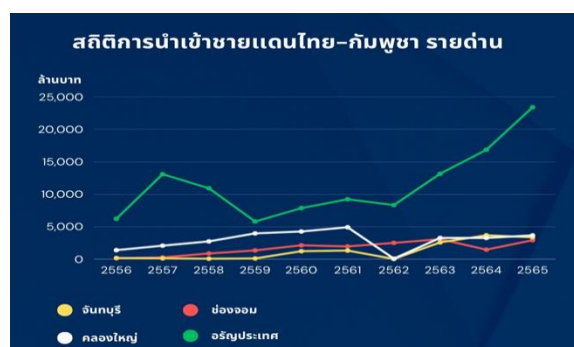
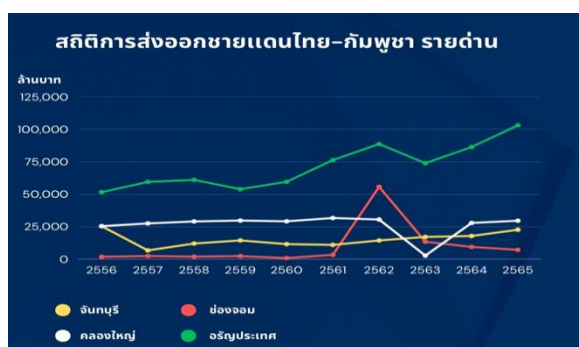
1.2 ผลกระทบต่อพื้นที่

1.2.1 ด้านเศรษฐกิจและการค้า

สภาพเศรษฐกิจและการค้าชายแดนด้านช่องจอมมีประเด็นเกี่ยวข้องกับสามเหลี่ยมเศรษฐกิจไทยลาว กัมพูชา หรือ “สามเหลี่ยมมรกต” ที่มีความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ส่งเสริมโอกาสทางเศรษฐกิจของไทยตามเส้นทางคู่ขนานแนวพื้นที่เศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (Para EWEC) (อุบลราชธานี-ช่องเม็ก-ปากเซ-อัตตะปือ-กอนตูม-บึงดิง-กวีเญิน) เพื่อเป็นเส้นทางคู่ขนานระเบียงการศึกษาศักยภาพการค้า

และการขนส่งชายแดนด้านจังหวัดอุบลราชธานี ต่อการเปิดประเทศเข้าสู่ AEC : เศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (PARA EWEC : Parallel East-West Economic Corridor) เป็นเส้นทางย่อระยะทางจากทะเลจีนใต้ที่ดำเนินไปยังทะเลอันดามันที่ทวาย ประเทศเมียนมา และเชื่อมสู่กลุ่มประเทศอินโดจีนตอนกลางและตอนใต้ ตามกรอบการท่องเที่ยวสามเหลี่ยมมรกต (The Emerald Triangle)² นอกจากนี้ ความร่วมมือในลักษณะสามเหลี่ยมเศรษฐกิจในพื้นที่ที่สามประเทศมีพรมแดนร่วมกันดังกล่าวยังเสริมสร้างศักยภาพทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม มีการตกลงร่วมกันพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่สามเหลี่ยมมรกต ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานสนับสนุน การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว การค้า และการพัฒนาเศรษฐกิจ และได้ขยายความร่วมมือให้ครอบคลุมด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการส่งเสริมการค้า และการเกษตร เพื่อกระตุ้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ยกกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน และขจัดปัญหาความยากจนในภูมิภาค

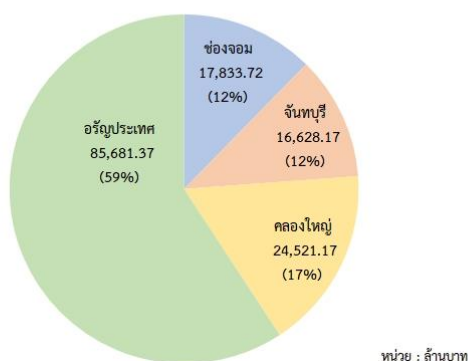
ในห้วง 10 ปีที่ผ่านมา หากพิจารณาเปรียบเทียบด้านสำคัญทั้ง 4 ด้าน ชายแดนไทย - กัมพูชา ได้แก่ ด้านศุลกากรจันทบุรี ด้านศุลกากรคลองใหญ่ ด้านศุลกากรอรัญประเทศ และด้านศุลกากรช่องจอม ตามแผนภาพที่ 1.2 ดังนี้

² กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, สามเหลี่ยมมรกต (Emerald Triangle)

[https://business.mfa.go.th/th/content/16229%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B9%80%E0%B8%AB%E0%B8%A5%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%A2%E0%B8%A1%E0%B8%A1%E0%B8%A3%E0%B8%81%E0%B8%95\(-emerald-triangle-\)?cate=5d73a21d15e39c36a8006c2b](https://business.mfa.go.th/th/content/16229%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B9%80%E0%B8%AB%E0%B8%A5%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%A2%E0%B8%A1%E0%B8%A1%E0%B8%A3%E0%B8%81%E0%B8%95(-emerald-triangle-)?cate=5d73a21d15e39c36a8006c2b) สืบค้นเมื่อ 22 เมษายน 2566

สัดส่วนมูลค่าการส่งออกของด่านชายแดนกัมพูชา
เฉลี่ย 5 ปี (พ.ศ. 2561 - 2565)

ภาพที่ 1.2 สถิติการส่งออกและการนำเข้าชายแดนไทย-กัมพูชา และสัดส่วนมูลค่าการส่งออก
ของด่านชายแดนกัมพูชา

จากภาพที่ 1.2 จะเห็นได้ว่า ด่านช่องจอมมีปริมาณการส่งออกสม่ำเสมออย่างต่อเนื่องในช่วงปี 2556 – 2561 โดยมีมูลค่าต่ำกว่า 3,400 ล้านบาท (มูลค่าเฉลี่ยประมาณ 2,000 ล้านบาท) และมูลค่าการส่งออกของด่านช่องจอมเมื่อเมื่อปี 2562 ต่อเนื่องต้นปี 2563 สูงขึ้นจากการส่งออกเนื้อสุกรนั่นเองเพราะฝั่งประเทศกัมพูชาเกิดโรคระบาดอหิวาตกโรคในสุกร แต่เมื่อเทียบกับด่านรัฐประเทศจะเห็นได้ว่า ด่านช่องจอมมีมูลค่าการส่งออกน้อยกว่าเกือบ 5 เท่า

สำหรับมูลค่าการนำเข้าสินค้าจะเห็นได้ว่าภาพรวม 10 ปี ประเทศไทยได้ดุลการค้าเกือบทุกปี ด่านช่องจอมมีปริมาณการนำเข้าเฉลี่ยรวมที่ต่ำกว่าทุกด่านเช่นเดียวกัน โดยสินค้าที่มีการนำเข้ามากที่สุด 3 อันดับแรก คือ (1) มันสำปะหลัง (หัวมันสด) (2) มันสำปะหลัง (สับตากแห้ง) และ (3) เม็ดพลาสติก และสินค้าที่มีการส่งออกมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ (1) เครื่องดื่มน้ำชาเขียว น้ำอัดลม เครื่องดื่มชูกำลัง (2) ครีมเทียมนมสำหรับปรุงอาหาร และ (3) เครื่องดื่มนมยูเอชที นมถั่วเหลือง ทั้งนี้ หากพิจารณาเปรียบเทียบกับด่านจันทบุรี ด่านคลองใหญ่ และด่านรัฐประเทศกับด่านช่องจอมในรอบ 10 ปีที่ผ่านมาจะพบว่า ด่านศุลกากรทั้ง 3 แห่ง มีช่องทางการค้าชายที่มากกว่าด่านช่องจอมซึ่งมีจุดผ่านแดนด่านถาวรเพียง 1 แห่ง และจุดผ่อนปรนการค้า 1 แห่ง ที่เปิดเฉพาะวันศุกร์ - วันอาทิตย์ เท่านั้น ซึ่งด่านทั้งสามยังมีจุดเชื่อมโยงการค้าใกล้กับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) มากกว่าด่านช่องจอม และสินค้าที่ส่งออกของด่านทั้งสามเป็นสินค้าด้านอุตสาหกรรม เช่น รถยนต์เครื่องสันดาปภายใน รถปิคอัพ รถบัส และรถบรรทุก เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกของทั้งสี่ด่านไปยังประเทศกัมพูชา เฉลี่ยในรอบ 5 ปี (พ.ศ. 2561 -2565) พบว่า การส่งออกของด่านช่องจอมมีค่าเฉลี่ย 12 % เท่ากับด่านจันทบุรี หากมีการยกระดับการพัฒนาด่านชายแดนช่องจอมควบคู่กับการพัฒนาระบบการคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาค ซึ่งไทยตั้งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์การค้าและการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้านผ่านเส้นทางสำคัญที่เชื่อมโยงระหว่างภูมิภาคหรือที่เรียกว่าระเบียงเศรษฐกิจ

อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (GMS Economic Corridors) ประกอบกับการรวมตัวกันเป็น ASEAN Economic Community (AEC) อย่างเต็มรูปแบบ

1.2.2 ด้านสังคม

จังหวัดสุรินทร์มีพื้นที่ชายแดนติดกับประเทศกัมพูชา ทำให้มีการลักลอบเข้าเมืองของแรงงานผิดกฎหมายเพื่อมาทำงานในประเทศไทย จากข้อมูลภาคอุตสาหกรรมของจังหวัดสุรินทร์ ปี พ.ศ. 2565 พบว่า ในอำเภอกาบเชิง ซึ่งเป็นพื้นที่ตั้งด้านศุลกากรช่องจอม มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมจำนวน 12 แห่ง ทำให้มีแรงงานภาคอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก ส่งผลกระทบต่อชุมชน สภาพที่อยู่อาศัยไม่ถูกสุขลักษณะ เกิดปัญหาด้านสุขภาพ และจากสถิติข้อมูลบริการสุขภาพประชากรชาวต่างชาติ พบว่า ปี พ.ศ. 2557 – 2566 ดังแสดงในภาพที่ 1.3 มีชาวกัมพูชาเข้ามาใช้บริการ ณ โรงพยาบาลกาบเชิง กว่า 8,127 คน และอาจมีแนวโน้มสูงขึ้น หากสถานการณ์โรคติดต่อมีความต่อเนื่องยาวนาน หรือมีโรคอุบัติใหม่ที่อาจคาดไม่ถึงในอนาคต

ภาพที่ 1.3 แผนภูมิสถิติการเข้ารับบริการสาธารณสุขของชาวกัมพูชา ณ โรงพยาบาลกาบเชิง ปี 2557-2566

1.2.3 ด้านสิ่งแวดล้อม

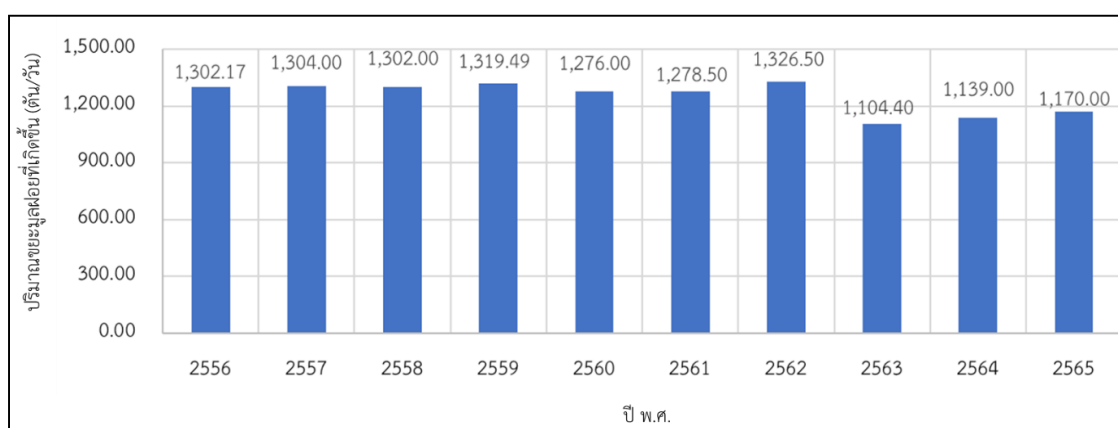
ปัจจัยทางด้านสังคมมีความเชื่อมโยงกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและสุขอนามัยของประชาชนและชุมชนบริเวณใกล้เคียง โดยตลาดชายแดนช่องจอมจะมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมาท่องเที่ยวและซื้อสินค้า ประมาณ 1,000 คนต่อวัน ในวันทำการ และเพิ่มเป็น 5,000 คนต่อวัน ในช่วงวันหยุดและช่วงเทศกาลต่าง ๆ ทำให้มีปริมาณขยะเป็นจำนวนมาก ประกอบกับตลาดชายแดนช่องจอมเป็นแหล่งจำหน่ายสินค้ามือสองที่นำเข้ามาในประเทศไทย โดยเฉพาะเสื้อผ้าและผ้าห่มที่ใช้แล้ว และจะถูกนำมาคัดแยกที่ฝั่งไทย โดยเสื้อผ้าที่มีสภาพดีจะถูกนำมาซักล้าง ส่วนเสื้อผ้าที่สภาพชำรุดจะถูกนำไปซ่อมแซมในห้องเช่าหลังตลาดช่องจอม ดังนั้นขยะที่เกิดขึ้นจึงมีทั้งเศษขยะจากการตัดเย็บซ่อมแซมเสื้อผ้ามือสองและจากสินค้ามือสองที่มีสภาพเก่า

จนไม่สามารถซ่อมแซมได้ รวมถึงขยะจากบรรจุภัณฑ์สินค้าและขยะจากตลาด ซึ่งชุมชนเองก็ยังไม่สามารถดำเนินการเก็บขยะได้ครอบคลุมพื้นที่ตลาด จึงทำให้มีขยะตกค้างต่อวันจำนวนมาก และภายในตลาดยังมีร้านเสริมสวย ศูนย์อาหาร ห้องน้ำสาธารณะ โดยน้ำเสียจากกิจกรรมต่าง ๆ ในตลาดและบริเวณโดยรอบ จะถูกปล่อยลงสู่ธรรมชาติโดยตรง ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียรองรับ จากข้อมูลคุณภาพแหล่งน้ำผิวดินของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 11 กรมควบคุมมลพิษ พบว่า คุณภาพแหล่งน้ำผิวดินอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างแย่ ดังแสดงในตารางที่ 1.1 สถานการณ์ขยะมูลฝอยในจังหวัดสุรินทร์ ระหว่างปี พ.ศ.2556-2565 แสดงในภาพที่ 1.4 จากการขาดวินัยในวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ ปริมาณขยะประเภทต่าง ๆ ที่มีปริมาณมากและกำจัดไม่เหมาะสม รวมทั้งมลพิษทางน้ำ การชักล้าง การใช้น้ำและการปล่อยน้ำเสียลงบริเวณแหล่งต้นน้ำ จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนคนท้องถิ่น ประชาชนในพื้นที่ตลาดชายแดน รวมทั้งประชาชนที่อยู่ในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียง นอกจากนี้ยังมีปัญหามลภาวะทางอากาศ ฝุ่น PM 2.5 จากการเผาขยะควั่นรถยนต์ การเผาจากภาคเกษตรกรรม ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพและการใช้ชีวิตของประชาชนในพื้นที่ โดยปริมาณฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอนเฉลี่ย 24 ชั่วโมง ที่วัดระหว่างปี พ.ศ. 2555-2564 มีแนวโน้มสูงขึ้น ดังแสดงในภาพที่ 1.5

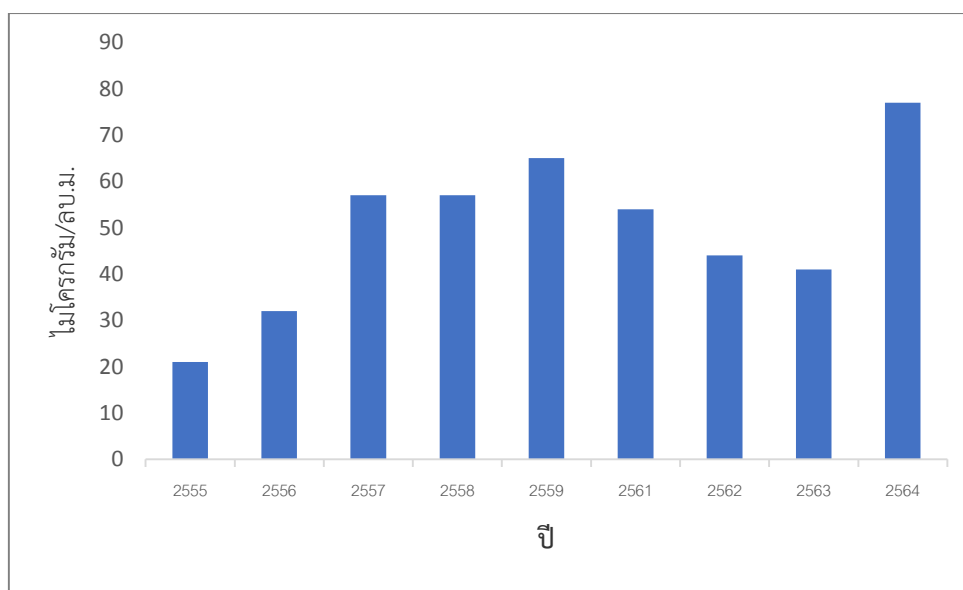
ปี พ.ศ.	เกณฑ์คุณภาพแหล่งน้ำผิวดิน	ปี พ.ศ.	เกณฑ์คุณภาพแหล่งน้ำผิวดิน
2555	อยู่ในเกณฑ์ 3 (พอใช้)	2560	อยู่ในเกณฑ์ 4 (เสื่อมโทรม)
2556	อยู่ในเกณฑ์ 2 (ดี)	2561	อยู่ในเกณฑ์ 2 (ดี)
2557	อยู่ในเกณฑ์ 3 (พอใช้)	2562	อยู่ในเกณฑ์ 4 (เสื่อมโทรม)
2558	อยู่ในเกณฑ์ 4 (เสื่อมโทรม)	2563	อยู่ในเกณฑ์ 4 (เสื่อมโทรม)
2559	อยู่ในเกณฑ์ 4 (เสื่อมโทรม)	2564	อยู่ในเกณฑ์ 3 (พอใช้)

ตารางที่ 1.1 ข้อมูลคุณภาพแหล่งน้ำผิวดิน จังหวัดสุรินทร์ ระหว่างปี พ.ศ. 2555-2564

ที่มา: ข้อมูลจากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม (ย้อนหลัง 10 ปี)

ภาพที่ 1.4 แผนภูมิแสดงปริมาณขยะมูลฝอยในจังหวัดสุรินทร์ ระหว่างปี พ.ศ. 2556 - 2565

ภาพที่ 1.5 แผนภูมิแสดงค่าเฉลี่ยปริมาณฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน เฉลี่ย 24 ชั่วโมง
ปี พ.ศ. 2555 - 2564

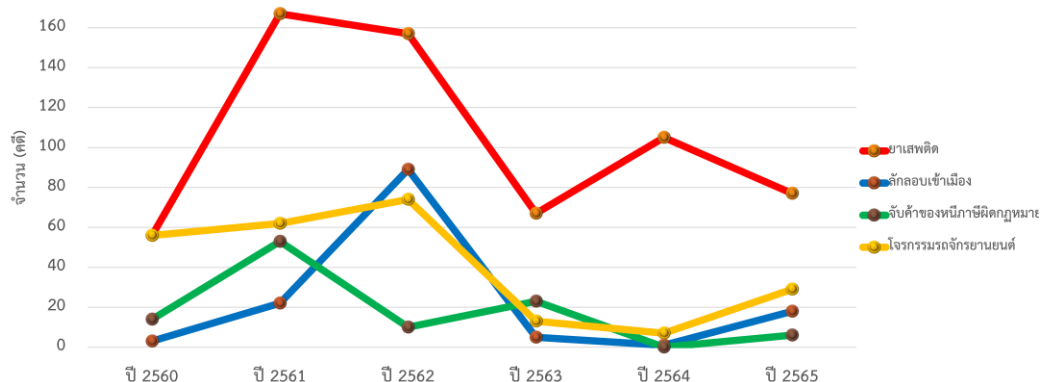
1.2.4 ด้านความมั่นคง

สถานการณ์ด้านความมั่นคงบริเวณพื้นที่ชายแดนไทย – กัมพูชา มีพรมแดนทางบกติดต่อกันประมาณ 798 กิโลเมตร มีหลักเขตทั้งสิ้น 73 หลักเขต ในปัจจุบัน (พ.ศ.2566) มีความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหาเขตแดนทางบกโดยสองฝ่ายสำรวจเส้นเขตแดนบริเวณ หลักเขตที่ 48 – 49 ในจังหวัดสระแก้วและจะทยอยสำรวจและปักปันเขตแดนที่เหลือมายังด่านช่องจอม จังหวัดสุรินทร์ต่อไป การขาดความชัดเจนในเรื่องเส้นเขตแดนมักเป็นชนวนนำไปสู่ความขัดแย้งและไม่เป็นผลดีต่อความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างสองประเทศ ซึ่งทั้งสองฝ่ายได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาในกรอบของคณะกรรมการเขตแดนร่วมไทย – กัมพูชา

สำหรับปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ด่านศุลกากรช่องจอม จากข้อมูลของหน่วยงานด้านความมั่นคงกองกำลังสุรนารี/กองทัพอากาศที่ 2 ในช่วงปี พ.ศ.2560 – 2565 ดังแสดงในภาพที่ 1.6 พบว่า จะมีปัญหาแรงงานต่างด้าวและผู้หลบหนีเข้าเมือง การลักลอบค้าสินค้าหนีภาษี และปัญหายาเสพติด จะมีอัตราการเกิดเหตุมากที่สุด ดังนั้น การบริหารจัดการพัฒนาพื้นที่ด่านศุลกากรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์ ให้เป็นด่านมาตรฐานสากล จะเป็นโอกาสสำคัญให้ทั้งสองประเทศได้ร่วมกันเร่งในการปักปันเขตแดนบริเวณด่านช่องจอม จังหวัดสุรินทร์ให้มีความชัดเจนเร็วขึ้น และจะนำไปสู่การแก้ปัญหาดังกล่าวตามแนวชายแดนให้ลดลงเหลือน้อยที่สุดต่อไป

ปัจจุบัน ความสัมพันธ์ไทย – กัมพูชานับได้ว่า มีพัฒนาการที่ก้าวหน้าและดำเนินไปบนพื้นฐานของความเข้าใจกันภายใต้กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub-region – GMS) และกรอบความร่วมมือสามเหลี่ยม อย่างไรก็ดี ความสัมพันธ์และความร่วมมือไทย – กัมพูชา อาจได้รับผลกระทบจากปัจจัย และสภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมภายในกัมพูชาได้เช่นกัน โดยเฉพาะปัญหา

เสถียรภาพทางการเมืองภายในประเทศ และการถดถอยทางเศรษฐกิจเนื่องจากวิกฤติการณ์ด้านพลังงานและปัจจัยแทรกซ้อนอื่น ๆ เช่น โรคระบาด และภัยพิบัติต่าง ๆ เป็นต้น

ภาพที่ 1.6 สถิติการจับกุมคดีอาญา 4 ประเภทในอำเภอกาบเชิง ระหว่างปี พ.ศ. 2560 - 2565

1.3 ความพยายามในการแก้ไขปัญหา

จากปัญหาด้านพื้นที่คับแคบ ด้านเศรษฐกิจและการค้า การลงทุน ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านความมั่นคง หลายภาคส่วนได้มีความพยายามในการแก้ไขปัญหาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาในมิติต่าง ๆ ดังนี้

1.3.1 การบริหารจัดการด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาและบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์

ปัจจุบัน ประเทศไทยกับกัมพูชามีจุดผ่านแดนถาวรระหว่างกัน 6 จุด และจุดผ่อนปรนอีก 9 จุด เพื่ออำนวยความสะดวกด้านการสัญจรข้ามแดนของประชาชนทั้งสองประเทศตามข้อตกลงสัญจรข้ามแดน ไทย-กัมพูชา พ.ศ. 2540 และเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบร่างความตกลงระหว่างรัฐบาลไทยและกัมพูชาตามที่กระทรวงการต่างประเทศเสนอ โดยให้การยกเว้นการตรวจลงตราสำหรับผู้ถือหนังสือเดินทางธรรมดา และอนุญาตให้พำนักต่อได้เป็นเวลาไม่เกิน 14 วัน ประกอบกับทั้งประเทศไทยและกัมพูชาต่างเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน (ASEAN Community: AC) ทำให้การค้าขายระหว่างกันได้รับสิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีอากร และการมีพรมแดนที่ติดกันส่งผลให้ได้เปรียบด้านค่าขนส่งเมื่อเทียบกับประเทศอื่น จึงเป็นช่องทางหนึ่งที่ผู้ประกอบการไทยพิจารณาตัดสินใจเข้าไปทำการค้าหรือลงทุน

นอกจากนี้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 กรมศุลกากรได้ประชุมร่วมกับกรมธนารักษ์เกี่ยวกับ “โครงการด้านต้นแบบและพัฒนารูปแบบให้เป็นด่านสากล”³ เพื่อรองรับการให้บริการศุลกากร ณ จุดเดียว (One Stop Service) ที่มีความสอดคล้องกับแนวทางของกรมธนารักษ์ในการนำที่ราชพัสดุที่มีศักยภาพสนับสนุนโครงการ

³ สภาผู้แทนราษฎร, สรุปผลการประชุมคณะอนุกรรมการเศรษฐกิจการค้าชายแดนในคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจสภาผู้แทนราษฎร

<https://www.parliament.go.th/ewtcommittee/ewt/sub_economy_2/download/article/article_20130313123202.pdf> สืบค้นเมื่อ 13 พฤษภาคม 2566

ด้าน Logistic เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาเพิ่มศักยภาพการค้าและการท่องเที่ยวด่านศุลกากรช่องจอม และคณะกรรมการฯ ได้คัดเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมจำนวน 3 แห่ง และกรมศุลกากรได้ดำเนินการขออนุญาตเข้าใช้ประโยชน์กับหน่วยงานเจ้าของพื้นที่

จากความสำเร็จของพื้นที่ของประเทศไทย ซึ่งตั้งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์ที่จะช่วยสนับสนุนให้ไทยมีบทบาทในทางการค้าและการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน ผ่านเส้นทางสำคัญที่เชื่อมโยงระหว่างภูมิภาค (ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง) กระทรวงพาณิชย์จึงได้พยายามยกระดับสินค้าให้ได้มาตรฐาน และเพิ่มบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ด้านการค้าและการลงทุน เพื่อวัตถุประสงค์เดียวกันนี้ต่อไป

1.3.2 การบริหารจัดการด้านสังคม

กระทรวงสาธารณสุขร่วมกับกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ให้ความสำคัญและดำเนินการแก้ปัญหาด้านสุขภาพ ความยากจนและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้มีรายได้น้อย เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเพิ่มการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ ในขณะที่กระทรวงมหาดไทย ได้ใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น กล้องวงจรปิด และระบบตรวจสอบอื่น ๆ เพื่อเพิ่มความปลอดภัยให้กับผู้อาศัยในชุมชน

1.3.3 การบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

ที่ผ่านมากระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงมหาดไทย ได้ร่วมกันประเมินผลกระทบด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม⁴ จากการพัฒนาด่านช่องจอม พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตเมื่อมีโครงการพัฒนานี้ มีโอกาสเกิดผลกระทบด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในด้านลบมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นปัญหาขยะมูลฝอย น้ำเสีย น้ำประปาและน้ำฝน โดยสถานการณ์ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมปัจจุบัน มีปริมาณขยะมูลฝอยประมาณ 5-10 ตัน/วัน กำจัดโดยการฝังกลบที่ยังไม่ถูกหลักสุขาภิบาล และมีการลักลอบทิ้งขยะโดยเทกองทิ้งในที่โล่งอีกด้วย ส่วนด้านการจัดการสิ่งปฏิกูลอนุญาตเอกชนดำเนินการ 3 ราย กำจัดโดยทิ้งในที่ดินของตนเองและที่ดินเช่า ในปี พ.ศ.2558 สํารวจการปนเปื้อนในอาหาร ตรวจพบสารฆ่าแมลงในผัก ร้อยละ 2.1 ด้านคุณภาพน้ำประปาส่วนใหญ่ พบว่า ไม่ผ่านมาตรฐานด้านแบคทีเรีย และยังคงมีปัญหาเรื่องขยะทั้งที่มาจากตลาดและชุมชน ปัญหาควันจากเตาเผาขยะ และขาดสถานที่กำจัดขยะที่ถูกสุขลักษณะ ปัญหาน้ำเสียจากการลักลอบชักฝักมือสอง และยังไม่มียุทธศาสตร์บำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำ ปัจจุบัน แม้ว่าภาครัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน และเอกชน ได้ให้การสนับสนุนการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน ในการจัดการปัญหาน้ำ ขยะ มลพิษทางอากาศ ทางน้ำ ในการลดปริมาณขยะและน้ำเสียสู่สาธารณะ แต่ก็ยังไม่เห็นผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

⁴ สมกานต์ ทองเกลี้ยง, การประเมินผลกระทบด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนบริเวณจุดผ่านแดนถาวรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์, ศูนย์อนามัยที่ 9 จังหวัดสุรินทร์

1.3.4 การบริหารจัดการด้านความมั่นคง

กระทรวงแรงงาน ได้มีการจัดระบบแรงงานต่างด้าวข้ามแดน เพื่อลดปัญหาความมั่นคง อาชญากรรม โดยจัด “ระบบแรงงานต่างด้าว” ที่จะเข้ามาทำงานบริเวณชายแดน ในลักษณะไป - กลับ แรงงานต่างด้าว ที่เข้ามาทำงานตามฤดูกาล และรายปี รวมถึงพัฒนาฝีมือแรงงานไทย และแรงงานต่างด้าวตามแนวชายแดนให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ชายแดน และความต้องการของตลาดแรงงาน รวมทั้งพัฒนาระบบการสัญจรข้ามแดน ให้สามารถป้องกันและควบคุมการลักลอบเข้าเมือง อาชญากรรม และยาเสพติด นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐ ได้นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ระบบแจ้งเตือนภัยความมั่นคง ระบบป้องกันพื้นที่ชายแดน ข้อมูลปริมาณสินค้า ข้อมูลยานพาหนะ ข้อมูลการจัดทำพื้นที่ควบคุมร่วมกัน เป็นต้น โดยกระทรวงมหาดไทย ยังได้มีการสร้างความมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับภาคีเครือข่าย และชุมชนในลักษณะบูรณาการร่วมกัน เพื่อให้เกิดการรับรู้ ความตระหนัก และการมีจิตสำนึกของคนในพื้นที่ ต่อสังคม

จากความพยายามในอดีตที่ผ่านมาของทั้งภาครัฐบาล หน่วยงานรัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม ที่ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือความพยายามในการพัฒนา ได้มีข้อค้นพบทั้งปัจจัยแห่งความสำเร็จและปัจจัยแห่งความล้มเหลว ดังนี้

1.) การบริหารจัดการด้านเศรษฐกิจ (การค้าและการลงทุน) และการพัฒนาและบริหารจัดการ โครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ มีปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ นโยบายการส่งเสริมการค้าระหว่าง ประเทศ การรวมกลุ่มประเทศลาว ไทย กัมพูชา เพื่อให้เกิดการค้าเสรี และให้มีการเคลื่อนย้ายของแรงงาน ในพื้นที่ชายแดน การพัฒนาเครือข่ายคมนาคมขนส่งที่เชื่อมโยงพื้นที่เศรษฐกิจหลักภาคกลาง และพื้นที่ระยอง เศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) เพื่อพัฒนาเมือง และพื้นที่เศรษฐกิจส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประเพณี วัฒนธรรม อารยธรรม และพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ พัฒนาศูนย์กลางอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป และอาหารแบบครบวงจร พัฒนาด่านชายแดน ความได้เปรียบของพื้นที่ไทยตั้งอยู่จุดยุทธศาสตร์ช่วยสนับสนุน ให้ไทยมีบทบาทในการค้าและการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้านผ่านเส้นทางสำคัญที่เชื่อมโยงระหว่างภูมิภาค (ระยองเศรษฐกิจอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง) การยกระดับสินค้าให้ได้มาตรฐาน มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ด้านการค้าและการลงทุน และปัจจัยแห่งความล้มเหลว คือ ความไม่ต่อเนื่องของนโยบายรัฐบาล ข้อจำกัด ของกฎ ระเบียบ จากกฎหมายของหน่วยงานราชการที่ไม่สอดคล้องกัน ข้อจำกัดด้านกฎหมาย และการกีดกัน ทางการค้า การลงทุนระหว่างประเทศความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และความไม่สงบบริเวณชายแดนไทย ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี และการบูรณาการงานร่วมกันกับหน่วยที่เกี่ยวข้อง สินค้าผิดกฎหมาย คู่แข่ง ทางการค้าจากประเทศจีนและเวียดนาม มีสินค้าที่มีราคาต่ำกว่า ระบบการค้าระหว่างประเทศยังไม่เป็นสากล สินค้าผ่านแดนจากประเทศที่สาม สิงคโปร์ ญี่ปุ่น รัสเซีย สหรัฐอเมริกา ประชากรมีกำลังซื้อน้อย ทั้งชาวไทย และเพื่อนบ้าน การเก็บเงินรายทางจำนวนมากจากรถบรรทุกที่ขนส่งสินค้าทำให้สินค้ามีต้นทุนสูงขึ้น

โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมศุลกากร กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงคมนาคม กระทรวงมหาดไทย (เปิดจุดผ่านแดนถาวร) กระทรวงการคลัง กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา

2.) การบริหารจัดการด้านสังคม มี**ปัจจัยแห่งความสำเร็จ** คือ นโยบายรัฐบาล ความร่วมมือของคนในพื้นที่ ความต่อเนื่องของโครงการ การใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น กล้องวงจรปิด และระบบตรวจสอบอื่น ๆ เพื่อเพิ่มความปลอดภัยในชุมชน การแก้ปัญหาด้านสุขภาพ ความยากจนและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อย เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และ**ปัจจัยแห่งความล้มเหลว** คือ นโยบายรัฐบาล ขาดการสื่อสารให้คนในพื้นที่ (ชุมชน) เข้าใจและให้ความร่วมมือ การติดการพนันของชุมชน การค้าและติดยาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม

โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย

3.) การบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม มี**ปัจจัยแห่งความสำเร็จ** คือ นโยบายรัฐบาลในการสนับสนุนการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต การมีส่วนร่วมระหว่าง ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน และเอกชนในพื้นที่ในด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม บริหารจัดการน้ำให้เพียงพอต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน และ**ปัจจัยแห่งความล้มเหลว** คือ นโยบายรัฐบาล คนในพื้นที่ไม่ให้ความร่วมมือ ขาดการสนับสนุนเชิง วิชาการ

โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย

4.) การบริหารจัดการด้านความมั่นคง มี**ปัจจัยแห่งความสำเร็จ** คือ นโยบายรัฐบาล การสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับภาคีเครือข่ายและชุมชนในการบูรณาการร่วมกัน ผู้นำชุมชน และ ภาวะความเป็นผู้นำ ตลอดจนการรับรู้ การตระหนัก และการมีจิตสำนึกของชุมชน (คนในพื้นที่) เพิ่มกำลังเจ้าหน้าที่เพื่อตรวจตราและรักษาความปลอดภัยบริเวณชายแดน พัฒนาทักษะความรู้ด้านภาษาให้กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และ**ปัจจัยแห่งความล้มเหลว** คือ การบังคับใช้กฎหมายไม่เข้มแข็ง การเปลี่ยนแปลงทางการปกครองส่งผลให้เศรษฐกิจซบเซา การลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลรับผิดชอบมีจำนวนน้อย ขาดเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านภาษาที่หลากหลาย เช่น ภาษา กัมพูชาและภาษาอังกฤษ

โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงแรงงาน

1.4 สรุปปัญหาและความพยายามในอดีต

1.4.1 ปัญหาพื้นที่คับแคบ ซึ่งไม่สะดวกต่อการเป็นด่านหน้า ที่ชาวต่างชาติเข้ามาพบเห็นเป็นสิ่งแรก นอกเหนือจากนั้นสถานที่ตั้งของด่านศุลกากรช่องจอมอยู่ห่างจากด่านพรมแดนช่องจอมเกือบ 3 กิโลเมตร

ทำให้ยากต่อการควบคุมทางศุลกากร สามารถลักลอบขนถ่ายสินค้าระหว่างทาง หรือหลบหนีออกนอกเส้นทางได้โดยง่าย

1.4.2 ปัญหาด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน การระบาดของโควิด-19 ส่งผลกระทบต่ออย่างมากต่อเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนบริเวณพื้นที่ชายแดน มีผลกระทบต่อ การเคลื่อนย้ายสินค้าและผู้คนข้ามพรมแดน นอกจากนี้ ยังก่อให้เกิดการหยุดชะงักของห่วงโซ่อุปทาน การจำกัดการเคลื่อนย้ายสินค้า ทำให้เกิดความล่าช้าและขาดแคลนสินค้า โดยเฉพาะสินค้าที่ผลิตหรือนำเข้าจากต่างประเทศ

1.4.3 ปัญหาด้านสังคม ปัญหาที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง คือการเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ เช่น ความแออัด ปัญหาด้านสาธารณสุข และอาชญากรรม ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อร้ายแรงต่อทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องและชุมชนท้องถิ่น

1.4.4 ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาสิ่งแวดล้อมและมลพิษส่งผลกระทบต่อพื้นที่ชายแดนหนึ่งในข้อกังวลหลักคือการเคลื่อนย้ายข้ามพรมแดนของมลพิษทางอากาศและทางน้ำ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของผู้คนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เหล่านี้ นอกจากนี้ การเคลื่อนย้ายผู้คนและสินค้าข้ามพรมแดนยังอาจนำไปสู่ปัญหาอนามัยสิ่งแวดล้อมที่เพิ่มขึ้นอีกด้วย เช่น การสัญจรที่เพิ่มขึ้นอาจนำไปสู่มลพิษทางอากาศ ในขณะที่การกำจัดของเสียอันตรายอาจทำให้เกิดมลพิษทางน้ำ เป็นต้น

1.4.5 ปัญหาด้านความมั่นคง ปัญหาที่พบบ่อย ได้แก่ ปัญหาแรงงานต่างด้าวและผู้หลบหนีเข้าเมือง การลักลอบค้าสินค้าหนีภาษี และปัญหายาเสพติด ซึ่งมีอัตราการเกิดเหตุมากที่สุด รัฐบาลได้พยายามในการแก้ปัญหาโดยการปรับปรุงการรวบรวมและแบ่งปันข่าวกรอง การใช้การควบคุมชายแดนที่เข้มงวดขึ้น และการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานชายแดนมุ่งเน้นการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่เหล่านี้เพื่อจัดการกับปัญหาดังกล่าว รวมทั้ง การเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับประเทศกัมพูชาทั้งในกรอบทวิภาคีและพหุภาคีทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว เพื่อผลประโยชน์ร่วมกันของสองประเทศ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารัฐบาลได้มีความพยายามในการแก้ไขปัญหาในทุกมิติ ทั้งความพยายามในการหาพื้นที่เพื่อขยายด่านศุลกากรช่องจอม ให้สามารถรองรับการเติบโตของพื้นที่การค้าชายแดน การผ่อนปรนมาตรการภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คลี่คลายลง ในเดือนสิงหาคม 2565 ทั้งสองประเทศได้เปิดชายแดนอีกครั้ง เพื่อให้สามารถทำการค้ากันได้ตามปกติ ซึ่งช่วยให้เศรษฐกิจบริเวณพื้นที่ชายแดนดีขึ้นตามลำดับ รวมไปถึงการเพิ่มกำลังเจ้าหน้าที่เพื่อตรวจตราและรักษาความปลอดภัยบริเวณชายแดน การใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น กล้องวงจรปิด และระบบตรวจสอบอื่น ๆ เพื่อเพิ่มความปลอดภัย ซึ่งความพยายามในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่ผ่านมานั้น อาจยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรด้วยปัจจัยหลาย ๆ อย่าง จึงเห็นควรเร่งรัดพัฒนาและบริหารจัดการพื้นที่ชายแดน เพื่อนำไปสู่การเป็น “โมเดลการบริหารพัฒนาพื้นที่ด่านชายแดนแบบครบวงจร” ต่อไป

2. การคาดการณ์ปัญหาและโอกาสการพัฒนาของประเทศไทยในอนาคต

2.1 ทิศทางของปัญหาในอนาคต

จากปัญหาที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 1 ซึ่งมีปัญหา 5 ด้าน ได้แก่ ปัญหาพื้นที่คับแคบ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว/การค้า/การลงทุน ปัญหาด้านสังคม ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และปัญหาด้านความมั่นคง ประกอบกับเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดสุรินทร์ ในช่วงปี พ.ศ. 2566-2575 (10 ปี) จะเห็นว่า **จังหวัดสุรินทร์ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสู่การเป็นศูนย์เศรษฐกิจชายแดน** มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น และเพิ่มมูลค่าการค้าชายแดน นับเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติที่ 2 ด้านการสร้าง ความสามารถในการแข่งขัน ประเด็นโครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมไทย เชื่อมโลก ที่ต้องสร้างและพัฒนา เขตเศรษฐกิจพิเศษ ให้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจและกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค ยกย่องรายได้ และคุณภาพชีวิตของประชาชน และแก้ปัญหาความมั่นคงบริเวณชายแดน โดยการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้มีความพร้อมทางโครงสร้างพื้นฐานที่จะทำให้ไทยเป็นศูนย์กลางทั้งทางบก ทางน้ำ และ ทางอากาศ รวมถึงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจตะวันตก เพื่อเชื่อมต่อการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคอื่น ๆ ตลอดจนเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ทั้งทางด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงจุดเด่น ของแต่ละพื้นที่และการเสริมซึ่งกันและกันกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้าน พร้อมทั้ง การจัดผังเมือง ระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ การอำนวยความสะดวกทางการค้าการลงทุน ทั้งใน ด้านข้อมูล แรงงาน และกฎระเบียบต่าง ๆ รวมทั้งมีมาตรการสนับสนุนให้เกิดการลงทุนในอุตสาหกรรม และ บริการเป้าหมายที่มีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม และมีมูลค่าเพิ่มสูง โดยตระหนักถึงความยั่งยืน

จากปัญหาของพื้นที่และแนวโน้มการพัฒนาของประเทศไทย จึงได้นำเครื่องมือ SWOT Analysis มาวิเคราะห์ เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด ของพื้นที่ด้านศุลกากรช่องจอม ได้ดังนี้

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
<ol style="list-style-type: none">1. จังหวัดสุรินทร์ติดชายแดนกับพม่าเอื้อต่อการเป็นด่าน2. มีโครงข่ายคมนาคมทางถนนที่เข้าถึงด่านและ เชื่อมโยงไปยังชายแดนและจังหวัดใกล้เคียง3. มูลค่าการค้าชายแดนเติบโตอย่างต่อเนื่อง4. มีแหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิตและวัฒนธรรมคนกับช้าง ที่มีชื่อเสียงระดับโลก5. จุดผ่านแดนช่องจอมเป็นศูนย์กลางการค้าชายแดน ของอีสานใต้	<ol style="list-style-type: none">1. ปัญหาพื้นที่คับแคบ ไม่สามารถรองรับรถบรรทุก ที่รื้อผ่านพิธีการศุลกากรได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ2. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว การค้า และ การลงทุน การระบาดของโควิด-19 ส่งผลกระทบ อย่างมากต่อเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนบริเวณ พื้นที่ชายแดน มีผลกระทบอย่างมากต่อการ เคลื่อนย้ายสินค้าและผู้คนข้ามพรมแดน

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
	3. ปัญหาด้านสังคม ความแออัด ปัญหาด้านสาธารณสุข และอาชญากรรม ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องและชุมชนท้องถิ่น 4. ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งปัญหาขยะ น้ำเสีย และมลพิษทางอากาศ 5. ปัญหาด้านความมั่นคง ได้แก่ การอพยพเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย การค้ายาเสพติด การลักลอบนำเข้าสินค้า เป็นต้น

โอกาส (Opportunities)	ภัยคุกคามหรืออุปสรรค (Threats)
1. โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง Greater Mekong Subregion (GMS) 2. รัฐบาลมีนโยบายที่มุ่งเน้นการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตามภูมิภาคเชื่อมโยงเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน 3. ศักยภาพการเติบโตของประเทศกัมพูชา ทั้งด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ การเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมเพื่อส่งออก 4. นโยบายการพัฒนาประเทศของรัฐบาลกัมพูชา 5. ASEAN Charter 6. มีศักยภาพทางการแพทย์ในพื้นที่อีสานใต้	1. ข้อจำกัดด้านงบประมาณ 2. สถานการณ์โลก เช่น การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 3. สถานการณ์ทางการเมืองของกัมพูชาไม่มีเสถียรภาพ 4. วิถีชีวิตของประชาชนของประเทศเพื่อนบ้าน 5. ผลกระทบจากปัญหาต่าง ๆ ของประเทศเพื่อนบ้าน ส่งผลให้เกิดการกระทำผิดกฎหมายระหว่างประเทศ

ตารางที่ 2.1 SWOT Analysis จุดแข็งจุดอ่อน โอกาสและข้อจำกัดของด่านช่องจอม

จากการวิเคราะห์ประเด็นสำคัญที่เกิดในพื้นที่ ได้แก่ ปัญหาพื้นที่คับแคบ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว การค้า และการลงทุน ปัญหาด้านสังคม ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และปัญหาด้านความมั่นคง เพื่อวิเคราะห์ฉกทัศน์ในอนาคตพบว่า ไทยตั้งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์ที่จะช่วยสนับสนุนให้ไทยมีบทบาทในการค้า และการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้านผ่านเส้นทางสำคัญที่เชื่อมโยงระหว่างภูมิภาค หากเส้นทางเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาคเหล่านี้มีการพัฒนาแล้วเสร็จอย่างเป็นรูปธรรม จะส่งผลให้การค้าชายแดนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของสินค้า ผู้ศึกษาจึงได้วิเคราะห์ปัจจัยเร่งเร้าที่ส่งผลกระทบต่อประเด็นปัญหา อันจะนำไปสู่การคาดการณ์ฉกทัศน์ในอนาคต ดังนี้

1.) การเติบโตทางเศรษฐกิจของกัมพูชา

กระทรวงเศรษฐกิจและการคลังของกัมพูชา คาดการณ์ว่า การเติบโตทางเศรษฐกิจของกัมพูชา ในปี 2566 จะเติบโตอยู่ที่ร้อยละ 6.6 และรายได้เฉลี่ยต่อหัวจะสูงถึง 1,924 ดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งทำให้ GDP อยู่ที่ 131.27 พันล้านเรียล หรือ เท่ากับ 32.29 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นจาก 1,785 ดอลลาร์สหรัฐฯ

จากการคาดการณ์ของกระทรวงเศรษฐกิจและการคลังกัมพูชา เกี่ยวกับภาคส่วนต่าง ๆ ของกัมพูชา สำหรับปี 2566 มีดังนี้

(1) ภาคอุตสาหกรรม จะเติบโตต่อเนื่องในอัตราร้อยละ 9.2 ซึ่งใกล้เคียงกับการเติบโตในปี 2565 อยู่ที่ร้อยละ 9.0 จากการเติบโตอย่างต่อเนื่องของภาคส่วนการผลิตเสื้อผ้า (Garments)

(2) ภาคการก่อสร้าง จะฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง หลังจากปัญหาวิกฤตโควิด-19 คลี่คลาย

(3) ภาคบริการ จะเติบโตอย่างต่อเนื่องในอัตราที่ร้อยละ 6.6 เพิ่มขึ้นจากปี 2565 อยู่ที่ร้อยละ 4.3 จากการฟื้นตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายในประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะภาคส่วนของโรงแรมและร้านอาหาร และภาคส่วนย่อยอื่น ๆ ที่สนับสนุนต่อการท่องเที่ยว

(4) ภาคการเกษตร จะเติบโตในอัตราร้อยละ 1.1 จากร้อยละ 0.7 ในปี 2565 โดยการเติบโตที่ดีในภาคส่วนพืชผลทางการเกษตร ปศุสัตว์ และประมง

ธนาคารโลก (WB) คาดการณ์ว่า ในปี 2566 อัตราเงินเฟ้อ จะเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 2.5 และอัตราแลกเปลี่ยนเงินเรียลต่อเงินดอลลาร์สหรัฐฯ จะอยู่ที่ประมาณ 4,065 เรียลต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ

2.) การขยายอิทธิพลบทบาทเงินในกัมพูชา⁵

จีนได้เข้ามามีบทบาทในการลงทุนในกัมพูชา โดยในช่วง 6 เดือนแรก ของปี 2565 ลงทุน 1,290 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (46,000 ล้านบาท) คิดเป็นร้อยละ 43 ของเงินลงทุนจากต่างประเทศในกัมพูชา รวมทั้งหมดยุติที่ 2,990 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (107,000 ล้านบาท) โดยที่กัมพูชามีงบประมาณที่มีจำกัดทำให้การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการผลิตในภาคอุตสาหกรรมจำเป็นต้องพึ่งพาเงินทุนและเทคโนโลยีจากต่างประเทศ ซึ่งจีนถือเป็นหนึ่งในหลายประเทศที่เข้ามาให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่กัมพูชาอย่างต่อเนื่อง โดยปัจจุบันจีนถือเป็นประเทศคู่ค้าและผู้ลงทุนรายใหญ่ที่สุดของกัมพูชา ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดและยาวนานของทั้งสองประเทศในขณะที่อีกส่วนเงินเองก็มีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการออกไปลงทุนในต่างประเทศ ภายใต้กรอบนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (One Belt One Road: OBOR)

⁵ Salika Knowledge Sharing Space, เหยี่ยงสองด้านความสัมพันธ์ ‘กัมพูชาและจีน’ มิตรแท้ร่วมต้นเศรษฐกิจภูมิภาคให้โตไม่หยุด <<https://www.salika.co/2022/08/26/cambodia-china-economic-development-cooperation/>> สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2566

กัมพูชาจึงเป็นหนึ่งในประเทศเป้าหมายที่จีนให้ความสนใจในการเข้าไปลงทุน และเป็นจุดภูมิศาสตร์สำคัญที่เชื่อมโยงไปสู่การขยายการลงทุนกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคอาเซียน ก่อนหน้านี้ความช่วยเหลือกึ่งลงทุนในโครงการต่าง ๆ ของจีน มักจะกระจุกตัวอยู่ในพนมเปญเมืองหลวงของกัมพูชา แต่ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ได้มีการให้ความสนใจไปที่กรุงพระสีหนุหรือจังหวัดสีหนุวิลล์ซึ่งเป็นจังหวัดชายฝั่งทะเล ที่อยู่ทางตอนใต้ของกัมพูชา โดยเป็นเมืองที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจนับเป็นอันดับ 3 รองจากพนมเปญและเสียมราฐ ด้วยเหตุนี้ จึงส่งผลให้มีการหลั่งไหลเข้ามาของนักลงทุนจีนพร้อมเม็ดเงินลงทุนจำนวนมาก โดยมีเป้าหมายให้สีหนุวิลล์เป็น HUB เส้นทางและโลจิสติกส์ที่เชื่อมโยงไปไทยและเวียดนามในการส่ง พร้อม ๆ กับวางแผนพัฒนาพื้นที่ให้เมืองแห่งนี้เป็นเมืองอุตสาหกรรมที่คล้ายกับเมือง “เซินเจิ้น” ในประเทศจีน

3.) นโยบายเศรษฐกิจกัมพูชา

ปัจจุบันเศรษฐกิจกัมพูชาเป็นแบบทุนนิยม มีนโยบายเปิดเสรีเต็มที่แต่ยังคงอยู่ในสถานะประเทศยากจนต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากต่างประเทศเฉลี่ยปีละประมาณ 500 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เศรษฐกิจกัมพูชามีอัตราการขยายตัวร้อยละ 6.8 – 7.0 โดยมีการส่งออกสินค้าสิ่งทอและเกษตร การท่องเที่ยว รวมถึงการค้าและการลงทุนจากต่างประเทศเป็นปัจจัยขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญ อย่างไรก็ตาม การแพร่ระบาดของโควิด - 19 และการที่สหภาพยุโรปถอนสิทธิพิเศษทางการค้าบางส่วนที่กัมพูชาเคยได้รับจากโครงการ Everything but Arms (EBA)

กัมพูชาเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั้งสนามบิน ถนน และเส้นทางรถไฟ เพื่อส่งเสริมการขยายตัวของเศรษฐกิจในประเทศและรองรับการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมกับเพื่อนบ้าน รวมทั้งยังมีเป้าหมายเพิ่มรายได้ให้ประเทศโดยการทำความตกลงเขตการค้าเสรี (FTA) กับนานาประเทศ การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร การหาตลาดใหม่และการเชิญชวนนักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุน

4.) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของกัมพูชา

ปัจจุบันกัมพูชาอยู่ระหว่างเตรียมเสนอร่างแผนแม่บทโลจิสติกส์ (National Logistics Master Plan 2025) เพื่อให้รัฐมนตรีกระทรวงโยธาธิการและคมนาคม (Ministry of Public Works and Transport) อนุมัติ ซึ่งแผนแม่บทดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ที่จะเพิ่มประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์ของกัมพูชาผ่านการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน การขนส่ง และระบบโลจิสติกส์ ทั้งนี้ สำหรับแผนโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญภายใต้แผนแม่บทนี้จะมุ่งเน้นพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 3 ระเบียงเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงกับการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ ได้แก่ 1) กรุงพนมเปญ-ท่าเรือสีหนุวิลล์ (เชื่อมอ่าวไทยและทะเลจีนใต้) 2) กรุงพนมเปญ-ปอยเปต (ติดชายแดนไทย) และ 3) กรุงพนมเปญ-บาเวีต (ติดชายแดนเวียดนาม) ซึ่งการขนส่งสินค้าผ่านระเบียงเศรษฐกิจดังกล่าวคิดเป็นสัดส่วนรวมกันถึงราว 90% ของการขนส่งสินค้าทั้งหมดในกัมพูชา

ภาพที่ 2.1 แผนภาพแสดงแผนแม่บทโลจิสติกส์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 3 ระเบียงเศรษฐกิจ ที่เชื่อมโยงกับการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศของประเทศกัมพูชา

โครงการที่จะช่วยเสริมประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์ อาทิ 1) การจัดตั้ง Logistics Complex ในกรุงพนมเปญ และ จังหวัดพระสีหนุ เพื่อเป็นศูนย์กลางการให้บริการขนส่งและโลจิสติกส์ในหลากหลายรูปแบบ รองรับการใช้บริการด้านโลจิสติกส์ที่จะเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะบริเวณท่าเรือสีหนุวิลล์ที่ปัจจุบันอยู่ระหว่างดำเนินการปรับปรุงท่าเรือเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการขนถ่ายสินค้าอ็กราว 450,000 TEUs ภายในปี 2566 และ 2) การพัฒนาบริการศุลกากรรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยการนำเทคโนโลยีระบบ Electronic Data Interchange (EDI) มาใช้กับท่าเรือสีหนุวิลล์และท่าเรือพนมเปญ เพื่อพัฒนาบริการศุลกากรจากระบบเอกสารที่ใช้กระดาษมาเป็นระบบเอกสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อช่วยจัดการข้อมูลให้เป็นระบบเดียวกันและเป็นมาตรฐานสากล นอกจากนี้ กัมพูชายังมีแผนปรับปรุงประสิทธิภาพการตรวจสอบสินค้าบริเวณด่านชายแดนสำคัญ คือ ด่านปอยเปตและด่านบาเว็ต ด้วยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ให้มากขึ้น ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกแก่การค้าชายแดนบริเวณดังกล่าว⁶

5.) ASEAN Charter

สมาคมแห่งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Association of Southeast Asian Nations) หรือที่รู้จักและเรียกขานกันในนาม “อาเซียน (ASEAN)” นั้น นับเป็นความร่วมมือระดับภูมิภาคของกลุ่มประเทศในดินแดนเอเชียอาคเนย์เพื่อจัดตั้งเวทีความร่วมมือและประสานประโยชน์ระหว่างกันมาเป็นเวลากว่า 42 ปีแล้ว ทั้งนี้ อาเซียนได้รับการบูรณาการภายใต้ยุทธศาสตร์ใหม่ครั้งสำคัญอันเป็นผลจากการจัดให้มีกฎบัตรสมาคมแห่งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Charter of the Association of Southeast Asian Nations) หรือ กฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) ซึ่งได้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2551 ที่ผ่านมา โดยผลของกฎบัตรนี้ทำให้อาเซียนมีสถานะทางกฎหมายระหว่างประเทศโดยสมบูรณ์

⁶ Exim Knowledge Centre, ส่องแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ของกัมพูชา

<<https://kmc.exim.go.th/detail/20190927191138/20191125150129>> สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2566

ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการลงทุนในประเทศกัมพูชา

ผู้ประกอบการไทยที่จะเข้าไปลงทุนในประเทศกัมพูชามองจุดแข็ง (Strengths) และโอกาส (Opportunities) เกี่ยวกับการลงทุนมาประกอบการพิจารณา ดังนี้

จุดแข็ง (Strengths) คือ ประเทศกัมพูชาได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร (GSP) จากประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ประเทศแถบสแกนดิเนเวีย แคนาดา และออสเตรเลีย มีทรัพยากรธรรมชาติและแรงงานจำนวนมาก ค่าจ้างแรงงานถูกกว่าประเทศไทย และสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้ลงทุนโครงการสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำที่จังหวัดเกาะกง ทำให้ต้นทุนค่าไฟฟ้าต่อหน่วยต่ำลง

โอกาส (Opportunities) การลงทุนในประเทศกัมพูชามีปัจจัยเกื้อหนุนที่สำคัญ คือ ประเทศกัมพูชาได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร (GSP) เป็นโอกาสที่จะใช้เป็นฐานการผลิตเพื่อส่งออกสินค้าไปยังประเทศพัฒนาแล้ว ศักยภาพของตลาดในประเทศกัมพูชากว้างขวางต่อเนื่อง เนื่องจากชาวต่างชาติที่รัฐบาลกัมพูชาลงทุนพัฒนาและปรับปรุงซ่อมแซมระบบสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งยังตั้งอยู่บนเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นแนวพื้นที่เศรษฐกิจที่มีโอกาสขยายตัวสูง และอยู่ในแนวการพัฒนาเส้นทางรถไฟ มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมค่อนข้างมาก และรอบทะเลสาบโตนเล (Tonle Sap) เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาน้ำจืดขนาดใหญ่ เหมาะแก่การประกอบธุรกิจแปรรูปสินค้าประมง

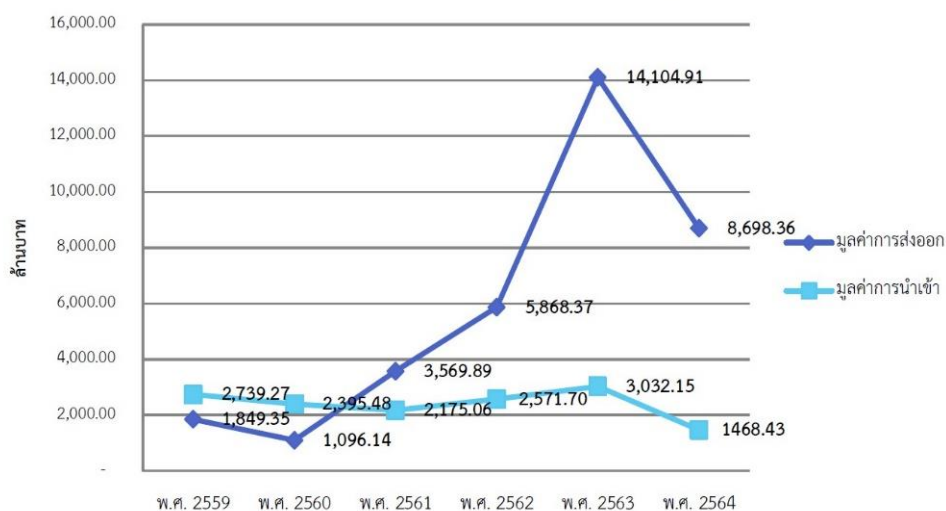
6.) กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์

กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ คือ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ประกอบไปด้วย 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์ มีแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรพืชสมุนไพรและอาหารปลอดภัยที่ได้มาตรฐาน เป็นแหล่งผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่ระดับประเทศ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย ทั้งการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมเชิงนิเวศ การกีฬาที่มีชื่อเสียง และเป็นประตูสู่อีสาน และเชื่อมโยงการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน ปัจจุบันมีจุดผ่านแดนไทย - กัมพูชา 2 แห่ง ได้แก่ 1. จุดผ่อนปรนช่องสายตะกู จังหวัดบุรีรัมย์ 2. จุดผ่านแดนถาวรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์

ภาพที่ 2.2 แสดงจุดผ่านแดนไทย - กัมพูชา ณ จังหวัดบุรีรัมย์และสุรินทร์

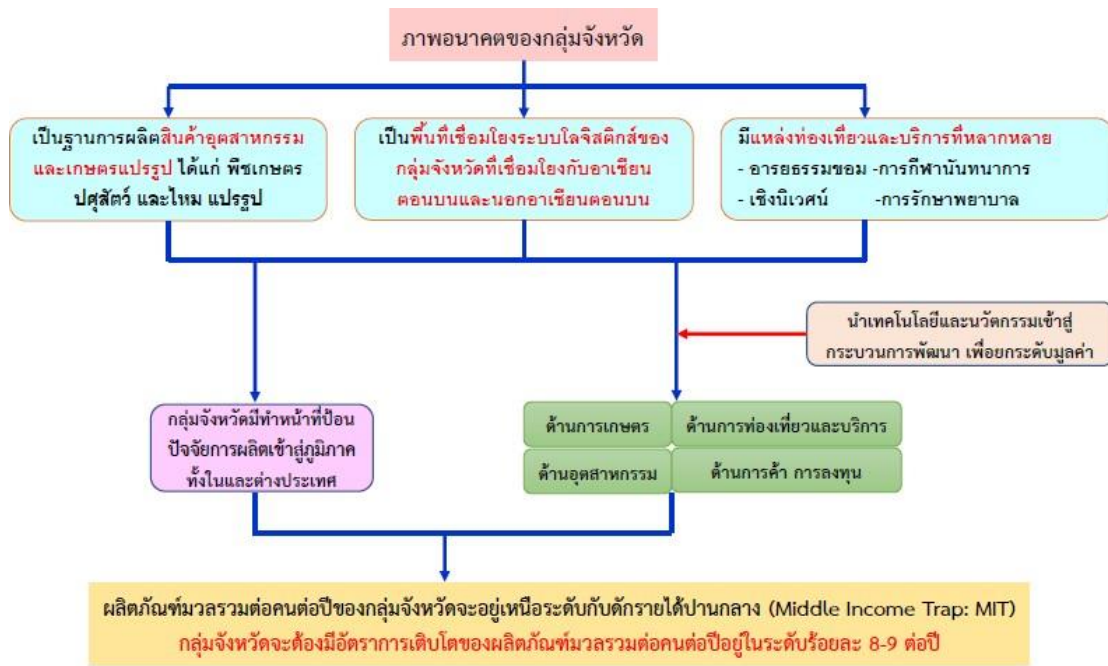
ระหว่างปี พ.ศ. 2559 - 2564 มีแนวโน้มมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้น ทำให้ไทยได้เปรียบดุลการค้า เนื่องจากมีการส่งออกน้ำมันหล่อลื่น สุกร และเครื่องตี๋มไปยังประเทศกัมพูชาเป็นจำนวนมาก แต่ในปี พ.ศ. 2564 เป็นปีที่เกิดโรคโควิดแอฟริกาในสุกร ทำให้กระทรวงพาณิชย์ได้มีมาตรการห้ามส่งออกสุกรมีชีวิตช่วงสามเดือนแรกของปี พ.ศ. 2564 จึงทำให้มูลค่าการส่งออกลดลง จึงเสียดุลการค้า ปรากฏดังภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 กราฟแสดงมูลค่าส่งออก - นำเข้า ของกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ ปี 2559 - 2564

ด้านการค้า การลงทุน การค้าชายแดน กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ มีจุดแข็ง ได้แก่ มีพื้นที่การเกษตรเป็นร้อยละ 69 ของพื้นที่กลุ่มจังหวัด สามารถต่อยอดไปยังอุตสาหกรรมมูลค่าสูง มีพื้นที่และประชากรจำนวนมาก มีจุดผ่านแดนถาวรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์ และจุดผ่อนปรนช่องสายตะกู จังหวัดบุรีรัมย์ มีอุตสาหกรรมเข้มแข็งเป็นพื้นที่ติดชายแดน สามารถรับวัตถุดิบจากประเทศเพื่อนบ้านได้ และมีถนนเชื่อมโยงทุกภาคส่วนและประเทศเพื่อนบ้าน และมีโอกาส ได้แก่ นโยบายระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (NeEC) จังหวัดนครราชสีมา เชื่อมโยงนครชัยบุรีรินทร์ การเติบโตของเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) มีโครงการรถไฟความเร็วสูงโครงการรถไฟทางคู่สายมาบะเบา ชุมทางจิระ มอเตอร์เวย์สายบางปะอิน นครราชสีมา ของรัฐบาลในพื้นที่กลุ่มจังหวัด รัฐบาลให้ความสำคัญและสนับสนุนเศรษฐกิจ BCG การให้ความสำคัญและขับเคลื่อนด้านนโยบายด้านสภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ

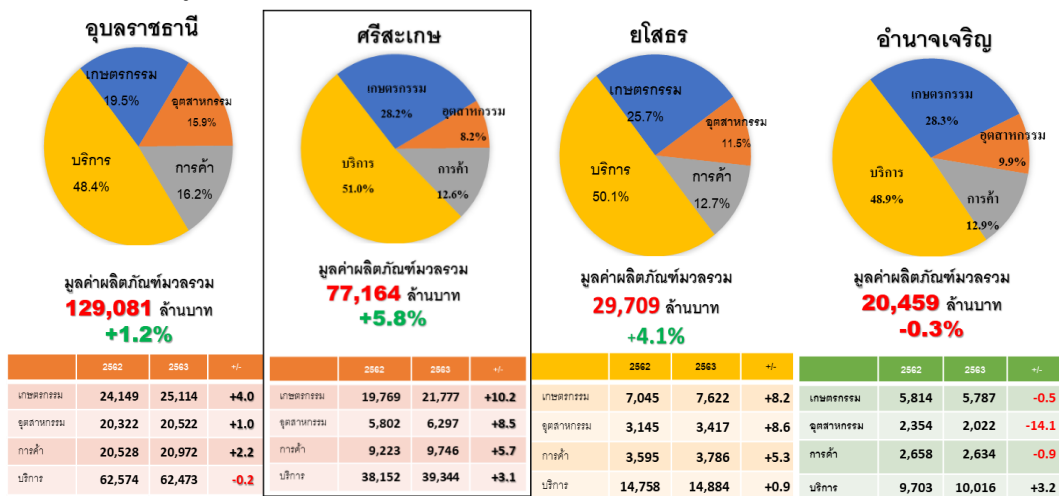
ศักยภาพของกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์สามารถพัฒนาต่อไปในระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) ได้ดังนี้

ภาพที่ 2.4 ภาพอนาคตของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 (นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์)

7.) จังหวัดศรีสะเกษ

ในปี 2563 จังหวัดศรีสะเกษ มีขนาดเศรษฐกิจโดยวัดจากผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Product: GPP) มีมูลค่า 77,164 ล้านบาท ใหญ่เป็นลำดับที่ 38 ของประเทศและเป็นอันดับ 2 ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 รองจากจังหวัดอุบลราชธานี มีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัวประชากร (GPP per capita : PER) มีมูลค่า 80,747 บาทต่อคน สูงเป็นอันดับที่ 57 ของประเทศ และสูงเป็นอันดับหนึ่งของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 มีขนาดเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.8 จากปี เนื่องจากการเกษตรขยายตัวสูงขึ้นถึงร้อยละ 10.2

ภาพที่ 2.5 แสดงมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) รายสาขาปี 2563 กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า จังหวัดศรีสะเกษมีจุดเด่นเรื่องศักยภาพในการทำการเกษตรที่มีผลิตภาพสูงมีพื้นที่เหมาะแก่การเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ มีการส่งเสริมให้ภาคเกษตรทำการเกษตรกรรมที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน มีผลิตภัณฑ์และสินค้า OTOP ที่มีศักยภาพและสร้างมูลค่าให้กับจังหวัด มีพื้นที่ติดกับชายแดนประเทศกัมพูชาที่เหมาะสมกับการค้าชายแดนและการท่องเที่ยว มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมหลากหลาย และวิถีชุมชนที่เป็นอัตลักษณ์ มีความโดดเด่นในด้านกีฬา และได้รับเกียรติให้เป็น Sport City 1 ใน 6 จังหวัดของประเทศที่ได้เป็นต้นแบบเมืองกีฬา ประชาชนมีอาชีพและมีรายได้ส่งผลให้อัตราการพึ่งพิงที่ค่อนข้างต่ำ มีปัญหาความเหลื่อมล้ำในจังหวัดที่ต่ำ มีการดูแลสุขภาพเบื้องต้นและมีสถานการณืความอบอุ่นในครอบครัวที่ดีทำให้มีปัญหาด้านสังคมในพื้นที่น้อย และมีสถาบันการศึกษาที่เป็นหน่วยสนับสนุนการพัฒนาจังหวัดในหลาย ๆ ด้าน

8.) จังหวัดบุรีรัมย์

จังหวัดบุรีรัมย์ มีจุดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เกี่ยวกับอารยธรรมโบราณ และด้านกีฬาเป็นจังหวัดในโครงการ “12 เมืองต้องห้าม...พลาด” มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติเดินทางเข้ามาในจังหวัดบุรีรัมย์จำนวนมากโดยเฉพาะวันที่มีการแข่งขันฟุตบอล และแข่งขันรถยนต์ทางเรียบ มีปราสาทเขพนมรุ่งที่เป็นสิ่งมหัศจรรย์ของโลก เป็นจุดศูนย์กลางในการท่องเที่ยวของจังหวัด และเชื่อมโยงการท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ภายในจังหวัด เช่น เขาระโดง ปราสาทเมืองต่ำ เข้างคาร มีแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ สนามฟุตบอลช้างอารีนา สนามแข่งรถมอเตอร์สปอร์ตระดับมาตรฐานโลก “Chang International Circuit” และมีจุดผ่อนปรนการค้าช่องสายตะกู มีพื้นที่ติดกับประเทศกัมพูชา ทั้งยังเป็นจังหวัดที่ผลิตข้าวหอมมะลิพันธุ์ดี ยางพารา เกษตรอินทรีย์ และมีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็ก มีโรงงานที่ได้รับอนุญาตประกอบกิจการ จำนวนทั้งสิ้น 416 โรงงาน เงินลงทุนรวม 32,110.29 ล้านบาท

จากประเด็นปัญหาสำคัญและปัจจัยเร่งเร้าที่ส่งผลกระทบต่อประเด็นปัญหาอันจะนำไปสู่การคาดการณ์สถานการณ์ในอนาคต จากข้อมูลที่มีอยู่ในปัจจุบัน สามารถนำมาใช้วิเคราะห์และคาดการณ์ฉากทัศน์ในอนาคตได้ เป็น 3 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

1. Best Scenario ในกรณีที่ระยะเวลาดำเนินไปพร้อมกับการพัฒนาด้านช่องจอมตามโมเดลที่กำหนดในการศึกษานี้

2. Middle Scenario ในกรณีที่ระยะเวลาดำเนินไปโดยไม่ได้มีการจัดการกับปัญหาและปัจจัยเร่งเร้าดังกล่าว

3. Worst Scenario ในกรณีที่ระยะเวลาดำเนินไป โดยไม่ได้มีการจัดการกับปัญหาและปัจจัยเร่งเร้าดังกล่าว ร่วมกับอาจมีปัญหาด้านอื่น/ผลกระทบด้านลบ/ความเสี่ยง/ภัยคุกคามอื่น ๆ เกิดขึ้นเพิ่มเติม

โดยฉากทัศน์ดังกล่าวจะใช้ข้อมูลจากอดีตถึงปัจจุบันในการระบุตำแหน่งของสถานการณ์ปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2566) และคาดการณ์ข้อมูลในอนาคต 10 ปีข้างหน้า (ถึงปี พ.ศ.2576) ในประเด็นต่อไปนี้

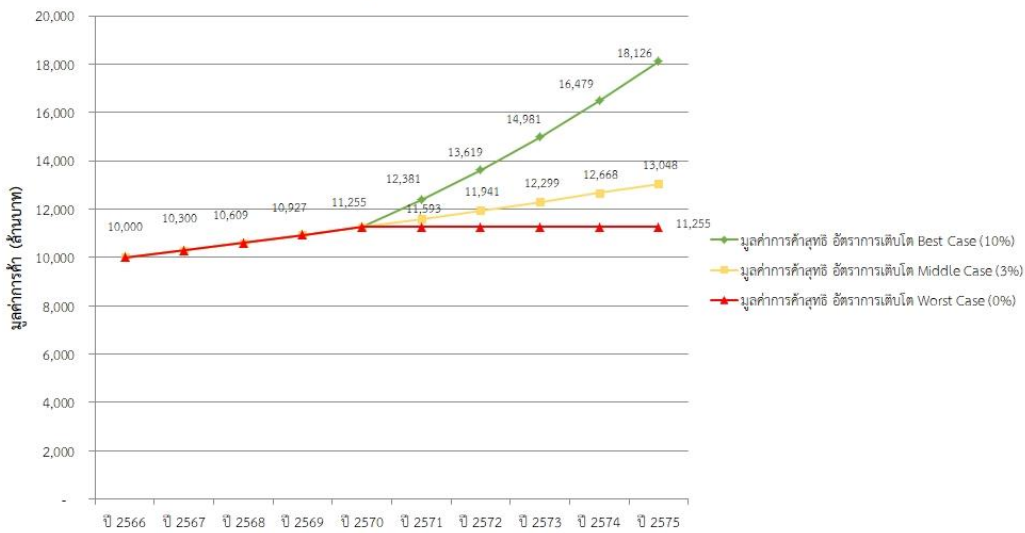
- มูลค่าการค้าชายแดนของด่านช่องจอม (ล้านบาท)

- มูลค่าการลงทุนในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ (ล้านบาท)

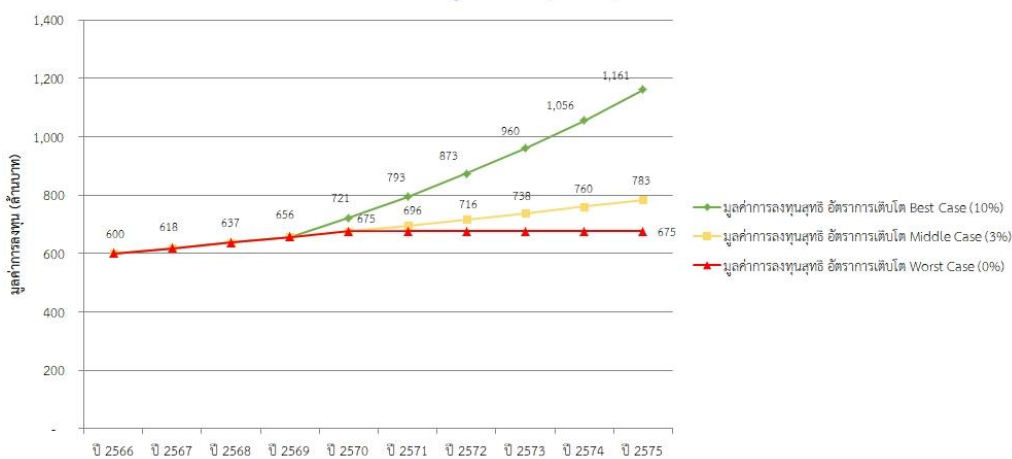
- ประชาชนอำเภอกาบเชิงที่มีระดับความสุขเท่ากับหรือสูงกว่าคนทั่วไป (ร้อยละ)
- การจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพ (ร้อยละ)
- การลดลงของอุบัติเหตุของปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน (ร้อยละ)

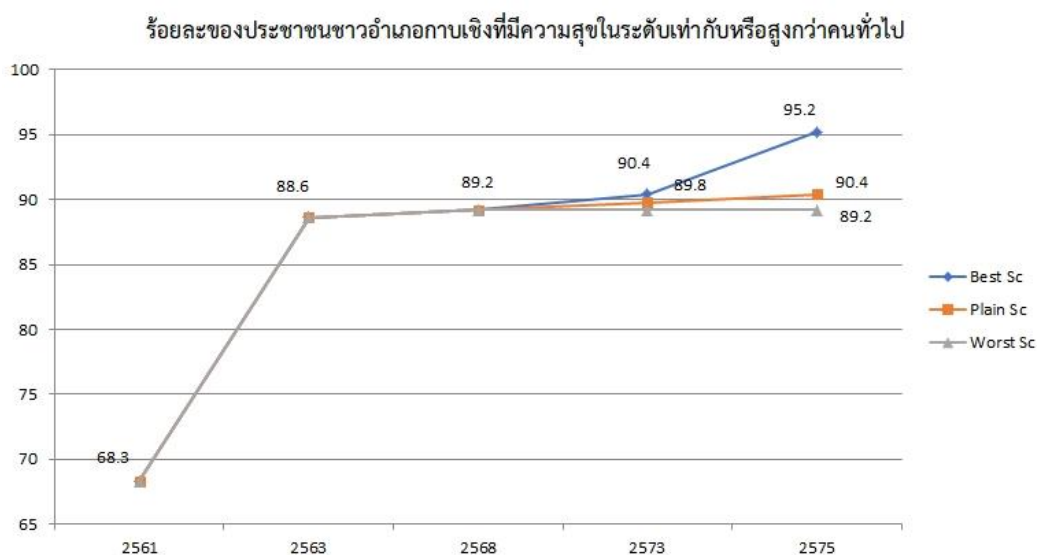
ดังนั้น หากสามารถแก้ปัญหาและยกระดับการบริหารจัดการด้านศุลกากรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์ ให้มีความพร้อมและมีศักยภาพรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน การท่องเที่ยว ทั้งภายในประเทศ และเชื่อมโยงกับประเทศกัมพูชา และในระดับภูมิภาคได้ จะทำให้ด้านศุลกากรช่องจอม เป็นด่านชายแดน ที่มีศักยภาพสูงในการขับเคลื่อนการค้าชายแดนเพื่อหนุนเศรษฐกิจของประเทศในอนาคตต่อไป ดังแสดงในฉากทัศน์ของภาพที่ 2.6 ต่อไปนี้

ประมาณการมูลค่าการค้าชายแดน ด้านช่องจอม จังหวัดสุรินทร์

ประมาณการมูลค่าการลงทุนใน จ.สุรินทร์

ภาพที่ 2.6 ฉากทัศน์ของการแก้ปัญหาและยกระดับการบริหารจัดการด้านสุขภาพรชองจอม
จังหวัดสุรินทร์

2.2 แนวโน้ม Potential Demand ในอนาคต

เพื่อการบริหารการพัฒนาพื้นที่ด้านชายแดนด้านชองจอมให้เป็นด่านมาตรฐานสากลครอบคลุมในทุกมิติ มีแนวโน้มความเปลี่ยนแปลงและ Megatrends ที่ส่งผลต่อโอกาสและอุปสรรค ดังนี้

Potential Demand	แนวโน้มและความท้าทายในอนาคต
<p>1. ความก้าวหน้าด้านสาธารณสุขของไทย และระยะทางจากโรงพยาบาลในพื้นที่ตามแนวชายแดน ซึ่งมีระยะห่างจากแนวชายแดนเพียง 20 กิโลเมตร จากจุดผ่านแดนชองจอม ทำให้ประชาชนชาวกำพูชาเข้ามาใช้บริการด้านการสาธารณสุขในพื้นที่ประเทศไทยมากยิ่งขึ้น</p> <p>(การเดินทางเข้าออกด่านของคนกำพูชามารักษาพยาบาลในจังหวัดสุรินทร์ เพิ่มขึ้นปีละ 15,000 คน)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ประชาชนกำพูชาเข้ามาใช้บริการสถานพยาบาลในพื้นที่มากขึ้น มีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคระบาดในพื้นที่ชายแดน - เมื่อมีปริมาณการใช้บริการที่มากขึ้น อาจส่งผลให้เกิดความขาดแคลนบุคลากรและอุปกรณ์ทางการแพทย์ได้ในอนาคต
<p>2. อัตราการเพิ่มขึ้นของกลุ่มผู้มีกำลังซื้อ จากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจภายหลังจากสถานการณ์โควิด-19 ทำให้ประชาชนมีรายได้ต่อครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้มีกำลังในการซื้อสินค้าและบริการต่าง ๆ ตามแนวชายแดนมากขึ้น</p>	<ul style="list-style-type: none"> - มูลค่าการค้าในพื้นที่ชายแดนเพิ่มมากขึ้น ประชาชนในพื้นที่มีรายได้มากขึ้น ส่งผลให้เศรษฐกิจในภาพรวมของจังหวัดดีขึ้น - ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาเป็นเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ ผลักดันให้เป็นศูนย์กลางทางการค้าระหว่าง

Potential Demand	แนวโน้มและความท้าทายในอนาคต
(คนกัมพูชาที่มีกำลังซื้อเข้าออกด่านมาซื้อของในสุรินทร์ และใกล้เคียงเพิ่มขึ้นปีละ 5,000 คน มูลค่าการค้าชายแดนเพิ่มขึ้นปีละ 500 ล้านบาท)	ประเทศที่สามารถดึงดูดการค้า การลงทุน สร้างรายได้ให้แก่จังหวัด
3. การเพิ่มขึ้นของการส่งออกของประเทศเพื่อนบ้าน จากข้อมูลสถิติในปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 – 2564 (ระยะ 7 ปี) พบว่ามีมูลค่าการนำเข้าที่เพิ่มขึ้น โดยเฉลี่ยปีละ 2,137.14 ล้านบาท (การส่งออกภาคอุตสาหกรรมประเภทวัสดุก่อสร้างเพื่อไปสร้างโครงสร้างพื้นฐานในกัมพูชาเพิ่มขึ้นส่งผลให้มูลค่าการค้าชายแดนเพิ่มขึ้นปีละ 500 ล้านบาท และผู้ประกอบการฝ่ายไทยมีรายได้เพิ่มขึ้นปีละ 1,000 ล้านบาท)	<ul style="list-style-type: none"> - หากประเทศเพื่อนบ้านมีการส่งออกสินค้าที่สามารถผลิตได้ในประเทศไทยเพิ่มขึ้น อาจส่งผลให้ราคาสินค้าบางชนิดตกต่ำลง โดยเฉพาะสินค้าทางการเกษตร - เมื่อมีการเพิ่มขึ้นของการส่งออกของประเทศเพื่อนบ้าน อาจทำให้เกิดความไม่สมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานทางการค้าภายในประเทศ
4. การเติบโตของชุมชนเมืองในชนบท ทำให้เกิดการพัฒนารวดเร็วในหลากหลายมิติ เช่น การคมนาคม โรงงานอุตสาหกรรม ศูนย์การค้า การลงทุนทางธุรกิจ ฯลฯ (การเติบโตของชุมชนเมืองในชนบทขยายตัวเพิ่มขึ้นทำให้จำนวนประชาชนเพิ่มขึ้นปีละ 5,000 คน)	<ul style="list-style-type: none"> - มูลค่าที่ดินบริเวณพื้นที่ชายแดนสูงขึ้น และอาจเกิดการบุกรุกพื้นที่ของรัฐในบริเวณที่มีการพัฒนา - การอพยพย้ายถิ่นฐานของประชาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เพื่อประกอบอาชีพ - ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการเติบโตของชุมชนเมืองในชนบท เช่น ขยะมูลฝอย น้ำเสีย
5. การเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลก โดยการใช้อัตลักษณ์ของพื้นที่และการเสนอรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีความสมดุลในมิติทางวัฒนธรรม และเศรษฐกิจ อันนำไปสู่การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน (นักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มรดกโลก นครวัฒนธรรมและการท่องเที่ยววิถีชนบททั้งนักท่องเที่ยวไทย กัมพูชาและนานาชาติจำนวนเพิ่มขึ้นปีละ 1 แสนคน)	<ul style="list-style-type: none"> - เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างประเทศ - หากไม่มีมาตรการในการกำกับดูแลพื้นที่ อาจทำให้เกิดความเสียหาย/เสื่อมโทรมจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลก
6. การหันมาชื่นชมความงดงามของชีวิต วิถีชีวิตดั้งเดิม เนื่องจากสภาวะการณ์ในโลกปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ของสังคม ทั้งในด้านสภาพแวดล้อมรวมถึงค่านิยมหรือทัศนคติทางจิตใจที่ค่อย ๆ ห่างไกลจากวิถีชีวิตดั้งเดิม จึงทำให้เกิดความตระหนักถึงการนำคุณค่าของคตินิยมจากวิถี	- การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกินความจำเป็น ส่งผลให้มีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต ทั้งในด้านสภาพแวดล้อม รวมถึงค่านิยมหรือทัศนคติทางจิตใจที่ค่อย ๆ ห่างไกลจากวิถีชีวิตดั้งเดิม

Potential Demand	แนวโน้มและความท้าทายในอนาคต
ชีวิตซึ่งมีรากฐานสำคัญที่มุ่งเน้นในคุณค่าของจิตใจ นำมาประยุกต์ใช้กับวิถีชีวิตปัจจุบันด้วยความเข้าใจที่ดีท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงและเป็นไปของการพัฒนาในปัจจุบัน	
7. อัตราการเพิ่มขึ้น ในของการจ้างงานเพื่อสนับสนุนการผลิตและการส่งออกสินค้าตามแนวชายแดน จากการพัฒนาพื้นที่ด่านช่องจอมที่ได้มาตรฐาน	<ul style="list-style-type: none"> - เกิดการจ้างแรงงานท้องถิ่น ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่มีรายได้ - อาจเกิดปัญหาการจ้างแรงงานผิดกฎหมาย การลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย และการก่ออาชญากรรมในพื้นที่ตามแนวชายแดน

ตารางที่ 2.2 แนวโน้มความเปลี่ยนแปลงและ Megatrends ด้านช่องจอม

2.3 การศึกษาความเป็นเลิศการค้าชายแดน

เพื่อยกระดับด้านชายแดนให้ครบวงจรโดยศึกษาตัวแบบจากด่านศุลกากรในพื้นที่ชายแดนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการ ดังนี้

1. ด่านศุลกากรหนองคาย มีโครงข่ายคมนาคมที่สามารถเข้าถึงพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญของนครหลวงเวียงจันทน์ได้โดยตรง และสามารถใช้เป็นจุดกระจายสินค้าเพื่อส่งต่อไปยังแขวงต่าง ๆ ใน สปป.ลาว ได้ มีการจัดการสิ่งปลูกสร้างให้ถูกสุขลักษณะ คุณภาพชีวิตประชาชนพื้นที่รอบด่านและใกล้เคียงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และการสาธารณสุขดีขึ้น มีวัฒนธรรมคุณค่าทางประวัติศาสตร์และภูมิปัญญา วิถีชีวิตลุ่มน้ำโขง เชื่อมโยงทางประวัติศาสตร์ ประเพณี และความเชื่อ

2. ด่านบ่อเต็น มีเส้นทาง R3A เป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งสินค้าหลักระหว่างไทย-สปป.ลาว-จีน และเป็นจุดสำคัญในการเชื่อมต่อเส้นทางขนส่งสินค้า เขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone : SEZ) เป็นพื้นที่ศูนย์กลางด้านการขนส่ง เปลี่ยนถ่ายสินค้า การแปรรูปสินค้า การบริการและศูนย์แจกจ่ายสินค้าอย่างครบวงจร คลังสินค้า โลจิสติกส์ เครื่องจักร การขนส่ง ผลิตภัณฑ์ยาง พลาสติก การแปรรูปอาหารและเครื่องดื่ม เคมีภัณฑ์ ยา มีการลงทุนจากนักลงทุนจีน ทั้งการก่อสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐาน คลังสินค้า และศูนย์การค้า และเป็นด่านที่เป็นมาตรฐานสากล รวมทั้งจีน และ สปป.ลาว ลงนามความตกลงจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษร่วมบ่อเต็น -บ่อหาน (จีน-ลาว) ทำให้ลดปัญหาความมั่นคงตามแนวชายแดน มีการจัดระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐานด้านสากล สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งสองประเทศให้ดีขึ้น การท่องเที่ยวธรรมชาติมีทะเลสาบหมูบ้านวัฒนธรรม เจดีย์ การแสดงพื้นเมือง สโมสร ตลาดนัดกลางคืน แหล่งบันเทิง โรงแรมและแหล่งบันเทิง

2.4 สรุป

การคาดการณ์ทิศทางการพัฒนาประเทศในอนาคต โมเดลการบริหารการพัฒนาพื้นที่ด้านชายแดนแบบครบวงจร กรณีศึกษา ด้านศุลกากรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์ หากได้รับการพัฒนาทุกมิติจะส่งผล ดังนี้

1. ถ้าขยายด้านให้มีขนาดใหญ่กว่าเดิมได้ จะช่วยเพิ่มพื้นที่ที่เอื้อต่อการรองรับปริมาณการขนส่งสินค้าด้วยรถบรรทุกข้ามแดนมากขึ้น และสามารถรองรับปริมาณผู้คนที่เดินทางเข้า-ออกของทั้งไทยและกัมพูชา ทั้งเดินทางท่องเที่ยว เดินทางเพื่อมาทำงาน ส่งเสริมให้มีการลงทุนการค้าชายแดนเพิ่มมากขึ้น เศรษฐกิจดีขึ้น สร้างงานสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ชายแดน บริหารจัดการด้านชายแดนให้เป็นมาตรฐานสากล เป็นศูนย์การขนส่งสินค้านำเข้า-ส่งออก ไปยังประเทศเพื่อนบ้าน เพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศไทยสู่เวทีโลก

ปัจจุบันการเดินทางไปยังด้านศุลกากรช่องจอม สามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง โดยเชื่อมต่อกับจังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดศรีสะเกษ นอกจากนี้ยังมีแผนก่อสร้างทางพิเศษระหว่างเมือง เชื่อมระหว่างด่านพรมแดนบึงกาฬและด่านพรมแดนช่องจอม และแผนก่อสร้างทางรถไฟสายใหม่ ซึ่งหากมีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมจะมีส่วนส่งเสริมให้มีการขนส่งสินค้าเข้า-ออก ด้านศุลกากรช่องจอมมากขึ้น มีการค้าการลงทุนเพิ่มขึ้น ทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น

2. การท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนเติบโตมากขึ้น ซึ่งมีประโยชน์หลายประการ เช่น สามารถช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในท้องถิ่นโดยดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มากขึ้นและสร้างงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สิ่งนี้สามารถช่วยปรับปรุงมาตรฐานการครองชีพของผู้คนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เหล่านี้ การท่องเที่ยวสามารถช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมข้ามพรมแดนและความเข้าใจระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน ประชาชนสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และประเพณีท้องถิ่น และโต้ตอบกับคนในท้องถิ่นได้ สิ่งนี้สามารถช่วยส่งเสริมสันติภาพและความปรองดองระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน

3. ความร่วมมือระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาสามารถส่งผลดีในการทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน และจัดการกับความท้าทายในพื้นที่ เช่น ปัญหาด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน ปัญหาด้านสังคม ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาด้านความมั่นคง ด้วยความร่วมมือของทั้งสองประเทศ สามารถแบ่งปันความรู้ ทรัพยากร และความเชี่ยวชาญเพื่อค้นหาวิธีแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งสองประเทศ

4. การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน จะช่วยลดปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

5. ด้านสาธารณสุขมีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ด้านศุลกากรช่องจอม หากมีการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขที่ดี จะส่งผลให้ประชาชนทั้งชาวไทย และชาวกัมพูชา ได้รับบริการด้านสุขภาพได้อย่างทั่วถึง ลดการแพร่ระบาดของโรคต่าง ๆ ประชาชนจะมีสุขภาพแข็งแรง มีความเป็นอยู่ที่ถูกสุขลักษณะ ลดอัตราการเจ็บป่วยของคนในพื้นที่ จะทำให้ประชาชนในพื้นที่มีความสุข⁷ และส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

⁷รองศาสตราจารย์ ดร. มลีนี สมภพเจริญ และคณะ, รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการสำรวจสุขภาพจิตและคุณภาพชีวิตคนไทย ประจำปี พ.ศ. 2565, หุบกongส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2565

3. แนวทางแก้ปัญหา และ/หรือการพัฒนา

3.1 สรุปการเชื่อมโยงผลวิเคราะห์อดีตถึงปัจจุบัน และทิศทางของปัญหา และความท้าทายในอนาคต

จากสภาพปัญหาทั่วไปที่กล่าวถึงในบทที่ 1 และจากการคาดการณ์ปัญหาและโอกาสการพัฒนาของประเทศในอนาคตที่กล่าวถึงในบทที่ 2 จะเห็นได้ว่า ด้านศุลกากรช่องจอมกำลังเผชิญกับปัญหาหลายด้าน ทั้งด้านตำแหน่งที่ตั้งและพื้นที่คับแคบ ด้านเศรษฐกิจ การค้า/การลงทุน ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงด้านความมั่นคง แม้ว่าที่ผ่านมารัฐบาลได้มีความพยายามในการแก้ไขปัญหาในแต่ละมิติ ทั้งความพยายามในการหาพื้นที่ใหม่เพื่อขยายด้านศุลกากรช่องจอม การผ่อนปรนให้เปิดชายแดนภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คลี่คลายลง รวมไปถึงการเพิ่มกำลังเจ้าหน้าที่เพื่อตรวจตราและรักษาความปลอดภัยบริเวณชายแดน แต่ยังมีอีกหลายปัจจัยที่ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เช่น ความไม่ต่อเนื่องของนโยบายรัฐบาล ข้อจำกัดของกฎ ระเบียบ กฎหมายของหน่วยงานราชการที่ไม่สอดคล้องกันและไม่เท่าทันต่อบริบทปัจจุบัน ประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และปัญหาความไม่สงบบริเวณชายแดน

หากวิเคราะห์อนาคตในช่วง 5-10 ปีข้างหน้า ทิศทางการพัฒนาจังหวัดสุรินทร์ได้มีแผนพัฒนา (พ.ศ. 2565-2570) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาสู่การเป็น “ศูนย์เศรษฐกิจชายแดน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการค้า การลงทุน การบริการ และเชื่อมโยงเศรษฐกิจชายแดน สร้างผู้ประกอบการเพิ่มขึ้นและเพิ่มมูลค่าการค้าชายแดน” นำไปสู่การคาดการณ์สถานการณ์ในอนาคต 10 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2566-2575) ว่าในกรณีที่มี “การยกระดับการบริหารการพัฒนาด้านศุลกากรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์อย่างเป็นระบบและครบวงจร” แล้วเสร็จ จะส่งผลให้ 1) มูลค่าการค้าด้านชายแดนช่องจอมเพิ่มขึ้น 2) มูลค่าการลงทุนในจังหวัดสุรินทร์ (จากการพัฒนาพื้นที่ด้านชายแดน) เพิ่มขึ้น 3) ประชาชนชาวอำเภอกาบเชิง มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความสุขเพิ่มขึ้น 4) ปัญหาด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ด้านชายแดนลดลง และ 5) อุบัติการณ์ของปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ด้านชายแดนลดลง ทั้งนี้บริบทที่อาจเป็นปัจจัยเร่งเร้า ได้แก่ การเติบโตทางเศรษฐกิจของกัมพูชา การขยายอิทธิพลบทบาทจีนในกัมพูชา ASEAN Charter ศักยภาพกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ และมี Potential demand ที่สำคัญ เช่น ความก้าวหน้าด้านสาธารณสุขของไทย การเพิ่มขึ้นของกลุ่มผู้มีกำลังซื้อ การฟื้นตัวของเศรษฐกิจภายหลังจากสถานการณ์โควิด-19 การเพิ่มขึ้นของการส่งออกของประเทศไปยังเพื่อนบ้าน การเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลก เป็นต้น

การคาดการณ์ทิศทางของปัญหาในอนาคต โมเดลการบริหารการพัฒนาพื้นที่ด้านชายแดนแบบครบวงจร กรณีศึกษา ด้านศุลกากรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งศึกษาเปรียบเทียบจากต้นแบบทั้งในและต่างประเทศ เช่น ด้านศุลกากรหนองคาย ด้านบ่อเต็น เพื่อให้ได้รับการพัฒนาครอบคลุมทุกมิติ ทั้งการบริหารจัดการด้านเศรษฐกิจ (การค้า/การลงทุน) ด้านสังคม การพัฒนากำลังคนและเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านความมั่นคง ซึ่งจะทำให้ด้านช่องจอมเป็นด้านต้นแบบครบวงจรและมีศักยภาพสูงเพิ่มโอกาสให้ประเทศไทยมีการพัฒนาด้านการค้า การลงทุนในพื้นที่ชายแดนเพิ่มมากขึ้น เศรษฐกิจดีขึ้น สร้างงาน

สร้างรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชน ส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนให้เติบโตมากขึ้น กระชับความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศไทยและกัมพูชา ในขณะที่สามารถควบคุมปัญหาด้านอนามัย สิ่งแวดล้อมและปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 เป้าหมายหลักที่ต้องการบรรลุ

3.2.1 ข้อมูลและเหตุผลเพื่อสนับสนุนความเหมาะสมของเป้าหมายหลัก

การยกระดับการบริหารจัดการการพัฒนาด่านศุลกากรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์อย่างเป็นระบบและครบวงจร คณะผู้ศึกษาจึงได้วางเป้าหมายหลักในการพัฒนา ดังนี้

เป้าหมายหลัก : ด่านศุลกากรช่องจอมเป็นด่านการค้าครบวงจรระดับสากล โดยมีมูลค่าการค้าด้านชายแดนช่องจอม เพิ่มขึ้นเป็นวงเงินไม่น้อยกว่า 18,100 ล้านบาท/ปี

การบริหารจัดการการพัฒนาพื้นที่ชายแดนแบบบูรณาการ เพื่อให้มีศักยภาพด้านเศรษฐกิจ และเป็นประตูเชื่อมโยงทางการค้า/การลงทุน การท่องเที่ยวและบริการ ที่มีความสมดุลแบบ Smart City ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง รวมถึงการเสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ในการบริหารจัดการพื้นที่ชายแดน และด้านการค้าชายแดนร่วมกับภาคเอกชน ภาคีสังคม และองค์กรท้องถิ่น ขณะที่สร้างภาพลักษณ์ใหม่ให้ด่านศุลกากรช่องจอมเป็นด่านการค้าที่สามารถเชื่อมโยงสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ ไทย ลาว กัมพูชา ในรูปแบบของ Smart One-stop Service Customs เพื่อรองรับการค้าและการลงทุนระดับโลก

3.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายหลักและยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

โมเดลการบริหารจัดการพัฒนาพื้นที่ชายแดนแบบครบวงจร กรณีศึกษา ด่านศุลกากรช่องจอม จ.สุรินทร์ เป้าหมายหลัก “ยกระดับการบริหารจัดการการพัฒนาด่านศุลกากรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์ อย่างเป็นระบบและครบวงจร ในระยะเวลา 5 ปี” สัมพันธ์และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ตอบุ้จทย์และพุ่งเป้าการพัฒนาทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านความมั่นคง ประเด็นการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในปัจจุบัน เสริมสร้างความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานหลักและรองในการป้องกัน แก้ไขปัญหา และช่วยเหลือประชาชน ทั้งจากภัยคุกคามและปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงต่าง ๆ เช่น การก่อการร้าย อาชญากรรมทางไซเบอร์ การฟอกเงิน การค้ามนุษย์ การหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การลักลอบค้าสินค้าเถื่อน การค้าและการแพร่ของยาเสพติด การขยายอำนาจหรือแข่งขันกันทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ประเด็นโครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมไทย เชื่อมโลก สร้างและพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ให้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจและกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค การพัฒนาด่านชายแดนสามารถทำให้ประเทศไทยขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์จากภาคธุรกิจ โดยกระตุ้นให้ภาคธุรกิจมีการบริหารจัดการอย่างมีธรรมาภิบาล พัฒนาสร้างความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมของคนทุกคนในบริษัททั้งพนักงานและ

ลูกค้า ปรับเปลี่ยนทัศนคติการคำนวณผลตอบแทนให้คำนึงถึงต้นทุนทางสังคม ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อตอบแทนสังคม รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดการประกอบธุรกิจเพื่อสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม โดยกระจายโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี คมนาคมและการสื่อสาร จัดทำผังเมืองและผังภาคเพื่อการจัดโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค แหล่งงาน แหล่งน้ำ และการใช้ที่ดิน ให้สามารถพึ่งตนเองได้ภายในกลุ่มจังหวัด

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พัฒนาและสร้างระบบรับมือปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่ และโรคอุบัติซ้ำ ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ โดยพัฒนาโครงสร้างระบบสาธารณสุข เครือข่ายเตือนภัย และเฝ้าระวังโรคให้มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมประชากรกลุ่มเสี่ยงที่มีความอ่อนไหวต่อปัจจัยการเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศต่อโรคอุบัติใหม่ โรคอุบัติซ้ำ การพัฒนาระบบสาธารณสุขสิ่งแวดล้อมและเวชศาสตร์ป้องกันทั้งระบบ และจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล และค่ามาตรฐานสากล

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ การให้บริการสาธารณะของภาครัฐได้มาตรฐานสากลและเป็นระดับแนวหน้าของภูมิภาค ปรับรูปแบบและวิธีการดำเนินการของภาครัฐมีลักษณะที่เบ็ดเสร็จ ครบวงจร และหลากหลายรูปแบบตามความต้องการของผู้รับบริการ มีความร่วมมือกับภาคีอื่น ๆ พร้อมทั้งปรับปรุงกลไกการปฏิบัติงานของภาครัฐให้มีลักษณะบูรณาการ

ทั้งนี้ ยังเป็นไปตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ โดยเกี่ยวข้องเชื่อมโยงทั้งสิ้น 11 แผนแม่บท ได้แก่ (1) ความมั่นคง (2) การต่างประเทศ (3) การเกษตร (5) การท่องเที่ยว (6) พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ (7) โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล (9) เขตเศรษฐกิจพิเศษ ประเด็นการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ เป็นกลไกสำคัญในการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคและเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน โดยจะส่งผลให้เกิดฐานการผลิตและบริการในพื้นที่ซึ่งใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมมาสร้างมูลค่าเพิ่มและมีการเชื่อมโยงกิจกรรมทางเศรษฐกิจกับพื้นที่เศรษฐกิจอื่นทั้งไทยและประเทศในภูมิภาค รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชน (11) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต (13) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี (16) เศรษฐกิจฐานราก (20) การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” โดยสอดคล้องกับ 7 หมายเหตุที่จะขับเคลื่อนเป้าหมายการพลิกโฉมประเทศสู่การเป็นเศรษฐกิจสร้างคุณค่า สังคมเดินหน้าอย่างยั่งยืน ไปสู่การปฏิบัติที่มีทิศทางชัดเจนและเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ประกอบด้วย **หมายเหตุที่ 1** ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและอาหารแปรรูปมูลค่าสูง **หมายเหตุที่ 2** ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าและความยั่งยืน **หมายเหตุที่ 4** ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง **หมายเหตุที่ 5** ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและจุดยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค **หมายเหตุที่ 8** ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน **หมายเหตุที่ 12** ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง

มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตอเบื้องตอจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต และ **หมุดหมายที่ 13** ไทยมีภาครัฐ ที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพและตอเบื้องตอจทย์ประชาชน

การพัฒนาด้านชายแดนสามารถทำให้ประเทศไทยขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก เพื่อให้เป็น One Stop Service ในการนำส่งออกสินค้าทั่วโลก สอดคล้องกับนโยบายและแผนรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติพื้นที่ชายแดนมุ่งเน้นให้พื้นที่ชายแดนมีความมั่นคงปลอดภัย มีศักยภาพในการป้องกัน และแก้ไขภัยคุกคามทุกรูปแบบ มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจสังคมและความมั่นคงของมนุษย์อย่างสมดุล อีกทั้งยังเป็นพื้นที่แห่งความร่วมมือและสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน ยกระดับและพัฒนาจุดผ่านแดนให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้น การพัฒนาพื้นที่ด้านศุลกากรข่งจ่อมให้ เป็นด้านมาตรฐานสากลครอบคลุมครบทุกมิติ จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับการค้าชายแดนเพื่อเชื่อมโยงการค้า การลงทุน การขนส่ง และการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน

3.3 เป้าหมายรองเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายหลัก

เป้าหมายรองเพื่อนำไปสู่เป้าหมายหลักในการศึกษาครั้งนี้ สามารถแยกเป้าหมายรองออกเป็น 5 เป้าหมาย ซึ่งครอบคลุม 6 มิติ ได้แก่ การบริหารจัดการด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาด้านกำลังคน และการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล การบริหารจัดการด้านเศรษฐกิจ การบริหารจัดการด้านสังคม การบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการด้านความมั่นคง คณะผู้ศึกษาได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละเป้าหมายรอง เพื่อให้กิจกรรมภายใต้โครงการมีทิศทางในการดำเนินการที่เป็นรูปธรรม ดังนี้

1.) เป้าหมายรองด้านการพัฒนาด้านการค้าต้นแบบ “Smart Customs”

“ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการไม่ต่ำกว่าร้อยละ 90”

การพัฒนาด่านข่งจ่อมอย่างครบวงจร จะเป็นอีกหนึ่งกลไกในการขับเคลื่อนและสนับสนุนเศรษฐกิจการค้าชายแดนให้ขยายตัวเพิ่มขึ้น อำนวยความสะดวกและเพิ่มโอกาสในการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าอุปโภคบริโภค รวมถึงเป็นประตูทางด้านการคมนาคมและขนส่ง ที่สามารถเชื่อมโยงประชาชน สินค้าและผลิตภัณฑ์ การเข้าถึงบริการด้านต่าง ๆ ในภูมิภาคนั้นได้อย่างปลอดภัยและตอบสนองต่อความต้องการได้ดียิ่งขึ้น

2.) เป้าหมายรองด้านการพัฒนาระบบนิเวศการลงทุน “Smart Investment”

“มูลค่าการลงทุนในจังหวัดสุรินทร์ (จากการพัฒนาพื้นที่ด้านชายแดน) เพิ่มขึ้นเป็นวงเงินไม่น้อยกว่า 1,088 ล้านบาท/ปี ภายในปี พ.ศ. 2575”

การพัฒนาและลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานการคมนาคม และระบบโลจิสติกส์เพื่อเชื่อมโยงประเทศในกลุ่มอาเซียน และนานาชาติด้วยโครงข่ายทางถนนที่เข้าถึงได้อย่างปลอดภัย และสะดวกสบายเชื่อมโยงกับการขนส่งผ่านรถไฟและเครื่องบิน เน้นการพัฒนาชุมชนสู่ความเป็น smart city ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เน้นด้านการเดินทางและขนส่งอัจฉริยะ (Smart Mobility) ด้วยระบบติดตามการเดินทางของรถโดยสาร ระบบตรวจจับป้ายทะเบียนรถ และระบบที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลด้านอื่น ๆ แบบครบวงจร จะเป็นโอกาสที่สะท้อนการเพิ่มความสะดวก มีประสิทธิภาพ และความปลอดภัยในการเดินทางและขนส่ง สร้างแรงจูงใจความมั่นใจ และเพิ่มโอกาสสำหรับนักลงทุนซึ่งจะทำให้มูลค่าการลงทุนในจังหวัดสุรินทร์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

3.) เป้าหมายรองด้านการพัฒนาสังคมและระบบบริการสุขภาพ “Smart Life”

“ร้อยละ 95 ของประชาชนชาวอำเภอกาบเชิง มีความสุขอยู่ในระดับเท่ากับหรือสูงกว่าคนทั่วไป ภายในปี พ.ศ. 2575”

การพัฒนาด้านช่องจอมแบบครบวงจรสามารถเอื้อให้สังคมในบริเวณด้านการค้าชายแดนและพื้นที่ใกล้เคียงมีโอกาสในการพัฒนาด้านสาธารณสุข การศึกษา การท่องเที่ยวและวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในชุมชน วิถีชีวิต สวัสดิการพื้นฐานด้านต่าง ๆ ในอัตราที่ขยายตัวมากขึ้น มีอาชีพและรายได้ที่เพียงพอ นำมาสู่ความสุข ความพึงพอใจ และคุณภาพชีวิตที่ดีของทั้งประชาชนในพื้นที่ นักท่องเที่ยว นักลงทุนและผู้มารับบริการอื่น ๆ อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

4.) เป้าหมายรองด้านการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม “Zero Waste & Clean Energy”

“ปัญหาด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ด้านช่องจอมลดลงจนได้มาตรฐานทุกด้าน ภายในปี พ.ศ.2575”

การคำนึงถึงอนามัยสิ่งแวดล้อมในชุมชนเป็นอีกหนึ่งประเด็นสำคัญ การพัฒนาด้านช่องจอมแบบครบวงจร ต้องสร้างความมั่นใจให้กับชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียงในประเด็นการควบคุมมลภาวะให้ได้ตามมาตรฐานในระดับชุมชนเมือง ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบหรือความเสี่ยง ทั้งในด้านคุณภาพน้ำบริโภค การจัดการน้ำเสีย สิ่งปฏิกูล มูลฝอย สัตว์ และแมลงนำโรค รวมถึงร่วมสร้างความตระหนักให้ประชาชนในชุมชนและภาคีสังคมเห็นถึงความสำคัญของอนามัยสิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเรื่องสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ เพื่อให้ได้มาตรฐานสากล

โดยส่งเสริมให้ชุมชนเปลี่ยนของเสียให้เป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชน และเป็นการคิดค้นให้ด้านช่องจอม เป็นตลาดต้นแบบของการใช้ประโยชน์จากของเสีย และสิ่งที่เหลือใช้ อาทิ ขวดน้ำพลาสติก ถังพลาสติก ขวดแก้วน้ำ กระดาษลัง กระดาษหนังสือพิมพ์ อะลูมิเนียม เหล็ก รวมถึงขยะอันตราย รณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้ชุมชน ใช้หลักการ ๓ ช : ใช้น้อย ใช้น้ำ และนำกลับมาใช้ใหม่ หรือ ๓Rs: Reduce Reuse Recycle เพื่อลดปริมาณขยะ และส่งเสริมการคัดแยกขยะที่ต้นทาง จัดทำระบบเก็บขนอย่างมีประสิทธิภาพ และขยะมูลฝอยได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยดำเนินการดังนี้

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานปฏิบัติการในระดับพื้นที่ ร่วมกับจังหวัด ให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อดำเนินงานในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง

2) ดำเนินการให้ข้อมูลข่าวสาร ให้ประชาชนสามารถเข้าร่วมรับรู้ ให้ข้อเสนอแนะ ร่วมตัดสินใจ และร่วมมือในการดำเนินการบริหารจัดการขยะมูลฝอย และของเสียอันตราย

3) ดำเนินการลด และคัดแยกขยะมูลฝอยในพื้นที่ และจัดระบบการเก็บรวบรวม ขนส่งขยะมูลฝอย และของเสียอันตรายชุมชนแบบแยกประเภท เพื่อส่งกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

4) จัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอย โดยใช้เทคโนโลยีแบบผสมผสาน ส่งเสริมให้เอกชนเป็นผู้ลงทุนในการจัดการขยะมูลฝอย และได้รับการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่ช่องจอม และเตรียมการในการหาพื้นที่ที่เหมาะสมเพื่อรองรับการจัดการขยะมูลฝอย

5) รมรรงค์ ส่งเสริมให้ชุมชน และนักท่องเที่ยว มีการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้งลงถังขยะ ส่งเสริมให้ชุมชนด่านช่องจอม ทั้งผู้ประกอบการ/ผู้ซื้อ/นักท่องเที่ยว ใช้ถุงผ้า หรือถุงกระดาษ แทนการใช้ถุงพลาสติก

6) ส่งเสริมการนำขยะรีไซเคิลไปประดิษฐ์เป็นงานฝีมือให้สวยงาม เพื่อเพิ่มคุณค่าด้วยความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ กลายเป็นชิ้นงานประดิษฐ์ที่น่ารัก และสวยงามที่สามารถสร้างราคาในการจำหน่ายให้กับชุมชนและนักท่องเที่ยว

5.) เป้าหมายรองด้านการบริหารจัดการด้านความมั่นคง “Zero Crime”

“ปฏิบัติการของปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ด่านชายแดน ลดลงร้อยละ 10 ต่อปี”

การพัฒนาด่านช่องจอมแบบครบวงจรหมายถึงการบูรณาการในการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำเทคโนโลยีการจัดทำฐานข้อมูลร่วมกัน และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงชายแดนให้ลดลง ทั้งในมิติด้านปัญหาอาชญากรรม การลักลอบเข้าเมือง ยาเสพติด สินค้าผิดกฎหมาย รวมถึงความขัดแย้งระหว่างประเทศที่เกิดจากปัญหาจากด่านการค้าชายแดนนี้

3.4 แนวทางบรรลุเป้าหมายรอง (Blueprint for change)

1.) เป้าหมายรองด้านการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการค้า การพัฒนาด้านกำลังคน และการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้เกิด “Smart Customs” และบรรลุตัวชี้วัด “ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการไม่ต่ำกว่าร้อยละ 90”

แนวทางดำเนินการจะครอบคลุม การบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าอย่างครบวงจรมุ่งเน้นให้ด่านศุลกากรช่องจอม เป็นด่าน Digitalization เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากความตกลงทางการค้า สร้างมูลค่าเพิ่มและยกระดับมาตรฐานสินค้าเพื่อการส่งออก และต่อยอดเชิงพาณิชย์ให้กับสินค้าเกษตรสำคัญ/สินค้าเกษตรนวัตกรรม บริหารห่วงโซ่คุณค่าและเชื่อมโยงข้อมูลทางการตลาด รวมถึงสนับสนุนการค้าภายใต้โมเดลเศรษฐกิจยั่งยืนและเกษตรปลอดภัย ตลอดจนสร้างความเข้มแข็งและความเป็นธรรมทางการค้า ประกอบด้วย 7 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 จัดระบบการบริหารจัดการงบประมาณภาครัฐแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาด่านชายแดนช่องจอม โดยสนับสนุนแหล่งเงินในการดำเนินโครงการ ทั้งงบประมาณแผ่นดิน การมีส่วนร่วมจากเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการร่วมลงทุนของภาคเอกชน โดยมีระบบบริหารจัดการและการติดตามประเมินผลแบบบูรณาการ

กิจกรรมที่ 2 ยกระดับการบริการทางการค้าด่านช่องจอมด้วยนวัตกรรมดิจิทัล โดยการอำนวยความสะดวก และเชื่อมโยงระบบบริการ/ข้อมูลสำคัญกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการออกหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า Certificate of Origin (C/O) ใบรับรองมาตรฐานสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ ใบรับรองสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช ใบอนุญาตเคลื่อนย้ายสัตว์ ชากสัตว์ ใบอนุญาตการนำเข้าส่งออกสัตว์น้ำ ใบอนุญาตการนำเข้าอาหารและยา ผ่านระบบ National Single Window : NSW ณ จุดเดียวแบบ one stop service

กิจกรรมที่ 3 ส่งเสริมให้ผลิตสินค้ามูลค่าสูง โดยพัฒนาและส่งเสริมการผลิตสินค้าที่ตอบสนองต่อความต้องการ Megatrends และ Next Normal โดยเน้นสินค้า BCG และสินค้าหรือบริการสำหรับยุค Next

Normal รวมถึงสินค้าอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต ตลอดจนส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปมูลค่าสูงจากมันสำปะหลังที่นำเข้ามาจากกัมพูชา โดยบริหารจัดการควบคุมคุณภาพของวัตถุดิบมันสำปะหลังที่นำเข้ามาตามมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช ตลอดจนควบคุมสินค้าและบริการทุกประเภทให้ได้มาตรฐาน

กิจกรรมที่ 4 ส่งเสริมการใช้สิทธิประโยชน์จากรอบความตกลงทางการค้า โดยการพัฒนาผู้ประกอบการของไทยที่ค้าขายผ่านด่านช่องจอม โดยเฉพาะผู้ค้ารายย่อยระดับท้องถิ่นทราบและเข้าใจสิทธิประโยชน์ตามกรอบความตกลงการค้า และส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยใช้ระบบการรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าด้วยตนเอง เพื่อให้ได้รับสิทธิประโยชน์ตามความตกลง เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันการค้าชายแดน

กิจกรรมที่ 5 สร้างระบบด่านศุลกากรอัจฉริยะ (customs smart border) โดยการให้บริการบนพื้นฐานระบบศุลกากรอิเล็กทรอนิกส์ (TCES : Thai Customs Electronic System) ทั้งหมด เชื่อมโยงกับระบบ National Single Window / ASEAN Single Window (NSW/ASW) ระบบการชำระเงิน/ธุรกรรมทางการเงินในรูปแบบออนไลน์อย่างครบวงจร มาใช้ในการปฏิบัติพิธีการศุลกากรนำเข้าและส่งออก ด่านศุลกากรช่องจอม และนำการพัฒนาต่อยอดโมเดลด่านช่องจอมแบบครบวงจร ไปประยุกต์ใช้กับด่านศุลกากรต่าง ๆ ทั่วประเทศ และนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เชื่อมโยงระบบบริหารจัดการของด่านเพื่อให้สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและปรับปรุงระบบบริหารจัดการได้อย่างต่อเนื่อง

กิจกรรมที่ 6 พัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลและเพิ่มสมรรถนะทักษะดิจิทัลและทักษะอาชีพแก่ผู้ประกอบการด่านช่องจอม โดยพัฒนาระบบการบริหารจัดการของด่านศุลกากรช่องจอมโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลแบบครบวงจร และมีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรระยะสั้น และหลักสูตรอบรม Up Skill, Re Skill และ New Skill เพื่อเสริมทักษะคนให้สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ถูกนำมาใช้เพื่อการพัฒนาการค้าชายแดนแห่งอนาคต และเสริมทักษะทางภาษาแก่ชุมชน ทั้งภาษาไทย กัมพูชา อังกฤษ และจีน เพื่อเตรียมชุมชนรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนในการติดต่อสื่อสาร และรองรับการเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลก ผ่านการเรียนรู้ในระบบเปิด เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนทุกกลุ่มทุกช่วงวัยเข้าถึงองค์ความรู้และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

กิจกรรมที่ 7 ระบบสุขภาพไร้พรมแดนอัจฉริยะ (E-border health referral system) โดยการประสานข้อมูลและเครือข่ายด้านสุขภาพระหว่างประเทศไทยและกัมพูชา เพื่อความปลอดภัยและความสะดวกของชาวกัมพูชา ในการเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลศูนย์จังหวัดสุรินทร์ โรงพยาบาลกาบเชิง หรือโรงพยาบาลเอกชนต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยใน ผ่านช่องทางดิจิทัลและช่องทางพิเศษสำหรับผู้ป่วยและญาติ ที่มีระบบการเฝ้าระวังความเสี่ยงด้านสุขภาพสำหรับทั้งผู้รับบริการและบุคลากรอื่น ๆ ครบทุกมิติ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการรักษา ลดอัตราการเจ็บป่วยรุนแรงหรือเสียชีวิตของผู้รับบริการ และเพิ่มรายได้ให้กับประเทศไทย โดยเป็นการพัฒนาต่อยอดจากโมเดลต้นแบบ “นครพนม-แขวงคำม่วน สปป.ลาว”

นอกจากนี้ กิจกรรมที่ 3 การนำเข้ามามันสำปะหลังที่นำเข้ามาจากกัมพูชา สามารถนำมาแปรรูปเพิ่มมูลค่าและนำมาเป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าส่งออก เช่น สินค้าประเภทอาหารสัตว์ สินค้าประเภทถั่ว กระดาษ และเป็นวัตถุดิบในการผลิตเอทานอล การบูรณาการเทคโนโลยีและนวัตกรรมจากกิจกรรมที่ 2 และกิจกรรม

ที่ 5 จะทำให้เกิด paperless customs procedure หรือระบบพิธีการศุลกากรแบบไร้เอกสาร ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนของภาคธุรกิจในด้านการจัดทำเอกสาร (documentation) ทำให้ระบบพิธีการศุลกากรเรียบง่าย รวดเร็วและตรวจสอบได้

2.) เป้าหมายรองด้านการพัฒนาระบบนิเวศการลงทุน เพื่อส่งเสริม “Smart Investment” และบรรลุตัวชี้วัดมูลค่าการลงทุนในจังหวัดสุรินทร์ (จากการพัฒนาพื้นที่ด้านชายแดน) เพิ่มขึ้นเป็นวงเงินไม่น้อยกว่า 1,088 ล้านบาท/ปี ภายในปี พ.ศ.2575

แนวทางดำเนินการจะครอบคลุมการสร้างแรงจูงใจแก่นักลงทุนด้วยการให้สิทธิประโยชน์พิเศษทางด้านภาษี การให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ (Soft Loan) การจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุน (One Stop Service) ให้เป็นศูนย์บริการเบ็ดเสร็จของการดำเนินธุรกิจ การค้าและการลงทุนอย่างแท้จริง และการสร้างความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ โครงข่ายถนนให้เชื่อมโยงกับพื้นที่ลงทุน การพัฒนาและยกระดับสนามบินบุรีรัมย์เป็นสนามบินนานาชาติ และเชื่อมระบบโครงข่ายการคมนาคมทั้งระบบ (Connectivity) ทั้งในระดับพื้นที่ พื้นที่ใกล้เคียงและพื้นที่รอยต่อระหว่างประเทศให้มีความเป็นเอกภาพ โดยจัดตั้งศูนย์บริหารการคมนาคมขนส่งแบบครบวงจร และการจัดเตรียมพื้นที่สำหรับจัดตั้งโรงงาน คลังสินค้า และระบบโลจิสติกส์ต่าง ๆ ให้กับนักลงทุน ประกอบด้วย 5 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 ยกระดับพื้นที่ด้านชายแดนให้เป็น smart city โดยพัฒนาทั้งหมด 7 ด้าน ได้แก่

- 1) **Smart Energy** เป็นเมืองที่มุ่งเน้นเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานของเมือง หรือใช้พลังงานทางเลือกอันเป็นพลังงานสะอาด (Renewable Energy)
- 2) **Smart Mobility** เป็นเมืองที่มุ่งเน้นเพิ่มความสะดวกรวดเร็ว ประสิทธิภาพ และความปลอดภัยในการเดินทางและขนส่ง และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- 3) **Smart Economy** เป็นเมืองที่มุ่งเน้นเพิ่มประสิทธิภาพและความคล่องตัวในการดำเนินธุรกิจ สร้างให้เกิดความเชื่อมโยงและความร่วมมือทางธุรกิจ และประยุกต์ใช้นวัตกรรม ในการพัฒนาเพื่อปรับเปลี่ยนธุรกิจ (เช่น เมืองเกษตรอัจฉริยะ เมืองท่องเที่ยวอัจฉริยะ เป็นต้น)
- 4) **Smart Environment** เมืองที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ
- 5) **Smart People** เป็นเมืองที่มุ่งเน้นพัฒนาพลเมืองให้มีความรู้และสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ทั้งในเชิงเศรษฐกิจและการดำรงชีวิต
- 6) **Smart Living** เป็นเมืองที่มุ่งเน้นให้บริการที่อำนวยความสะดวกต่อการดำรงชีวิต และ
- 7) **Smart Governance** เป็นเมืองที่มุ่งเน้นพัฒนาระบบบริการเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงบริการภาครัฐสะดวกรวดเร็ว เพิ่มช่องทางการมีส่วนร่วมของประชาชน

กิจกรรมที่ 2 พัฒนาและบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐาน คมนาคม และโลจิสติกส์ โดยการเชื่อมโยงด่านช่องจอม อาเซียนและนานาชาติ ด้วยโครงข่ายทางถนนที่เข้าถึงและเชื่อมโยงกับรถไฟและสนามบินกับพื้นที่ลงทุน พัฒนาและยกระดับสนามบินบุรีรัมย์เป็นสนามบินนานาชาติ และเชื่อมระบบโครงข่ายการคมนาคมทั้งระบบ (Connectivity) ทั้งในระดับพื้นที่ พื้นที่ใกล้เคียงและพื้นที่รอยต่อระหว่างประเทศให้มีความเป็นเอกภาพ โดยจัดตั้งศูนย์บริหารการคมนาคมขนส่งแบบครบวงจร และจัดเตรียมพื้นที่สำหรับจัดตั้งโรงงาน คลังสินค้า และระบบโลจิสติกส์ต่าง ๆ ให้กับนักลงทุน

กิจกรรมที่ 3 สร้างและพัฒนาด่านศุลกากรชองจอมแบบครบวงจรในทำเลที่เหมาะสม โดยใช้พื้นที่ของกรมอุทยานฯ บนถนนทางหลวงโดยเป็นทางยกระดับจากพื้นยาวประมาณ 300 เมตร จากตลาดอาเซียนไปยังพรหมแดน เพื่อแก้ปัญหาด่านศุลกากรคับแคบและไม่กระทบต่อระบบนิเวศของสัตว์ป่า ซึ่งด่านนี้จะบริการครบวงจร CIQ ตลอดจนสร้างตลาดและศูนย์กระจายสินค้า โกดังสินค้าแห่งใหม่ที่สะอาดเรียบร้อย ภูมิทัศน์สะอาด สดวกสบายรองรับผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและกัมพูชา เพื่อทดแทนตลาดเดิมที่เป็นสังกะสีและคับแคบไม่ถูกสุขลักษณะ

กิจกรรมที่ 4 ส่งเสริมมาตรการทางภาษีอากร กระตุ้นการค้าด่านชองจอมโดยจัดตั้งเขตปลอดอากร (Free Zone) และคลังสินค้าทัณฑ์บน เพื่อยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับสินค้าที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อนำเข้าไปในเขตปลอดในการผลิต ผสม ประกอบ บรรจุ หรือดำเนินการอื่นใดกับของนั้น แล้วส่งออกนอกอาณาเขต นอกจากนี้ จะยกเว้นอากรของที่เป็นเครื่องจักร อุปกรณ์ เครื่องมือและเครื่องใช้ รวมทั้งส่วนประกอบของของดังกล่าวที่จำเป็นต้องใช้ในกิจการ เพื่อส่งเสริมการลงทุน

กิจกรรมที่ 5 ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นระยะเวลา 5 ปี กระตุ้นการค้าชายแดนชองจอมสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 100 ของเงินลงทุน โดยไม่รวมค่าที่ดินและทุนหมุนเวียน และให้ได้รับอนุญาตให้หักเงินลงทุนในการติดตั้งหรือก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกร้อยละ 25 ของเงินลงทุน นอกเหนือไปจากการหักค่าเสื่อมราคาตามปกติ รวมถึงยกเว้นค่าธรรมเนียมการจัดตั้งนิติบุคคลเพื่อประกอบธุรกิจในจังหวัดสุรินทร์

3.) เป้าหมายรองด้านการพัฒนาสังคมและระบบบริการสุขภาพ เพื่อส่งเสริม “Smart Life” และบรรลุตัวชี้วัดร้อยละ 95 ของประชาชนชาวอำเภอทาบเชิง มีความสุขอยู่ในระดับเท่ากับหรือสูงกว่าคนทั่วไป ภายในปี พ.ศ. 2575

แนวทางดำเนินการจะครอบคลุมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้พร้อมด้วยปัจจัยสี่ควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ จัดตั้ง “กองทุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน” โดยให้นำผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการทางธุรกิจของภาคเอกชน/ภาคีสังคมในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์หรือใกล้เคียง ที่เกี่ยวเนื่องจากด่านชายแดนนี้ มาใช้ดำเนินการเพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่งเสริมการประกอบอาชีพและสร้างโอกาสให้กับประชาชนในพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบจากการพัฒนาด่านชายแดนฯ นอกจากนี้การจัดระบบบริการในรูปแบบ “ศูนย์การแพทย์ครบวงจร (Medical Hub)” ในจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดใกล้เคียง เพื่อรองรับการให้บริการทางการแพทย์ที่มีคุณภาพมาตรฐานแก่นักท่องเที่ยว นักลงทุนชาวต่างชาติที่มาลงทุนที่ประเทศกัมพูชาและชาวกัมพูชาที่มีกำลังซื้อ จะช่วยสร้างการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ กระตุ้นการสร้างงานและพัฒนาระบบสาธารณสุขให้กับชุมชนได้มากยิ่งขึ้น โดยกิจกรรมส่งเสริม Smart Life นี้ ประกอบด้วย 5 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 จัดระบบส่งเสริมและบริการด้านสุขภาพและสาธารณสุขชายแดนในรูปแบบดิจิทัลที่มีคุณภาพ ทั้งมิติการส่งเสริม ป้องกัน บำบัดรักษาและการฟื้นฟูสุขภาพ รวมถึงมีมาตรการป้องกันควบคุมโรคอุบัติใหม่/อุบัติซ้ำ สำหรับทั้งประชาชนในพื้นที่ นักเดินทางและนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มการเข้าถึงบริการสุขภาพที่ได้มาตรฐาน ลดอัตราการเจ็บป่วยรุนแรงและอัตราการเสียชีวิต

กิจกรรมที่ 2 พัฒนาระบบจัดการสินค้าขายแดนควบคุมผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นมิตรกับสุขภาพแบบดิจิทัล โดยกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงพาณิชย์ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการควบคุมกำกับและตรวจสอบสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้มาตรฐานและ/หรืออาจเป็นภัยต่อสุขภาพของผู้บริโภคผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลโดยใช้ QR code เป็นเครื่องมือพื้นฐานในการพัฒนาต่อไป

กิจกรรมที่ 3 จัดระบบสวัสดิการสังคมพื้นที่ด่านชายแดนที่เท่าเทียมทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบฐานข้อมูลประชากร เพื่อประกอบการวางแผนในการสนับสนุนด้านที่อยู่อาศัย สาธารณสุข การศึกษา การท่องเที่ยวและวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในชุมชน วิถีชีวิต รวมถึงสวัสดิการด้านต่าง ๆ ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น E-Coupon หรือ QR Code ใน application เป็นต้น

กิจกรรมที่ 4 สร้างเครือข่ายชุมชนด่านชายแดนเข้มแข็ง เตรียมชุมชนรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดน โดยจัดกลุ่มแกนนำในพื้นที่ร่วมกับผู้นำชุมชนเฝ้าระวังภัยและจัดกิจกรรมเสริมความรู้ในประเด็นที่ชุมชนต้องการมีองค์ความรู้เพิ่มตามสถานะต่าง ๆ โดยมีหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องร่วมถ่ายทอดองค์ความรู้รวมทั้งการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความตระหนักรู้และเสริมสร้างความร่วมมือต่อการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของคนในชุมชนด้าน ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น กองทุนสวัสดิการด่านชายแดนช่องจอม เป็นต้น

กิจกรรมที่ 5 ยกกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านด่านชายแดน โดยส่งเสริมวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในชุมชน นำจุดแข็งด้านระบบนิเวศที่สมบูรณ์ ภูมิปัญญาด้านสมุนไพรไทย ชื่อเสียงของ “ช้างไทย” และความเชื่อด้านจิตวิญญาณและศาสนา มาผสมผสานให้มีความโดดเด่นในการจัดบริการและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ รวมถึงพัฒนาผลิตภัณฑ์คุณภาพจากชุมชนที่สามารถวางจำหน่ายที่ด่านชายแดนช่องจอม เพื่อเป็นสัญลักษณ์ทางการตลาดและเพิ่มแรงจูงใจและมูลค่าให้กับนิเวศการท่องเที่ยวในชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม

นอกจากนี้ ยังสามารถผสมผสานระบบบริการสุขภาพจากกิจกรรมที่ 1 และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจากกิจกรรมที่ 5 เพื่อพัฒนาเป็น “ต้นแบบการแพทย์ครบวงจรแบบผสมผสาน” (Medical and Traditional Wellness Hub: MTW Hub) ต่อไป

4.) เป้าหมายรองด้านการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อระบบนิเวศแบบ “Zero waste & Clean Energy” และบรรลุตัวชี้วัด “ปัญหาด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ด่านช่องจอมลดลงจนได้มาตรฐานทุกด้าน ภายในปี พ.ศ.2575”

แนวทางดำเนินการจะครอบคลุมการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน ลดสารพิษและมลภาวะที่อาจเกิดจากด่านชายแดน รวมถึงการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐานชุมชนเมือง ส่งเสริมการเลือกใช้แหล่งพลังงานสะอาด พร้อมทั้งวางมาตรการแนวทางการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สมดุล ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบหรือความเสี่ยงทุกมิติ รวมถึงยกระดับการดำเนินการพัฒนาให้เป็นเมืองเศรษฐกิจสีเขียวหรือ Green City ประกอบด้วย 4 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 นำนวัตกรรมการบำบัดน้ำเสียและดินเสียโดยใช้วัสดุธรรมชาติ มาใช้ในด้านชายแดน โดยการปลูกพืชดูดซับสารพิษจากน้ำและดิน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการปลูก การเก็บทำลาย รวมทั้งผลงานวิจัยและนวัตกรรมต่าง ๆ ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมมาใช้ในการบำบัดน้ำเสียและดินเสีย รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีใหม่ปรับปรุงคุณภาพน้ำ และสร้างระบบตรวจจับคุณภาพน้ำอัตโนมัติ (Automatic sensor) เพื่อป้องกันการระบายน้ำเสียลงคลองหรือแหล่งน้ำธรรมชาติ

กิจกรรมที่ 2 ควบคุมมลพิษและส่งเสริมพฤติกรรมเพื่ออนามัยสิ่งแวดล้อมที่ดีในด้านชายแดน โดยส่งเสริมการใช้ห้องสุขาและบ่อซักล้างเสื้อผ้าและผ้าห่มมือสองที่ถูกสุขลักษณะ ไม่ปล่อยของเสียและน้ำเสียลงแหล่งน้ำ และนำของเสีย จากการซักรีดมาทำปุ๋ยหมักอินทรีย์ บูรณาการกับกระทรวงสาธารณสุขเพื่อควบคุมการปนเปื้อนของเชื้อโรค จากของเสียจากการซักรีด รวมทั้งมีระบบบำบัดน้ำเสีย และกิจกรรมส่งเสริมการคัดแยกขยะและการกำจัดขยะที่ถูกวิธีและถูกสุขลักษณะ ตลอดจนสร้างความตระหนักรู้ถึงผลกระทบของกิจกรรมมนุษย์ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก ความเชื่อมโยงของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความสำคัญของเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และนำผลงานวิจัยของสถาบันอุดมศึกษา มาถ่ายทอดเทคโนโลยี และนวัตกรรมให้แก่ทุกภาคส่วน เพื่อสร้างความสมดุลของสิ่งแวดล้อมและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่าสูงสุด และการลดการเกิดของเสียให้มากที่สุด เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)

กิจกรรมที่ 3 ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนหรือพลังงานสะอาดในพื้นที่ด้านชายแดน โดยพลังงานความร้อนจากแสงอาทิตย์ไปใช้ประโยชน์โดยตรงเช่น ถนอมอาหาร หรือเปลี่ยนให้อยู่ในรูปของพลังงานไฟฟ้าด้วยการใช้โซลาร์เซลล์ (Solar Cell) และพลังงานเชื้อเพลิงชีวมวลจากวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรหรือของเหลือจากชุมชน เป็นต้น

กิจกรรมที่ 4 สร้างเครือข่ายชุมชนด้านชายแดนร่วมอนุรักษ์ป่าและทรัพยากรธรรมชาติ โดยชุมชนร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และป่าในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ มีการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง รวมถึงความรับผิดชอบต่อสังคมทั้งภายใน และภายนอกองค์กร ตลอดจนหวังโซ่อุปทาน เพื่อให้การพัฒนาเศรษฐกิจกับสิ่งแวดล้อมบริเวณด้านศุลกากรชองจอมเป็นไปตามแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ตามแนวทางของคณะกรรมการโลก ว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (World commission on Environments and Development)⁸

5.) เป้าหมายรองด้านการบริหารจัดการด้านความมั่นคง **สู่สังคม “Zero Crime” และบรรลุตัวชีวิต “อุบัติการณ์ของปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ด้านชายแดน ลดลงร้อยละ 10 ต่อปี”**

⁸ World Commission on Environments and Development, Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future

<<https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf> > สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2566

แนวทางดำเนินการจะครอบคลุมการบริหารจัดการระบบความมั่นคง เพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมด้านศุลกากรช่องจอม และพื้นที่ใกล้เคียง ด้วยการบูรณาการการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง ได้แก่ การลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย การลักลอบค้าสินค้าหนีภาษี ยาเสพติด สินค้าผิดกฎหมาย และการสร้างความสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างประเทศไทย - กัมพูชา ประกอบด้วย 4 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดคดีความมั่นคงในพื้นที่ด่านชายแดน และพื้นที่ต่อเนื่องในอำเภอท่งเมือง โดยนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุนการดำเนินงาน อาทิ ติดตั้งระบบเสาป้องกันอัจฉริยะ (Security Intelligence Pole) ซึ่งประกอบด้วย ระบบกล้องวงจรปิดสำหรับตรวจความปลอดภัยให้ประชาชน ระบบแจ้งเหตุและขอความช่วยเหลือฉุกเฉินไปยังเจ้าหน้าที่ตำรวจ ระบบตรวจจับพฤติกรรมน่าสงสัยและตรวจจับใบหน้า จัดตั้งศูนย์ปราบปรามสินค้าหลบหนีภาษี การลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย และยาเสพติด สืบสวนหาข่าว แหล่งที่มา วิธีการลักลอบ เส้นทาง สถานที่เก็บรวบรวม รวมทั้ง จัดชุดปฏิบัติการพิเศษตรวจค้นและจับกุมตลอดจนปรับปรุงบทลงโทษเจ้าหน้าที่รัฐที่ประพฤติผิดเป็น 2 เท่า

กิจกรรมที่ 2 จัดระบบแรงงานต่างด้าวข้ามแดน โดยลดปัญหาอาชญากรรมและปัญหาความมั่นคงที่เกิดจากแรงงานต่างด้าวที่ข้ามแดนมาอย่างผิดกฎหมาย โดยจัดทำฐานข้อมูลแรงงานต่างด้าวทั้งที่เดินทางไป-กลับ ประจำวัน ตามฤดูกาล และรายปี ด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยประสานความร่วมมือ และเชื่อมโยงข้อมูลร่วมกับประเทศกัมพูชา และตรวจสอบสถานประกอบการและนายจ้างอย่างต่อเนื่อง

กิจกรรมที่ 3 จัดกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างประเทศไทย - กัมพูชา เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงชายแดนให้ลดลง ทั้งในมิติด้านปัญหาอาชญากรรม การลักลอบเข้าเมือง ยาเสพติด สินค้าผิดกฎหมาย รวมถึงความขัดแย้งระหว่างประเทศที่เกิดจากปัญหาจากด้านการค้าชายแดน โดยกระชับความสัมพันธ์ทั้งในระดับชาติ ระดับพื้นที่ และกองกำลังป้องกันชายแดนของทั้งสองประเทศ อย่างสม่ำเสมอ

กิจกรรมที่ 4 สืบสวนและขยายพื้นที่ปักปันเขตแดนในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ให้มีความชัดเจน เนื่องจากการปลูกสร้างสิ่งก่อสร้างรุกล้ำเขตแดนในพื้นที่ที่ยังขาดความชัดเจนในเรื่องเส้นเขตแดนและมักเป็นชนวนนำไปสู่ความขัดแย้งและไม่เป็นผลดีต่อการพัฒนาด้านชายแดนช่องจอม โดยให้คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาคไทย - กัมพูชา (Regional Border Committee : RBC) ร่วมมือกันเร่งรัดสำรวจและขยายพื้นที่ปักปันเขตแดนในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ให้มีความชัดเจนโดยเร็ว

3.5 สรุปภาพรวมของเป้าหมายหลัก เป้าหมายรอง และแนวทางบรรลุเป้าหมาย (Chapter Summary)

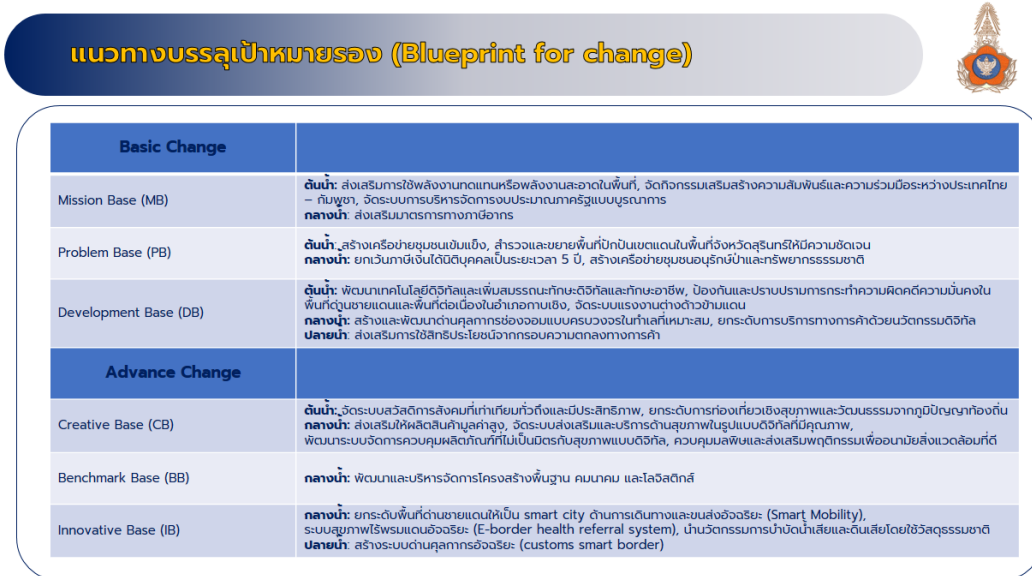
ในการยกระดับการบริหารการพัฒนาด้านศุลกากรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์อย่างเป็นระบบ และครบวงจรในระยะเวลา 5 ปี” โดยอาศัยพิมพ์เขียว (blueprint) ใน 6 ด้านของการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและครบวงจร ซึ่งประกอบด้วย การบริหารจัดการด้านการค้า การลงทุน การพัฒนาสังคม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการด้านความมั่นคง รวม 25 กิจกรรม โดยเครื่องมือหลักในการพัฒนานี้ต้องอาศัยการบริหาร จัดการแบบบูรณาการของภาครัฐ ทั้งราชการส่วนกลาง

และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และประเทศกัมพูชา และ ลาว เพื่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน ร่วมกัน รวมทั้งการบริหารจัดการด้านสังคม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง จะส่งผลให้การบริหารการพัฒนาด้านศุลกากรช่องจอมอย่างเป็นระบบและครบวงจร ช่วยยกระดับการพัฒนาจังหวัดสุรินทร์ และอนุภูมิภาคอีสานตอนล่างในทศมิตีอย่างก้าวกระโดด และเป็นตัวแบบการบริหารการพัฒนาด้านชายแดนในพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศไทยต่อไป ดังแสดงในโมเดลการบริหารการพัฒนาพื้นที่ด้านชายแดนแบบครบวงจร กรณีศึกษา ด้านศุลกากรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์

ภาพที่ 3.1 โมเดลการบริหารการพัฒนาพื้นที่ด้านชายแดนแบบครบวงจร กรณีศึกษา ด้านศุลกากรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์

และสรุปแนวทางบรรลุเป้าหมายรอง (Blueprint for change) ดังแสดงในภาพที่ 3.2

ภาพที่ 3.2 แนวทางบรรลุเป้าหมายรอง (Blueprint for change)

4. การนำแนวทางบรรลุเป้าหมายสู่การปฏิบัติ

4.1 หน่วยงานหลักและหน่วยงานรองที่รับผิดชอบในการขับเคลื่อนการนำแนวทางบรรลุเป้าหมายไปปฏิบัติ

การยกระดับการบริหารจัดการการพัฒนาด้านศุลกากรของกรมจัดสรรจังหวัดสุรินทร์อย่างเป็นระบบและครบวงจรในระยะ 5 ปี เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหลักด้านศุลกากรของกรมเป็นด้านการค้าครบวงจรระดับสากล มีมูลค่าการค้าชายแดนไม่น้อยกว่า 18,100 ล้านบาท/ปี และบรรลุเป้าหมาย 5 เป้าหมาย ได้แก่ 1) การพัฒนา ด้านเศรษฐกิจและการค้า การพัฒนาด้านกำลังคน และการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้เกิด “Smart Customs” 2) การพัฒนาระบบนิเวศการลงทุน เพื่อส่งเสริม “Smart Investment” 3) การพัฒนาสังคมและระบบบริการสุขภาพ เพื่อส่งเสริม “Smart Life” 4) การบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อระบบนิเวศแบบ “Zero waste & Clean Energy” และ 5) การบริหารจัดการด้านความมั่นคงสู่สังคม “Zero Crime” โดยมีกิจกรรมในการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมายทั้งหมด 25 กิจกรรม มีหน่วยงานหลักและหน่วยงานรองที่รับผิดชอบในการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมายนโยบายสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ดังนี้

แนวทางขับเคลื่อน	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานรอง
เป้าหมายรอง: ด้านการค้าต้นแบบ “Smart Customs” การบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าอย่างครบวงจร เป็นด้าน Digitalization และครบวงจรตามห่วงโซ่คุณค่า รวมทั้งเชื่อมโยงข้อมูลทางการตลาดทั่วโลก เพื่อยกระดับให้เป็นการค้าชายแดนมาตรฐานสากลและสามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และการนำเข้าและส่งออกสินค้า		
จัดระบบการบริหารจัดการงบประมาณภาครัฐแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาด้านชายแดนของกรม	สำนักนายกรัฐมนตรี โดย สำนักงบประมาณ	จังหวัดสุรินทร์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ และทุกกระทรวงที่มีภารกิจดำเนินการที่ด้านของกรม
ยกระดับการบริการทางการค้าด้วยนวัตกรรมดิจิทัล	กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	กระทรวงเกษตรฯ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง กระทรวงการอุดมศึกษาฯ
ส่งเสริมให้ผลิตสินค้ามูลค่าสูง	กระทรวงพาณิชย์	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม
ส่งเสริมการใช้สิทธิประโยชน์จากรอบความตกลงทางการค้า	กระทรวงพาณิชย์	

แนวทางขับเคลื่อน	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานรอง
สร้างระบบด่านศุลกากรอัจฉริยะ (customs smart border)	กระทรวงการคลัง โดย กรมศุลกากร	
พัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลและเพิ่มสมรรถนะทักษะและทักษะอาชีพ	กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
ระบบสุขภาพไร้พรมแดนอัจฉริยะ (E-border health referral system)	กระทรวงสาธารณสุข	กระทรวงการต่างประเทศ
<p>เป้าหมายรอง: ระบบนิเวศการลงทุน “Smart Investment” การสร้างแรงจูงใจแก่นักลงทุนด้วยการให้สิทธิประโยชน์พิเศษทางด้านภาษี การให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ (Soft Loan) การจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุน (One Stop Service) ให้เป็นศูนย์บริการเบ็ดเสร็จของการดำเนินธุรกิจ การค้าและการลงทุนอย่างแท้จริง และการสร้างความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ โครงข่ายถนนให้เชื่อมโยงกับพื้นที่ลงทุน การพัฒนาและยกระดับสนามบินบุรีรัมย์เป็นสนามบินนานาชาติ และเชื่อมระบบโครงข่ายการคมนาคมทั้งระบบ (Connectivity) ทั้งในระดับพื้นที่ พื้นที่ใกล้เคียงและพื้นที่รอยต่อระหว่างประเทศให้มีความเป็นเอกภาพ โดยจัดตั้งศูนย์บริหารการคมนาคมขนส่งแบบครบวงจร และการจัดเตรียมพื้นที่สำหรับจัดตั้งโรงงาน คลังสินค้า และระบบโลจิสติกส์ต่าง ๆ ให้กับนักลงทุน</p>		
ยกระดับพื้นที่ด่านชายแดนให้เป็น smart city ด้านการเดินทางและขนส่งอัจฉริยะ (Smart Mobility)	กระทรวงคมนาคม	
พัฒนาและบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐาน คมนาคม และโลจิสติกส์	กระทรวงคมนาคม	
สร้างและพัฒนาด่านศุลกากรข่องจอมแบบครบวงจรในท่าเลที่เหมาะสม	กระทรวงการคลัง โดย กรมศุลกากร	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดสุรินทร์ สำนักงานประมง

แนวทางขับเคลื่อน	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานรอง
ส่งเสริมมาตรการทางภาษีอากร ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็น ระยะเวลา 5 ปี	กระทรวงพาณิชย์	กระทรวงการคลัง โดย กรมศุลกากร และกระทรวงอุตสาหกรรม
เป้าหมายรอง: สังคมและระบบบริการสุขภาพ “Smart Life” การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้พร้อม ด้วยปัจจัยสี่ควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ จัดตั้ง “กองทุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน” โดยให้นำ ผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการทางธุรกิจของภาคเอกชน/ภาคีสังคมในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์หรือใกล้เคียง ที่เกี่ยวข้องกับด้านชายแดนนี้ มาใช้ดำเนินการเพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่งเสริมการประกอบอาชีพ และสร้างโอกาสให้กับประชาชนในพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบจากการพัฒนาด้านชายแดนฯ		
จัดระบบส่งเสริมและบริการด้าน สุขภาพในรูปแบบดิจิทัลที่มีคุณภาพ	กระทรวงสาธารณสุข	
พัฒนาระบบจัดการควบคุม ผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นมิตรกับสุขภาพ แบบดิจิทัล	กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพาณิชย์	
จัดระบบสวัสดิการสังคมที่เท่าเทียม ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ	กระทรวงพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์	กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการ ท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวง วัฒนธรรม กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
สร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็ง	กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์	กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการอุดมศึกษาฯ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม
ยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวง

แนวทางขับเคลื่อน	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานรอง
และวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น		สาธารณสุข กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวง พัฒนาสังคมฯ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงศึกษาธิการ
เป้าหมายรอง: ระบบนิเวศแบบ “Zero waste & Clean Energy” การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน ลดสารพิษและมลภาวะที่อาจเกิดจากด้านชายแดน รวมถึงการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐานชุมชนเมือง ส่งเสริมการเลือกใช้แหล่งพลังงานสะอาด พร้อมทั้งวางมาตรการแนวทางการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สมดุล ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบหรือความเสี่ยงทุกมิติ รวมถึงยกระดับการดำเนินการพัฒนาให้เป็นเมืองเศรษฐกิจสีเขียวหรือ Green City		
นำนวัตกรรมการบำบัดน้ำเสียและดินเสียโดยใช้วัสดุธรรมชาติ	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดย กรมควบคุมมลพิษ	กระทรวงมหาดไทย (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : อปท.) กระทรวงการอุดมศึกษาฯ
ควบคุมมลพิษและส่งเสริมพฤติกรรมเพื่ออนามัยสิ่งแวดล้อมที่ดี	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดย กรมควบคุมมลพิษ	กระทรวงการอุดมศึกษาฯ กระทรวงสาธารณสุข
ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนหรือพลังงานสะอาดในพื้นที่	กระทรวงพลังงาน	กระทรวงคมนาคม กระทรวงมหาดไทย (อปท.) กระทรวงการอุดมศึกษาฯ
สร้างเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์ป่าและทรัพยากรธรรมชาติ	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดย กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	กระทรวงมหาดไทย
เป้าหมายรอง: สังคม “Zero Crime” การบริหารจัดการระบบความมั่นคง เพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมด้านศุลกากรช่องจอม และพื้นที่ใกล้เคียง ด้วยการบูรณาการการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง ได้แก่ การลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย การลักลอบค้าสินค้าหนีภาษี ยาเสพติด สินค้าผิดกฎหมาย และการสร้างความสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างประเทศไทย – กัมพูชา		

แนวทางขับเคลื่อน	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานรอง
ป้องกันและปราบปรามการกระทำ ความผิดคดีความมั่นคงในพื้นที่ด่าน ชายแดนและพื้นที่ต่อเนื่องใน อำเภอกาบเชิง	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	กองอำนวยการรักษาความมั่นคง ภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน) กระทรวงยุติธรรม กระทรวง แรงงาน กระทรวงพาณิชย์ และ กรมศุลกากร
จัดระบบแรงงานต่างด้าวข้ามแดน	กระทรวงแรงงาน	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวง ยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย และ กระทรวงกลาโหม
จัดกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์ และความร่วมมือระหว่างประเทศ ไทย - กัมพูชา	กระทรวงการต่างประเทศ	กระทรวงมหาดไทย (กรมการ ปกครอง) และกระทรวงกลาโหม
สำรวจและขยายพื้นที่ปักปันเขต แดนในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ให้มี ความชัดเจน	สำนักนายกรัฐมนตรี โดย สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ	กระทรวงกลาโหม และ กระทรวงมหาดไทย (กรมการ ปกครอง)

ตารางที่ 4.1 หน่วยงานหลักและหน่วยงานรองที่รับผิดชอบในการขับเคลื่อนการนำแนวทางบรรลุเป้าหมายไปปฏิบัติ

คณะผู้ศึกษาได้เชื่อมโยง Value Chain ทั้ง 25 กิจกรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหลักและเป้าหมายรอง โดยกำหนดผู้รับผิดชอบเป็นเจ้าภาพหลักและเจ้าภาพรอง เพื่อให้มีความชัดเจนในการทำงานแบบมุ่งเป้า โดยมีรายละเอียดของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ดังนี้

กิจกรรมต้นน้ำ เพื่อแก้ไข ปรับปรุง เตรียมพื้นที่และการดำเนินการเพื่อรองรับการยกระดับการพัฒนาการบริหารจัดการด้านศุลกากรช่องจอมให้มีความพร้อม ครอบคลุมทั้ง 6 มิติของการพัฒนา

- สำนักงบประมาณ จัดระบบการบริหารจัดการงบประมาณภาครัฐแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาด่านชายแดนช่องจอม

- กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็ง รองรับการพัฒนา

- สำนักนายกรัฐมนตรี โดย สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ทำการสำรวจและขยายพื้นที่ปักปันเขตแดนในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ให้มีความชัดเจน

- กระทรวงพลังงาน ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนหรือพลังงานสะอาดในพื้นที่

-กระทรวงการต่างประเทศ จัดกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างประเทศไทยและกัมพูชา

- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อรองรับการพัฒนาและเพิ่มสมรรถนะทักษะดิจิทัล

- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พัฒนากำลังคน และนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาในมิติต่าง ๆ

- กระทรวงกลาโหม และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทำการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดคดีความมั่นคงตามแนวชายแดน

- กระทรวงแรงงาน จัดระบบแรงงานต่างด้าวข้ามแดน เพื่อลดปัญหาอาชญากรรมและสร้างความมั่นคงในพื้นที่

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัดระบบสวัสดิการสังคมที่เท่าเทียมทั่วถึงและมีประสิทธิภาพเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนด่าน

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ผลักดันการยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

กิจกรรมกลางน้ำ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน สังคม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การสาธารณสุข การท่องเที่ยว การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความมั่นคงปลอดภัยบริเวณพื้นที่ด่านชายแดน พื้นที่ต่อเนื่องตอนในและจังหวัดสุรินทร์

- กระทรวงพาณิชย์ ส่งเสริมมาตรการทางภาษีอากร และผลักดันมาตรการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นระยะเวลา 5 ปี

- กรมศุลกากร สร้างและพัฒนาด่านศุลกากรช่องจอมแบบครบวงจรในทำเลที่เหมาะสม

- กระทรวงพาณิชย์ผลักดันมาตรการส่งเสริมให้ผลิตสินค้ามูลค่าสูง

- กระทรวงคมนาคม ยกยกระดับพื้นที่ด่านชายแดนให้เป็น smart City ด้านการเดินทางและขนส่งอัจฉริยะ (Smart mobility) และพัฒนาและบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานคมนาคมและโลจิสติกส์

- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช สร้างเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์ป่าและทรัพยากรธรรมชาติ และกรมควบคุมมลพิษ ดำเนินการควบคุมมลพิษและส่งเสริมพฤติกรรมเพื่ออนามัยสิ่งแวดล้อมที่ดี รวมทั้งส่งเสริมการนำนวัตกรรมการบำบัดน้ำเสียและดินเสียโดยใช้วัสดุธรรมชาติ

- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สนับสนุนการยกระดับบริการทางการค้าด้วยนวัตกรรมดิจิทัล

- กระทรวงสาธารณสุข จัดระบบส่งเสริมและบริการด้านสุขภาพในรูปแบบดิจิทัลที่มีคุณภาพ และระบบสุขภาพไร้พรมแดนอัจฉริยะ (E-border health referral system) และร่วมกับกระทรวงพาณิชย์ พัฒนาระบบจัดการควบคุมผลิตภัณฑ์ ที่ไม่เป็นมิตรกับสุขภาพแบบดิจิทัล

กิจกรรมปลายน้ำ เพื่อยกระดับการบริหารจัดการการพัฒนาด่านศุลกากรช่องจอมอย่างเป็นระบบ และครบวงจรได้มาตรฐานสากล

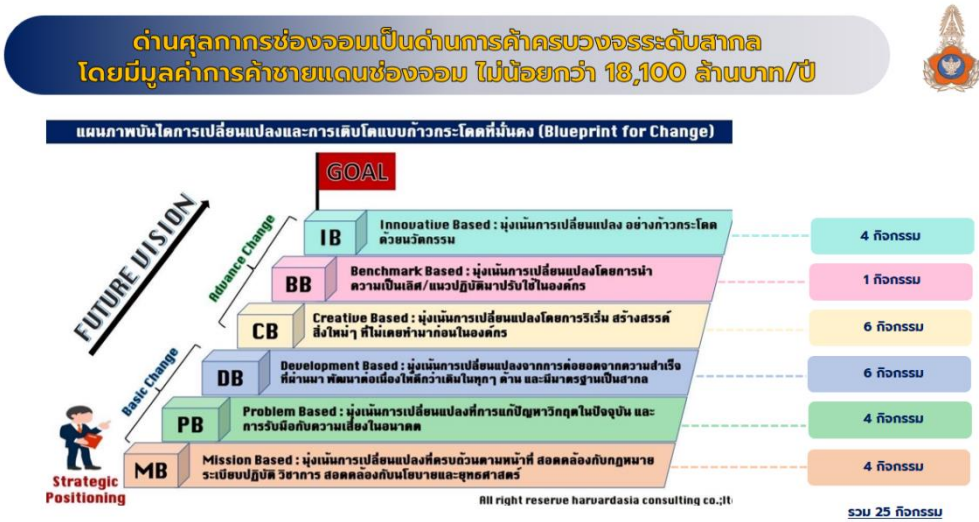
- กระทรวงพาณิชย์ ส่งเสริมการใช้สิทธิประโยชน์จากกรอบความตกลงทางการค้าและเชื่อมโยงการค้า กับนานาชาติ

- กระทรวงการคลัง โดยกรมศุลกากร ยกระดับการพัฒนาและเชื่อมโยงด่านชายแดน ในกรอบความร่วมมือภูมิภาคลุ่มน้ำโขงและอาเซียน และสร้างระบบด่านศุลกากรอัจฉริยะ (customs smart border) เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการเศรษฐกิจชายแดนของด่านศุลกากรช่องจอมแห่งใหม่ให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง และเกิดการพัฒนาต่อยอดโมเดลด่านช่องจอมแบบครบวงจร นำไปประยุกต์ใช้ในด้านต่าง ๆ

ดังแสดงบทสรุปของหน่วยงานรับผิดชอบ ด้วยหลักการ Blueprint for change และ Value Chain ได้ตามแผนภาพ

Blueprint for change			
Basic Change		หน่วยงานหลัก	หน่วยงานรอง
Mission Base (MB)	ค่านำ: ส่งเสริมการให้บริการทางทะเลหรือทางอากาศในพื้นที่, จัดกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างประเทศไทย – กัมพูชา, จัดระบบการบริหารจัดการงบประมาณภาครัฐแบบบูรณาการ ค่านำ: ส่งเสริมภาคธุรกิจการค้า	ส.บ. พ.บ. พ.บ. น.ค.	อปท. ใน จ.สุรินทร์ ภาครัฐ-องค์กรที่เกี่ยวเนื่อง กับด่าน ก.ค. อ.ค.ค. บ.ค.ท.
Problem Base (PB)	ค่านำ: สร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็ง, สู่รวมและขยายพื้นที่ปฏิบัติงานเขตแดนพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ที่มีความเสี่ยง ค่านำ: ยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นเวลา 5 ปี, สร้างเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์ป่าและทรัพยากรธรรมชาติ	พ.บ. บ.ค. พ.บ. น.ค. ส.บ.	ก.ค. ส.ค. อ.ค. น.ค. บ.ค.
Development Base (DB)	ค่านำ: พัฒนาระบบโลจิสติกส์และพัฒนาระบบรักษาและรักษาและอาชีพ, ป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดคดีความ ค่านำ: ส่งเสริมให้ผลิตสินค้ามูลค่าสูง, จัดระบบรองงานต่างตัวชายแดน ค่านำ: สร้างและพัฒนาศูนย์ข้อมูลเชื่อมโยงแบบครบวงจรในท่าอากาศยาน, ยกระดับบริการทางการค้าด้วยนวัตกรรมดิจิทัล ค่านำ: ส่งเสริมการใช้สิทธิประโยชน์จากกรอบความตกลงทางการค้า	อ.ค. พ.บ. พ.บ. อ.สุรินทร์ ต.ค. ส.จ.	ก.บ. พ.บ. ก.ค. อ.ค. น.ค. ก.ค. ส.บ.จ. ก.บ.บ.บ. ส.จ. พ.บ. ต.ค. บ.ค. ท.ค.
Advance Change		หน่วยงานหลัก	หน่วยงานรอง
Creative Base (CB)	ค่านำ: จัดระบบสวัสดิการสังคมที่เท่าเทียมทั่วถึงและเป็นสากล, ยกระดับการเชื่อมโยงเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ค่านำ: ส่งเสริมให้ผลิตสินค้ามูลค่าสูง, จัดระบบส่งเสริมและบริหารด้านสุขภาพในรูปแบบดิจิทัลที่มีคุณภาพ, พัฒนาระบบจัดการควบคุมผลิตภัณฑ์ที่มีเป็นมิตรกับสุขภาพแบบดิจิทัล, ควบคุมคุณภาพและส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่ออนามัยสิ่งแวดล้อมที่ดี	พ.บ. ส.ค. พ.บ. ก.ค. น.ค.	ก.บ. อ.ค. ส.ค. บ.ค. น.ค. ส.ค. น.ค. ส.บ.ก. ส. พ.บ. อ.ค.
Benchmark Base (BB)	ค่านำ: พัฒนาและบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐาน คนงาน และโลจิสติกส์	ก.ค.	
Innovative Base (IB)	ค่านำ: ยกระดับพื้นที่ด่านชายแดนให้เป็น smart city ด้านการเดินทางและขนส่งอัจฉริยะ (Smart Mobility), ระบบสุขภาพไร้พรมแดนอัจฉริยะ (E-border health referral system), เป็นนวัตกรรมนำป้อนเข้าสายและต้นสายโดยใช้วัสดุธรรมชาติ ค่านำ: สร้างระบบด่านศุลกากรอัจฉริยะ (customs smart border)	ก.ค. ส.ค. ค.ค. น.ค. (กรมควบคุมมลพิษ)	พ.บ. ก.บ. ส.ค. น.ค. กรมศุลกากร อ.ค. อ.ค.

ภาพที่ 4.1 Blueprint for change

ภาพที่ 4.2 บันไดการเปลี่ยนแปลงและการเติบโตแบบก้าวกระโดดที่มั่นคง (Blueprint for change)

4.2 ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการนำแนวทางบรรลุเป้าหมาย

(1) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. การเติบโตของภาคธุรกิจและการท่องเที่ยว เนื่องจากในพื้นที่อีสานใต้มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย มีโบราณสถานที่สำคัญ รวมทั้งวิถีชุมชนที่มีอัตลักษณ์และมีศักยภาพ สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวและนักลงทุนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

2. การพัฒนาพื้นที่อีสานใต้เป็นเขตเศรษฐกิจ เนื่องจากมีทำเลภูมิศาสตร์สามารถเชื่อมโยงไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ในประเทศและประเทศเพื่อนบ้านได้ อีกทั้งเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจและกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคในระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชน

3. แผนความเชื่อมโยงอาเซียน (ASEAN Connectivity) มุ่งเน้นพัฒนาการเชื่อมโยงเส้นทางระหว่างประเทศที่สำคัญตามแนวระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor : SEC) ของกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง (GMS) และทางหลวงอาเซียนสาย AH1 ผ่านทางหลวงหมายเลข NR5 (กรุงเทพมหานคร - ปอยเปต) ตลอดจนสามารถเชื่อมโยงกับระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ของไทย เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมโยงอย่างไร้รอยต่อ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุนในภูมิภาค อีกทั้งในอนาคตกระทรวงคมนาคมมีแผนการก่อสร้างทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง MR3 บึงกาฬ - สุรินทร์ เชื่อมระหว่างด่านบึงกาฬถึงด่านช่องจอมและช่วงสุรินทร์ - ช่องสง่างา เพื่อเชื่อมด่านช่องสง่างาด้วย และทางรถไฟสายใหม่ เชื่อมระหว่างด่านบึงกาฬ - จังหวัดสุรินทร์ (MR3)

4. หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (Belt and Road Initiative: BRI) ของประเทศจีน ซึ่งมุ่งเน้นพัฒนาความเชื่อมโยงทางการค้าและการคมนาคมระหว่างประเทศเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ไทยจึงควรใช้โอกาสดังกล่าวในการพัฒนาและเชื่อมโยงเส้นทางทางการค้าและการคมนาคมร่วมกับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค โดยใช้พื้นที่ชายแดนของไทยเป็นจุดเชื่อมต่อ

5. รัฐบาลให้ความสำคัญในประเด็นการรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติพื้นที่ชายแดน โดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาระบบการป้องกันพื้นที่ชายแดน และยกระดับความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างหน่วยงานในพื้นที่ของทั้งสองฝ่าย ให้สามารถติดต่อประสานงานและร่วมกันป้องกันภัยคุกคามข้ามแดนที่อาจเกิดขึ้น โดยใช้กลไกแผนปฏิบัติการด้านบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2566 - 2570) เป็นกรอบในการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(2) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ให้จังหวัดสุรินทร์ บรรจุ “การยกระดับการบริหารจัดการการพัฒนาตามศุลกากรช่องจอม” ไว้ในแผนพัฒนาจังหวัดสุรินทร์

2. ให้สำนักงานการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ บรรจุ “การยกระดับการบริหารจัดการการพัฒนาตามศุลกากรช่องจอม” ไว้ในกรอบความร่วมมืออนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub-region – GMS) และกรอบความร่วมมือสามเหลี่ยมมรกต

3. ให้สำนักงานการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ เสนอคณะกรรมการ ฯ จัดตั้งพื้นที่อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งจะทำให้เกิดการค้า การลงทุน จากภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศ

4. ให้คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน BOI สนับสนุนทางด้านสิทธิประโยชน์ทางภาษี สำหรับโครงการที่มาลงทุนในพื้นที่

5. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานคมนาคม และโลจิสติกส์ ให้เชื่อมโยงทั้งทางบก ทางราง และทางอากาศ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล เพื่อรองรับการบริการแบบครบวงจรของด่านศุลกากรช่องจอม

6. กำหนดมาตรการที่ส่งเสริมหลักประกันความมั่นคงปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ด่านและพื้นที่ใกล้เคียง อย่างต่อเนื่อง

7. การนำนวัตกรรม เทคโนโลยีและพลังงานสะอาดมาใช้ในการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

4.3 ความท้าทายในการนำแนวทางบรรลุเป้าหมายไปปฏิบัติ

การยกระดับการบริหารจัดการการพัฒนาด่านศุลกากรช่องจอมจังหวัดสุรินทร์อย่างเป็นระบบและครบวงจรในระยะ 5 ปี มีความท้าทาย ความเสี่ยง และการบริหารความเสี่ยง ดังนี้

ความเสี่ยง	แนวทางการบริหารความเสี่ยงเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
ความท้าทายที่ 1: ความไม่ชัดเจนของการปักปันเขตแดนระหว่างประเทศไทย - กัมพูชา	
การปักปันเขตแดนระหว่างประเทศไทย - กัมพูชา ในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ยังไม่มี ความชัดเจน จะมีผลกระทบต่อการพัฒนา ด้านเศรษฐกิจพื้นที่ตามแนวชายแดน	รัฐบาลทั้งสองฝ่ายต้องตกลงและร่วมมือกันในการปักปันเขตแดน ทางบกและการพัฒนาในพื้นที่ชายแดนอย่างจริงจัง และปักปันเขตแดนทางบกให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยมอบหมายให้ คณะกรรมการเขตแดนร่วมไทย - กัมพูชา เร่งรัดการปฏิบัติ ตามความตกลงร่วมกัน
ความท้าทายที่ 2: ความไม่ต่อเนื่องของนโยบายภาครัฐ ที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาด้านชายแดน	
เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลทั้งของประเทศไทย และประเทศกัมพูชา จะทำให้นโยบายที่ เกี่ยวข้องกับการพัฒนาด้านชายแดน เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย	ภาครัฐควรมีแนวนโยบายที่ชัดเจนและต่อเนื่อง ดังนี้ 1. กำหนดนโยบายการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการค้าตามแนวชายแดน จัดทำ Road Map และ แผนปฏิบัติการให้มีความเชื่อมโยงร่วมกันกับประเทศกัมพูชา 2. สร้างการมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับ

	ภาคีเครือข่ายและชุมชนในการบูรณาการร่วมกัน
ความท้าทายที่ 3: ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และความไม่สงบบริเวณชายแดน	
กรณีการเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบบริเวณชายแดน หรือเหตุการณ์ที่กระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจะส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อการบริหารจัดการด้านชายแดน	ภาครัฐจะต้องมีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทั้งในระดับรัฐบาล และระดับท้องถิ่น ทั้งด้านความมั่นคง การค้า การลงทุน และภาคสังคมแบบพหุวัฒนธรรม อย่างต่อเนื่อง และเป็นรูปธรรม โดยมีหน่วยงาน องค์กร หรือ คณะกรรมการ ฯลฯ รับผิดชอบอย่างชัดเจน
ความท้าทายที่ 4: ความเสถียรของระบบดิจิทัล	
ระบบต่าง ๆ ที่นำมาใช้การบริหารและการพัฒนาทำให้ครอบคลุมทุกมิตินั้นมีฐานข้อมูลขนาดใหญ่ มีโอกาสโดนขโมยข้อมูลจากแฮกเกอร์ นอกจากนี้ความไม่เสถียรภาพของระบบอินเทอร์เน็ตและการกักขังข้อมูลต้องมีการวางระบบอย่างเหมาะสม	ต้องจัดให้มีรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cyber security) และมีระบบจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data management)
ความท้าทายที่ 5: สภาวะการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกที่มีผลกระทบต่อการดำเนินโครงการ	
กรณีการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายนอกทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ของโลก เช่น ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ภาวะสงครามระหว่างประเทศ ฯลฯ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการดำเนินโครงการฯ	จะต้องมีแผนดำเนินการเพื่อรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ รวมทั้งการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

ตารางที่ 4.2 ความท้าทายในการนำแนวทางบรรลุเป้าหมายไปปฏิบัติ

4.4 สรุปเงื่อนไขแห่งความสำเร็จ

คณะผู้ศึกษาวิเคราะห์แล้วพบว่า ปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญต่อการสร้างความเปลี่ยนแปลงนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง ตามที่หน่วยงานภาครัฐทั้งหน่วยงานหลักและหน่วยงานรองได้วางแผนและสร้างกลไกในการขับเคลื่อนในการยกระดับการบริหารจัดการการพัฒนาด้านศุลกากรช่องจอมจังหวัดสุรินทร์อย่างเป็นระบบและครบวงจร ภายในระยะ 5 ปี (พ.ศ.2570) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการยกระดับด้านศุลกากรช่องจอมเป็นด้านการค้าชายแดนครบวงจรตามมาตรฐานสากล โดยจะต้องมีมูลค่าการค้าชายแดนไม่น้อยกว่า 18,100 ล้านบาท/ปี มีเงื่อนไขแห่งความสำเร็จ ดังต่อไปนี้ (1) การปักปันเขตแดนที่มีความชัดเจน (2) การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาพื้นที่ และ (3) การบูรณาการร่วมของหน่วยงานของรัฐตั้งแต่ในระดับนโยบายรัฐบาล และระดับพื้นที่ รวมทั้งความร่วมมือในการพัฒนากับประเทศกัมพูชาและในระดับอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง

ดังนั้น รัฐบาลจึงสมควรพิจารณาบรรจุโครงการนี้ไว้ในนโยบาย และสร้างความสัมพันธ์ไทย – กัมพูชา ให้มีพัฒนาการที่ก้าวหน้าและดำเนินไปบนพื้นฐานของความเข้าใจกันภายใต้กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub-region – GMS) และกรอบความร่วมมือสามเหลี่ยมมรกต ซึ่งจะปัจจัยสำคัญให้การยกระดับการบริหารจัดการการพัฒนาด้านศุลกากรช่องจอมจังหวัดสุรินทร์อย่างเป็นระบบและครบวงจรในระยะ 5 ปี สามารถบรรลุเป้าหมายได้

5. สรุปในภาพรวม

5.1 สรุปในภาพรวมจากหัวข้อที่ 1 - 4

จากบทที่ 1 - บทที่ 4 จะเห็นได้ว่า การศึกษาเรื่อง โมเดลการบริหารการพัฒนาพื้นที่ด้านชายแดนแบบครบวงจร กรณีศึกษา ด้านศุลกากรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์ เกิดจากการตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาที่มีหลายด้านของด้านศุลกากรช่องจอม ทั้งด้านตำแหน่งที่ตั้ง ด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านความมั่นคง คณะผู้ศึกษาจึงได้กำหนดเป้าหมายให้ด้านศุลกากรช่องจอมเป็นด้านการค้า ครบวงจรระดับสากล โดยมีเป้าหมายหลัก คือ มูลค่าการค้าชายแดนช่องจอม ไม่น้อยกว่า 18,100 ล้านบาท/ปี ให้ครอบคลุม 6 มิติ คือ การบริหารจัดการด้านเศรษฐกิจ การลงทุน สังคม สิ่งแวดล้อม ความมั่นคง และการพัฒนาด้านกำลังคน และเทคโนโลยีดิจิทัล มีเป้าหมายรอง คือ Smart Custom/ Smart Investments / Smart Life / Zero waste & Clean Energy/Zero Crime

โดยที่คณะผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาจากเอกสาร ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และการลงพื้นที่ศึกษาเชิงประจักษ์ที่ด้านศุลกากรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์ มีการประชุมและสัมภาษณ์ นายสรสาสน์ สีเพ็ง รองผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ นายชินวัฒน์ จันเกษม นายด้านศุลกากรช่องจอม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน อีกทั้งประชุมร่วมกับสำนักงานสภาพัฒนาการศุลกากรแห่งชาติ และสัมภาษณ์ นายวรณัฐ คงเมือง รองเลขาธิการสภาพัฒนาการศุลกากรแห่งชาติ เพื่อให้ได้ข้อมูลในระดับนโยบายส่วนกลาง นำไปประกอบการวิเคราะห์ในการจัดทำรายงานกลุ่ม โดยสรุปภาพรวมการดำเนินการจัดทำโมเดลการบริหารการพัฒนาพื้นที่ด้านชายแดนแบบครบวงจร กรณีศึกษา ด้านศุลกากรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์ โดยมีเป้าหมายหลัก เป้าหมายรอง แนวทางบรรลุเป้าหมายสู่การปฏิบัติ และปัจจัยแห่งความสำเร็จ ดังนี้

GP6 โมเดลการบริหารการพัฒนาพื้นที่ด้านชายแดนแบบครบวงจร กรณีศึกษา ด้านศุลกากรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์

เป้าหมายหลัก

ด้านศุลกากรช่องจอมเป็นด่านการค้าครบวงจรระดับสากล โดยมีมูลค่าการค้าชายแดนช่องจอม ไม่น้อยกว่า 18,100 ล้านบาท/ปี

เป้าหมายรอง

 ความพึงพอใจของผู้ให้บริการ
ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 90

 มูลค่าการลงทุนใน จ.สุรินทร์
≥ 1,088 ลบ.ภายในปี 2575

 ร้อยละ 95 ของประชาชนชาว
อำเภอถนนเชิงหินความสุข ≥ คนทั่วไป

 ปัญหาด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม
ลดลงจนได้มาตรฐานภายในปี 2575

 ปัญหาความมั่นคง
ลดลงร้อยละ 10 ต่อปี

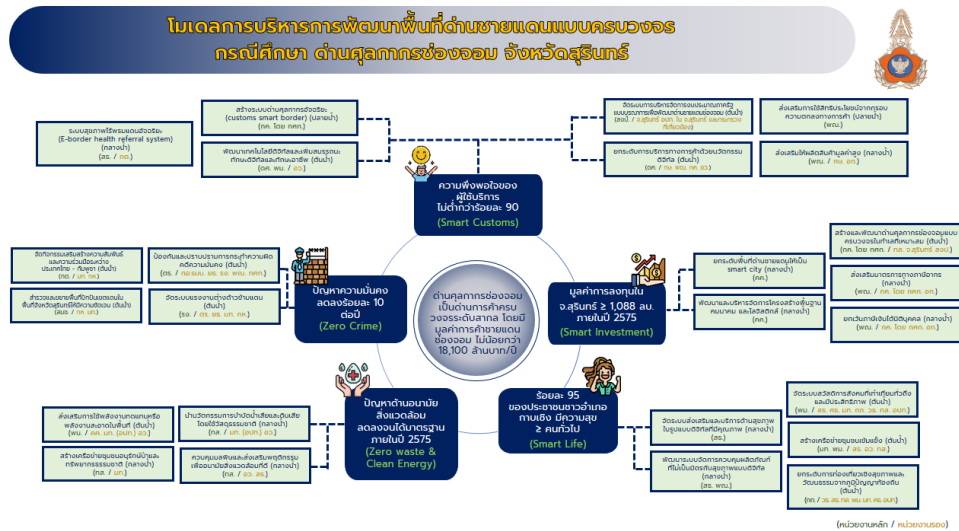
Blueprint for change

Basic Change	มิติด้านหลัก	มิติด้านรอง
Mission Base (MB) พันธกิจ: ส่งเสริมการค้าชายแดนหรือสิ่งของและของมีค่าที่ จัดกิจกรรมส่งเสริมความเชื่อมโยงและความร่วมมือระหว่างประเทศ - ภูมิภาค, วัฒนธรรมการค้าระหว่างประเทศและภูมิปัญญาท้องถิ่น วิสัยทัศน์: ส่งเสริมการค้าชายแดนที่ปลอดภัย	สอง พจน. พน. กค.	ผล: มี ๖ มิติการค้าชายแดนที่มีคุณภาพและมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐ ต่อปี
Problem Base (PB) พันธกิจ: ส่งเสริมการค้าชายแดนที่ปลอดภัย, ส่งเสริมการค้าชายแดนที่ปลอดภัย วิสัยทัศน์: ส่งเสริมการค้าชายแดนที่ปลอดภัย, ส่งเสริมการค้าชายแดนที่ปลอดภัย	พจน. กค. พน. กค. สบ.	คค. สบ. สบ. กค. สบ.
Development Base (DB) พันธกิจ: ส่งเสริมการค้าชายแดนที่ปลอดภัย, ส่งเสริมการค้าชายแดนที่ปลอดภัย วิสัยทัศน์: ส่งเสริมการค้าชายแดนที่ปลอดภัย, ส่งเสริมการค้าชายแดนที่ปลอดภัย	คค. พจน. พน. กค. สบ.	คค. พจน. กค. สบ. กค. สบ. กค. สบ. กค. สบ.
Advance Change พันธกิจ: ส่งเสริมการค้าชายแดนที่ปลอดภัย, ส่งเสริมการค้าชายแดนที่ปลอดภัย วิสัยทัศน์: ส่งเสริมการค้าชายแดนที่ปลอดภัย, ส่งเสริมการค้าชายแดนที่ปลอดภัย	พจน. สบ. พน. กค. กค.	คค. สบ. กค. สบ. กค. สบ. กค. สบ.
Creative Base (CB) พันธกิจ: ส่งเสริมการค้าชายแดนที่ปลอดภัย, ส่งเสริมการค้าชายแดนที่ปลอดภัย วิสัยทัศน์: ส่งเสริมการค้าชายแดนที่ปลอดภัย, ส่งเสริมการค้าชายแดนที่ปลอดภัย	พจน. สบ. พน. กค. กค.	คค. สบ. กค. สบ. กค. สบ. กค. สบ.
Benchmark Base (BB) พันธกิจ: ส่งเสริมการค้าชายแดนที่ปลอดภัย, ส่งเสริมการค้าชายแดนที่ปลอดภัย วิสัยทัศน์: ส่งเสริมการค้าชายแดนที่ปลอดภัย, ส่งเสริมการค้าชายแดนที่ปลอดภัย	คค.	คค.
Innovative Base (IB) พันธกิจ: ส่งเสริมการค้าชายแดนที่ปลอดภัย, ส่งเสริมการค้าชายแดนที่ปลอดภัย วิสัยทัศน์: ส่งเสริมการค้าชายแดนที่ปลอดภัย, ส่งเสริมการค้าชายแดนที่ปลอดภัย	คค. สบ. กค. สบ. กค. สบ. กค. สบ.	พจน. กค. สบ. กค. สบ. กค. สบ.

ปัจจัยความสำเร็จ

1. การเติบโตของภาคธุรกิจและการท่องเที่ยว
2. การพัฒนาพื้นที่ก่อสร้างที่เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ
3. แผนความเชื่อมโยงอาเซียน (ASEAN Connectivity)
4. หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (Belt and Road Initiative : BRI)
5. รัฐบาลให้ความสำคัญในประเด็นการรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติพินัยชายแดน โดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาระบบการป้องกันพื้นที่ชายแดน

ภาพที่ 5.1 สรุปภาพรวมการดำเนินการจัดทำโมเดลการบริหารการพัฒนาพื้นที่ด้านชายแดนแบบครบวงจร กรณีศึกษา ด้านศุลกากรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์ โดยมีเป้าหมายหลัก เป้าหมายรอง แนวทางบรรลุเป้าหมายสู่การปฏิบัติ และปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ภาพที่ 5.2 โมเดลการบริหารการพัฒนาพื้นที่ด้านชายแดนแบบครบวงจร กรณีศึกษา ด้านศุลกากรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์

5.2 บทเรียนที่ได้เรียนรู้จากการจัดทำรายงาน

5.2.1 ความท้าทายในการบูรณาการความคิดจากสมาชิกในกลุ่ม

ความท้าทาย	การดำเนินการ
1. ความหลากหลายของสมาชิกในกลุ่ม เช่น หน่วยงานต้นสังกัด ตำแหน่ง อายุ เพศ ประสบการณ์ และการศึกษา	1) ใช้ทักษะด้านภาวะผู้นำ (Leadership Skillset) ด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้าน 2) การกำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ 3) การพัฒนาตนเองและผู้อื่น และสร้างการมีส่วนร่วมในองค์กร 4) การสร้างและส่งเสริมให้เกิดการทำงานบูรณาการและความร่วมมืออย่างเต็มที่ และ 5) การผลักดันให้เกิดการปฏิบัติและผลสัมฤทธิ์
2. หน่วยงานต้นสังกัดของสมาชิกในกลุ่มมีทั้งสังกัดที่ส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ซึ่งอยู่ต่างที่กัน จึงไม่สะดวกที่จะเข้าร่วมประชุม กลุ่มแบบปกติ (Onsite) ได้	ประชุมเพื่อจัดทำรายงานกลุ่ม และแลกเปลี่ยนความเห็น โดยผ่านช่องทางสื่อสารออนไลน์ เช่น โปรแกรม Zoom Meeting Line Google Doc และโทรศัพท์
3. ประเด็นศึกษามีหลายมิติเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงานและอยู่ในพื้นที่ชายแดน	มีการลงพื้นที่ศึกษาเชิงประจักษ์ที่ด้านศุลกากรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์ มีการประชุมและสัมภาษณ์ คณะผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อให้ได้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อนำไปประกอบการวิเคราะห์ในการจัดทำรายงานกลุ่ม

ความท้าทาย	การดำเนินการ
4. ระยะเวลาจำกัดในการจัดทำรายงานกลุ่ม	ใช้วิธีบริหารจัดการการทำรายงานกลุ่ม โดยวิธีการจัดทำตารางแบ่งงาน เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มรับผิดชอบในส่วนที่ได้รับมอบหมาย และการใช้ Google Doc เป็นเครื่องมือในการร่วมระดมความคิดในการจัดทำรายงาน และมีผู้พิสูจน์อักษรเพื่อตรวจสอบความเรียบร้อยให้เสร็จภายในเวลาที่กำหนด

ตารางที่ 5.1 ความท้าทายในการบูรณาการความคิดจากสมาชิกในกลุ่ม และการดำเนินการ

5.2.2 การเชื่อมโยงระหว่างแนวทางการพัฒนาตนเอง (IS) ให้เข้ากับการนำข้อเสนอในรายงานกลุ่มไปปฏิบัติ (GP)

สมาชิกกลุ่ม	หน่วยงาน	หัวข้อรายงานส่วนบุคคล	ความเชื่อมโยง GP
นายวิศณุเวช เสวตนันท์	สำนักงานประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรื	การเพิ่มประสิทธิภาพ ระบบ การจัดสรรงบประมาณ โครงสร้างด้านสวัสดิการ สังคม (Social Welfare) กรณีศึกษา เงินอุดหนุนการ สงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	- ระบบการบริหารจัดการ งบประมาณภาครัฐแบบ บูรณาการเพื่อพัฒนาด้าน ชายแดน
นายคณิต มีปิด	กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง	การพัฒนานวัตกรรม ระบบ ควบคุมทางศุลกากร ในการตรวจสอบเคมีภัณฑ์	- สร้างระบบด้านศุลกากร อัจฉริยะ (customs smart border) - สร้างและพัฒนา ด้าน ศุลกากรช่องจอมแบบครบ วงจรในท่าเล ที่เหมาะสม - ส่งเสริมมาตรการทาง ภาษีอากร - ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล - ยกกระตือการบริการทาง การค้าด้วยนวัตกรรมดิจิทัล

สมาชิกกลุ่ม	หน่วยงาน	หัวข้อรายงานส่วนบุคคล	ความเชื่อมโยง GP
นางจิรนนท์ วาสุเทพรังสรรค์	สำนักงานปลัด กระทรวงเกษตรและ สหกรณ์	การขับเคลื่อนงานด้าน เกษตรและสหกรณ์สู่การ พัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (BCG Model) สู่การปฏิบัติ ให้เกิดผลสัมฤทธิ์	- ระบบการบริหารจัดการ การเกษตรตามแนว ชายแดน (กิจกรรม ยกระดับการบริการทาง การค้าด้วยนวัตกรรม ดิจิทัล และกิจกรรม ส่งเสริมให้ผลิตสินค้ามูลค่า สูง)
นางสาวอนุรัักษ์ ศรีสุระ	สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงคมนาคม	การสื่อสารสาธารณะเพื่อลด ความขัดแย้ง กรณีกลุ่มผู้ให้ บริการรถยนต์รับจ้าง สาธารณะ (รถแท็กซี่) ชุมนุมเรียกร้อง	- ยกระดับพื้นที่ด้าน ชายแดนให้เป็น smart city ด้านการเดินทางและ ขนส่งอัจฉริยะ (smart Mobility) - การพัฒนาและบริหาร จัดการโครงสร้างพื้นฐาน คมนาคม และโลจิสติกส์
นายชัยวัฒน์ ลิ้มลิขิตอักษร	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากร ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	การให้สิทธิทำกินของราษฎร ตามพระราชบัญญัติ อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 มาตรา 64 และมาตรา 65 กรณีศึกษาพื้นที่อุทยาน แห่งชาติแก่งกระจาน	- การสร้างและพัฒนา ด้านศุลกากรช่องจอม แบบครบวงจรในท่าเล ที่เหมาะสม - นำนวัตกรรมการบำบัด น้ำเสียและดินเสีย โดยใช้ วัสดุธรรมชาติ - ควบคุมมลพิษ และ ส่งเสริมพฤติกรรมเพื่อ อนามัยสิ่งแวดล้อมที่ดี - สร้างเครือข่ายชุมชน อนุรักษ์ป่าและ

สมาชิกกลุ่ม	หน่วยงาน	หัวข้อรายงานส่วนบุคคล	ความเชื่อมโยง GP
			ทรัพยากรธรรมชาติ
นายธีระศักดิ์ สีนา	กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์	การพัฒนาระบบการจดทะเบียนพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์	- ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล - พัฒนาระบบจัดการควบคุมผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นมิตรกับสุขภาพแบบดิจิทัล - ส่งเสริมให้ผลิตสินค้ามูลค่าสูง - ส่งเสริมการใช้สิทธิประโยชน์จากกรอบความตกลงทางการค้า
นางมยุรา สนส่ง	กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม	การขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2566 – 2570) โดยกลไกคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนงานสิทธิมนุษยชนระดับจังหวัด	- ป้องกัน และปราบปรามการกระทำความผิดคดีความมั่นคงในพื้นที่ด้านชายแดนและพื้นที่ต่อเนื่องในอำเภอคาบเชิง (กิจกรรมพัฒนามาตรการส่งเสริมสิทธิ เสรีภาพ และสิทธิมนุษยชนให้กับชุมชน และกิจกรรมการบริหารจัดการระบบการช่วยเหลือ เยียวยาผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคม และเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม)
นางสาวจรวพร แสนทวีสุข	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย	การพัฒนาแผนปฏิบัติการเชิงบูรณาการเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาบัณฑิต Gen Z	- พัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลและเพิ่มสมรรถนะ ทักษะ และทักษะอาชีพ - สร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็ง

สมาชิกกลุ่ม	หน่วยงาน	หัวข้อรายงานส่วนบุคคล	ความเชื่อมโยง GP
	และ นวัตกรรม	สู่อุตสาหกรรมดิจิทัล	<ul style="list-style-type: none"> - นำนวัตกรรมการบำบัดน้ำเสียและดินเสีย โดยใช้วัสดุธรรมชาติ - ควบคุมมลพิษ และส่งเสริมพฤติกรรมการเพื่ออนามัยสิ่งแวดล้อมที่ดี - ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานสะอาดในพื้นที่
นายฉัตรพันธ์ ธาณินทร์	กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข	การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริการสุขภาพจิตดิจิทัล โดยใช้ความรู้ด้านสุขภาพจิตในประชาชนกลุ่มวัยทำงาน	<ul style="list-style-type: none"> - ระบบสุขภาพไร้พรมแดน (E-border health referral system) - จัดระบบส่งเสริมและบริการด้านสุขภาพในรูปแบบดิจิทัลที่มีคุณภาพ - พัฒนาระบบจัดการควบคุมผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นมิตรกับสุขภาพแบบดิจิทัล - จัดระบบสวัสดิการสังคมที่เท่าเทียม ทัวถึง และมีประสิทธิภาพ - สร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็ง - ยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น - ควบคุมมลพิษ และส่งเสริมพฤติกรรมการเพื่ออนามัยสิ่งแวดล้อมที่ดี

สมาชิกกลุ่ม	หน่วยงาน	หัวข้อรายงานส่วนบุคคล	ความเชื่อมโยง GP
นาวาเอกจักรพงษ์ อภิมาหารธรรม	ศูนย์อำนวยการ บริหารจังหวัด ชายแดนภาคใต้	แผนบูรณาการพัฒนาพื้นที่ ยกเลิกการประกาศสถานการณ์ ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง กรณีศึกษา อำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส	- ป้องกัน และปราบปราม การกระทำความผิด คดีความมั่นคง

ตารางที่ 5.2 ความเชื่อมโยงระหว่างแนวทางการพัฒนาตนเอง (IS) ให้เข้ากับการนำข้อเสนอในรายงานกลุ่ม
ไปปฏิบัติ (GP)

หมายเหตุ จากการศึกษาประกอบด้วย 25 กิจกรรม ระบุข้อมูลในตาราง 22 กิจกรรม สำหรับอีก 3 กิจกรรม
ได้แก่ 1) จัดระบบแรงงานต่างด้าวข้ามแดน 2) จัดกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์ และความร่วมมือระหว่าง
ประเทศ 3) สำรวจ และขยายพื้นที่ปักปันเขตแดนในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ ให้มีความชัดเจน เป็นของหน่วยงานต่าง ๆ
เป็นความรับผิดชอบร่วมกันของสมาชิกในกลุ่ม GP6

บรรณานุกรม

สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 (ฉบับย่อ)

<https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_SumPlanOct2018.pdf> สืบค้น เมื่อ 10 เมษายน 2566

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 – 2570

<https://www.nesdc.go.th/download/Plan13/Doc/Plan13_Final.pdf> สืบค้นเมื่อวันที่ 10 เมษายน 2566

สภาผู้แทนราษฎร, สรุปผลการประชุมคณะอนุกรรมการเศรษฐกิจการค้าชายแดนในคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจ สภาผู้แทนราษฎร

<https://www.parliament.go.th/ewtcommittee/ewt/sub_economy_2/download/article/article_20130313123202.pdf> สืบค้นเมื่อ 13 พฤษภาคม 2566

ศมกานต์ ทองเกลี้ยง, การประเมินผลกระทบด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนบริเวณจุดผ่านแดนถาวรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์, ศูนย์อนามัยที่ 9 จังหวัดสุรินทร์

กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, สามเหลี่ยมมรกต (Emerald Triangle)

[https://business.mfa.go.th/th/content/16229%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B9%80%E0%B8%AB%E0%B8%A5%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%A2%E0%B8%A1%E0%B8%A1%E0%B8%A3%E0%B8%81%E0%B8%95\(-emerald-triangle-\)?cate=5d73a21d15e39c36a8006c2b](https://business.mfa.go.th/th/content/16229%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B9%80%E0%B8%AB%E0%B8%A5%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%A2%E0%B8%A1%E0%B8%A1%E0%B8%A3%E0%B8%81%E0%B8%95(-emerald-triangle-)?cate=5d73a21d15e39c36a8006c2b) สืบค้นเมื่อ 22 เมษายน 2566

Asian Development Bank, แผนงานการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง

https://www.adb.org/sites/default/files/publication/29387/gms-ecp-overview-2015-th_0.pdf สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2566

Salika Knowledge Sharing Space, เทรียนูสองด้านความสัมพันธ์ ‘กัมพูชาและจีน’ มิตรแท้ร่วมต้น

เศรษฐกิจภูมิภาคให้โตไม่หยุด <<https://www.salika.co/2022/08/26/cambodia-china-economic-development-cooperation/>> สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2566

Exim Knowledge Centre, ส่องแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ของกัมพูชา
<<https://kmc.exim.go.th/detail/20190927191138/20191125150129> > สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2566

รองศาสตราจารย์ ดร. มลีนี สมภพเจริญ และคณะ, รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการสำรวจสภาพจิต และคุณภาพชีวิตคนไทย ประจำปี พ.ศ. 2565, กองส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2565

World Commission on Environments and Development, Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future
<<https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf> >
สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2566

สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ. แผนพัฒนาจังหวัดศรีสะเกษ พ.ศ. 2566 - 2570 ฉบับทบทวน ปี พ.ศ. 2567.

สำนักงานจังหวัดบุรีรัมย์. (2564). แผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี พ.ศ. 2566 – 2570 จังหวัดบุรีรัมย์.

สำนักงานจังหวัดสุรินทร์. (2564). แผนพัฒนาจังหวัดสุรินทร์ (พ.ศ. 2566 – 2570).

สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1. (2565). แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566 – 2570 ฉบับทบทวน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567.

ภาคผนวก

คำสัมภาษณ์ของ นายสรสาสน์ สีเพ็ง รองผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์
เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2566 ณ ศาลากลางจังหวัดสุรินทร์

ด้านภูมิศาสตร์ทางชายแดน

ด้านช่องจอม คือ ด้านถาวรที่มีความพร้อม และได้เปรียบสูงสุด เนื่องจากอยู่ติดกับ อ.กรุงสำโรง จ.อุดรธานี (โอรส์เมียด) ประเทศกัมพูชา ผ่านเข้าไป จ.อุดรธานี ไปเจอนครวัด นครธม และพนมเปญ และมีเส้นทางเชื่อมโยงโดยมีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 224 เชื่อมระหว่าง จ.นครราชสีมา จ.บุรีรัมย์ และ จ.สุรินทร์

จุดแข็งยุทธศาสตร์ สุรินทร์ (อธิบายจากคำขวัญจังหวัด)

- เกษตรอินทรีย์
- เศรษฐกิจ
- สุรินทร์ถิ่นช้างใหญ่ มีหมู่บ้านช้าง อ.ท่าตูม และศูนย์คชอาณาจักร ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ท่องเที่ยว
- ผ้าไหมงาม มีราชินีไหม ผ้าลายโฮล ขึ้นเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ผ้าไหม บ้านท่าสว่าง ทอชุดเครื่องทรงให้พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 งานพระบรมราชาภิเษก เมื่อปี พ.ศ. 2562
- ประคำสวย เครื่องประดับ ทำจากเครื่องเงิน
- ร่ำรวยปราสาท มีประสาทตาเมือง
- ผักกาดหวาน
- ข้าวสารหอม ข้าวสารขึ้นชื่อของทุ่งกุลาร้องไห้
- เปรียบพร้อมอารยธรรม มีชนชาติ เขม (เขมรถิ่นไทย) โกลย หรือ กูย

คำถามจาก GP6

1. ต้องการยกสะพานแล้วลงที่ตลาดสมบัติ เพื่อสร้างด้านศุลกากร เพื่อสร้างโอกาสต่าง ๆ สามารถเป็นไปได้หรือไม่

ตอบ รอง ผวจ. : การอนุญาตพื้นที่เขตอุทยานก็ยังไม่ยอม ถ้าจะให้เกิดขึ้นจริง ต้องใช้เวลาในการสร้างความคิด หาข้อยุติให้ได้ จากที่ฟังเมื่อประชุมภายในจังหวัด ยังไม่ได้ถึงขั้นนั้น กิจกรรมน้อย สภาพโดยทั่วไปเจียบ ทำเลยังไม่เหมาะสม นายด่านศุลกากรช่องจอมยังสามารถบริหารด้านได้อย่างมีศักยภาพอยู่ โดยมีข้อเสนอที่ผ่านมา คืออยากได้ด่านที่อยู่ใกล้ ๆ ทำเป็นพิมพ์เขียวมา แต่ก็ทับซ้อนกับหลายหน่วยงาน ทั้ง กรมป่าไม้ กรมทางหลวง กรมอุทยานแห่งชาติ โดยกรมอุทยานแห่งชาติ ไม่สามารถแบ่งที่ให้ได้จริง ๆ

หัวหน้าสำนักงานจังหวัด : ตอนนี้เป็นการพูดคุยกันระดับจังหวัดเท่านั้น ยังไม่ได้พื้นที่ และไม่มีแบบ

GP6 : มองระยะยาว 10 - 20 ปี จ.สุรินทร์ จะโตเพียงใด และเพื่อเชื่อมโยง จ.สุรินทร์ ให้เชื่อมกับ จ.อุบลราชธานี และ จ.นครราชสีมา

รอง ผวจ. : เสนอทำเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษอีสานใต้ เนื่องจากทำเลภูมิศาสตร์สามารถเชื่อมโยงไปได้หมด โดยจะใช้การท่องเที่ยวเป็นตัวเชื่อม เริ่มจากด้านการกีฬาที่ จ.บุรีรัมย์ โยงมาที่ จ.สุรินทร์ โดย จ.สุรินทร์ ต้องเชื่อมโยงการท่องเที่ยวไปยัง จ.เสียมเรียบ ประเทศกัมพูชา (มีสนามบินนานาชาติ)

นอกจากนี้ ทำเลทางภูมิศาสตร์ของ จ.สุรินทร์ สามารถเชื่อมกับ จ.นครราชสีมา ไปทางอีสานเหนือ เชื่อมประเทศลาวไปยังประเทศกัมพูชา

ข้อเสนอแนะ (ทิศทางการพัฒนาในอนาคต)

GP6 : โดยการยกระดับทางเดิม และสร้างสิ่งปลูกสร้างของด่านศุลกากรไว้บริเวณด้านบนของทางยกระดับ ปัญหาตลาดเก่าจะหมดไป โดยยกเฉพาะส่วนที่เป็นทางสัตว์ของกรมอุทยานแห่งชาติ

ด่านปัจจุบัน ปัญหาที่เจอ ได้แก่

- เพื่อที่จะพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจ ทำไม่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่เสียสละพื้นที่
- ทำไม่ประเทศไทยไม่ดำเนินการเป็นด่านชุมชน รั้วชุมชนก่อน ในจุดแดนไทย (กม.ไทย จับประชาชนที่มาอยู่บริเวณที่ติดชายแดน และไล่คนออก)
- ถ้าเป็นนโยบายรัฐบาลสั่งตรงลงมา จะง่ายกว่า โดยกำหนดว่าต้องการให้ด่านศุลกากรช่องจอมเป็นอย่างไร ให้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน จ.สุรินทร์ ไปพิจารณา
- ถ้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน จ.สุรินทร์ คิด ก็จะได้คิดจากสิ่งที่เป็นอยู่ เช่น ทำไม่กรมอุทยานแห่งชาติไม่เสียสละพื้นที่ให้ และสร้างด่านเป็นแบบด่านเดี่ยว เพื่อความสะดวกในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

หัวหน้าสำนักงานจังหวัด : แต่การที่จะสร้างด่านเป็นแบบด่านเดี่ยว (ติดเขตชายแดน) จะมีปัญหาเรื่องปักปันหมุดที่ยังไม่เรียบร้อย ที่ทาง จ. เคยไปคุยกับทางทหาร ซึ่งจะมีผลกระทบในหลายประเด็น

รอง ผวจ. : เรื่องปักหมุด ตอนนี้สงบแล้ว ประเทศไทยและประเทศกัมพูชาไม่ถกเถียงเรื่องเขตแดน แต่ทำสนธิสัญญาร่วมมือกันสู้กับระเบิด

GP6 :

- ปัญหาอุปสรรค คือความต้องการของ จ.สุรินทร์ กรมศุลกากร และกรมอุทยานแห่งชาติ
- จ. สุรินทร์ ต้องส่งเรื่องขึ้นไปให้ระดับกรม เพื่อเป็นจุดเริ่มต้น โดยหาแนวทางเพื่อที่จะเป็นไปได้ อาจจะเป็นการประชุม หรือผ่าน กรอ.

ประเด็นสัมภาษณ์ นบส. รุ่นที่ ๙๗ กลุ่มที่ ๖
เรื่อง โมเดลการบริหารพัฒนาพื้นที่ด้านชายแดนแบบครบวงจร
กรณีศึกษาด้านศุลกากรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์

.....

๑. บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและภารกิจภาพรวมของ สมช. โดยเฉพาะกรณีที่เกี่ยวข้องกับด้านชายแดน ทั้งการพัฒนาพื้นที่ด้านเดิมหรือการกำหนดจุดพื้นที่ตั้งด่านใหม่

สมช. เป็นหน่วยงานความมั่นคงในระดับนโยบาย มีภารกิจในการเสนอแนะนโยบายและกำกับติดตาม การดำเนินงานของหน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน ผ่านนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคง แห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) และแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) **ซึ่งมีจุดเน้น**ให้พื้นที่ชายแดนได้รับการพัฒนาทั้งในมิติด้านความมั่นคงผ่านการพัฒนา ระบบการป้องกันชายแดน ภัยคุกคามในทุกลักษณะทั้งคน สินค้าประเภทพืชและสัตว์ สินค้าอื่น ๆ และ ยานพาหนะชนิดต่าง ๆ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาภัยคุกคามที่ดำรงอยู่ผ่านกลไกระหว่างประเทศ รวมถึงมิติ ด้านเศรษฐกิจผ่านการเร่งรัดให้จังหวัดศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาและจัดทำเป็นแผนบริหารจัดการ พื้นที่เพื่อเตรียมพร้อมสู่การยกระดับเป็นจุดผ่านแดนถาวร รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ชายแดน

ในส่วนบทบาทในระดับอำนวยความสะดวกการปฏิบัติ สมช. มีกลไกในการพิจารณาโดยคณะอนุกรรมการ พิจารณาการเปิด – ระวัง หรือปิดจุดผ่านแดนประเภทต่าง ๆ ซึ่งมีเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นประธาน และมีอนุกรรมการจากส่วนราชการต่าง ๆ อาทิ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ รวมทั้งส่วนราชการฝ่ายทหารต่าง ๆ ร่วมกันพิจารณาความ เหมาะสมในการเปิด – ระวังหรือปิดจุดผ่านแดนประเภทต่าง ๆ ในพื้นที่ชายแดน ก่อนเสนอให้ ครม. ซึ่งเป็น ผู้ตัดสินใจเชิงนโยบายพิจารณาความเหมาะสมต่อไป

กล่าวโดยสรุป ในมิติการพัฒนาพื้นที่จุดผ่านแดนประเภทต่าง ๆ สมช. มีความรับผิดชอบและภารกิจ ในเชิงนโยบายผ่านแผนฯ และนโยบายฯ ที่กล่าวไปข้างต้น ในส่วนการกำหนดพื้นที่เปิดจุดผ่านแดนประเภท ต่าง ๆ ในลำดับแรกจังหวัดจะต้องหารือร่วมกันกับประเทศเพื่อนบ้านให้ได้ข้อยุติ ก่อนนำเสนอมาที่ สมช. เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบภายใต้กลไกคณะอนุกรรมการพิจารณาการเปิด – ระวัง หรือปิดจุดผ่านแดน ประเภทต่าง ๆ

๒. แนวทางสำคัญในการบริหารจัดการด้านความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย – กัมพูชา และกิจกรรมสำคัญ ที่เห็นว่าควรทำเพื่อรองรับแนวทางสำคัญดังกล่าว

ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างมีพื้นที่ติดกับกัมพูชา และมีสภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นเทือกเขาสูง (เทือกเขาพนมดงรัก) ดังนั้น จึงปรากฏกรณีการกระทำผิดบริเวณพรมแดนไม่มากนัก ส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบของการลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย การลักลอบตัดไม้พะยุง ยาเสพติด การรุกล้ำพื้นที่ที่ยังอยู่ในระหว่างการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดน ทั้งนี้ ในกรณีการก่ออาชญากรรมทางเทคโนโลยี (กลุ่มคอลเซนเตอร์พนันออนไลน์) นั้น ยังไม่ปรากฏกรณีดังกล่าวในพื้นที่ชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

แนวทางสำคัญในการบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคงของไทยกับกัมพูชา คือการพัฒนากระบวนการป้องกันพื้นที่ชายแดนโดยนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาสนับสนุนการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ อีกทั้งยกระดับความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างหน่วยงานในพื้นที่ของทั้งสองฝ่าย ให้สามารถติดต่อประสานงานและร่วมกันป้องกันภัยคุกคามข้ามแดนที่อาจเกิดขึ้น โดยใช้กลไกแผนปฏิบัติการด้านบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) เป็นกรอบในการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓. ความคืบหน้าในการปักปันเขตแดนในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์

เนื่องจากหลักเขตแดนทางบกตลอดแนวชายแดนไทย - กัมพูชา ได้ชำรุดสูญหาย ถูกทำลาย และเคลื่อนย้ายหลายหลัก จึงได้มีการลงนามในบันทึกความเข้าใจด้วยการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนทางบก (MOU ๒๕๔๓) โดยดำเนินการให้เป็นไปตามหลักฐานทางกฎหมายในอดีต ดังต่อไปนี้ ๑) อนุสัญญาระหว่างสยามกับฝรั่งเศส ค.ศ. ๑๙๐๔ ๒) สนธิสัญญาสยามกับฝรั่งเศส ค.ศ. ๑๙๐๗ กับพิธีสารว่าด้วยการปักปันเขตแดนแนบท้ายสนธิสัญญา ๓) แผนที่จัดทำขึ้นตามผลงานของคณะกรรมการปักปันเขตแดนระหว่างสยามกับอินโดจีน สถานะปัจจุบัน ชุดสำรวจร่วมอยู่ระหว่างการจัดทำโครงข่าย GPS ร่วมกัน ในพื้นที่ตลอดแนวชายแดนไทย - กัมพูชา เพื่อใช้ในการรังวัดค่าพิกัดของหลักเขตแดนและใช้เป็นหมุดหลักฐานในการสำรวจเขตแดนร่วมกัน

อย่างไรก็ตามทั้งสองฝ่ายยึดถือแผนที่ในการอ้างอิงคนละฉบับ กัมพูชา ใช้แผนที่ ๑ : ๒๐๐,๐๐๐ และแผนที่ชุด L๗๐๑๖ ส่วนฝ่ายไทยยึดถือแผนที่ชุด L๗๐๑๘ จึงมีความเห็นต่อการปักปันหลักเขตแดนไม่ตรงกัน และทำให้เกิดพื้นที่ทับซ้อน โดนในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์มีพื้นที่ที่มีความเห็นไม่ตรงกัน ดังนี้ ช่องคลาคะมูม - ช่องระยี่ - ช่องเปรอ อ.กาบเชิง ช่องกร่าง - ปราสาทตาควาย - ปราสาทตาเมือน อ.พนมดงรัก

๔. ทิศทางและแนวโน้มแผนการพัฒนาด้านช่องจอมให้มีประสิทธิภาพ และในมุมมองของ สมช. ด้านศุลกากร มีศักยภาพและมีความจำเป็นเพียงพอที่จะต้องขยายพื้นที่ด่านหรือไม่

ช่องจอม มีสถานะเป็นจุดผ่านแดนถาวร ตั้งแต่ปี ๒๕๔๕ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ได้ดำเนินการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อรองรับการสัญจรของคน สินค้า

และยานพาหนะ ทั้งนี้ปัจจุบันเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ ยังคงปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานชั่วคราว (ตู้คอนเทนเนอร์) จึงมีความจำเป็นในการพัฒนาอาคารสำนักงาน CIQs เพื่อรองรับการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ด้านการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวไทยที่สัญจรข้ามแดนบริเวณช่องจอมส่วนใหญ่เป็นการเดินทางแบบไป - กลับ เพื่อเล่นกาสีโนบริเวณตรงข้ามด่านช่องจอม ไม่ได้เป็นการเดินทางเพื่อเข้าไปที่เมืองชั้นในกัมพูชา ในด้านสินค้าเข้า-ออกผ่านช่องจอม ส่วนใหญ่เป็นสินค้าผลผลิตทางการเกษตร สินค้าอุปโภคบริโภค และวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมขนาดเล็ก โดยสินค้านำเข้าและส่งออก ๑๐ อันดับ ในห้วงเดือนตุลาคม ๒๕๖๕ – เมษายน ๒๕๖๖ โดย **สินค้านำเข้า** ได้แก่ น้ำมันสำเร็จรูป (สับตักแห้ง) น้ำมันสำเร็จรูป (หัวมันสด) มะม่วง เม็ดพลาสติก โยไฟเบอร์สำหรับกรองด้อยคุณภาพ ชิ้นส่วนอุปกรณ์ทำด้วยพลาสติก เศษยาง แอรรถบัส เศษพลาสติกที่สูญเสียจากการผลิต น้ำมันยางธรรมชาติที่ไม่ได้แปรรูป และ**สินค้าส่งออก** ได้แก่ เครื่องดื่ม อาหารแช่แข็ง ลูกชิ้นไส้กรอกแปรรูป เครื่องดื่ม UHT น้ำผลไม้รวม Green Mate โปโลนาเอ็นโกฟริก (จ๊อบูอัด) ของทำด้วยพลาสติก บะหมี่ถ้วยสำเร็จรูปรสต้มยำกุ้งน้ำ พลังงานไฟฟ้า เปียร์ลิ่ง

สมช. มีความเห็นว่า มูลค่าสินค้าเข้า-ออก จำนวนนักท่องเที่ยวสัญจรข้ามแดน ยังไม่มากพอที่จะขยายพื้นที่ด่าน ในการขยายพื้นที่จำเป็นต้องประสานขอใช้พื้นที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรมทางหลวง กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติและสัตว์ป่า ก่อนที่จะดำเนินการใด ๆ อย่างไรก็ตาม หากไทย – กัมพูชา มีความตกลงทางการค้าหรือเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณจังหวัดสุรินทร์ โดยใช้ทางหลวงหมายเลข ๖๘ เป็นเส้นทางหลัก ในการขนส่งเพื่อเข้าสู่พื้นที่ขึ้นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศจะทำให้การค้าในบริเวณดังกล่าว มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น อาจพิจารณาพัฒนาหรือขยายด่านได้ในอนาคต

๕. สถานการณ์ด้านความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย – กัมพูชาในปัจจุบันและแนวโน้มในอีก ๕ ปีข้างหน้า

ในส่วนสถานการณ์ความมั่นคงบริเวณชายแดนจะยังคงมีความแตกต่างกันไปตามบริบทของพื้นที่ และปัญหาความมั่นคงมีความเชื่อมโยงกันอย่างสลับซับซ้อน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศโดยรวม โดยในพื้นที่ชายแดนไทย – กัมพูชา และ ไทย – ลาว พบปัญหาที่สำคัญ ได้แก่

- **ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ** โดยกลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติจะใช้พื้นที่ชายแดนระหว่างไทยกับประเทศรอบบ้านเป็นฐานปฏิบัติการในการดำเนินกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย อาทิ การจัดตั้งเป็นขบวนการคอลเซนเตอร์ การตั้งบ่อนการพนัน ขบวนการการฟอกเงินและการค้าอาวุธ รวมทั้งการสนับสนุนการลำเลียงยาเสพติดไปยังประเทศที่สาม ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้มีความเชื่อมโยงกัน โดยอาศัยช่องว่างทางกฎหมายของประเทศรอบบ้าน และการให้สินบนกับเจ้าหน้าที่รัฐ

- ปัญหาแรงงานผิดกฎหมาย การลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย และการค้ามนุษย์ เกิดจากปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจของไทยและประเทศรอบบ้าน ได้แก่ ความต้องการแรงงานภายในไทย การแสวงหาโอกาสของประชาชนในประเทศรอบบ้าน รวมถึงสถานการณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศรอบบ้าน ประกอบกับพรมแดนของไทยกับประเทศรอบบ้านเป็นพรมแดนทางบกเป็นระยะทาง ๕,๖๗๑ กิโลเมตร ส่งผลให้เกิดขบวนการนำพาแรงงานผิดกฎหมายลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายผ่านพื้นที่ชายแดนอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีการสร้างเครือข่ายในระดับประชาชนเพื่อจัดหาแรงงานผิดกฎหมาย ส่งผลให้แรงงานผิดกฎหมายเข้ามายังในพื้นที่ชั้นในของประเทศ นอกจากนี้ กลุ่มคนที่ต้องการเข้ามายังประเทศไทยมีความเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อของขบวนการค้ามนุษย์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งปัญหาแรงงานผิดกฎหมาย การลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย และการค้ามนุษย์

- ปัญหาซึ่งเกิดจากความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดน สืบเนื่องจากกระบวนการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนทั้งทางบก และทางทะเล ระหว่างไทยกับประเทศรอบบ้านยังไม่แล้วเสร็จ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาเขตแดนและการบริหารจัดการชายแดนที่เกิดขึ้นมาใหม่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลกระทบต่อไทย อาทิ การไม่สามารถเปิดหรือยกระดับจุดผ่านแดนถาวรได้ การทำประมงรุกล้ำน่านน้ำในพื้นที่ที่เขตแดนทางทะเลยังไม่ชัดเจน เป็นต้น และอาจส่งผลกระทบต่อความร่วมมือในด้านอื่น ๆ

๖. ความสัมพันธ์ระหว่างไทย – กัมพูชา – ลาว ณ ปัจจุบัน และแนวโน้มในอีก ๑๐ ปีข้างหน้า และประเด็นท้าทายที่จะทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศ

ประเทศรอบบ้านของไทยโดยเฉพาะกัมพูชาและ สปป.ลาว มีแนวโน้มพัฒนาพื้นที่ชายแดนที่มุ่งเน้นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจในรูปแบบการให้สัมปทานระยะยาวแก่ภาคเอกชนในการพัฒนาพื้นที่ต่าง ๆ ในรูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษ รวมทั้งการกู้ยืมเงินเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ อาทิ ถนน ท่าเรือ เขื่อน ประเทศรอบบ้านจึงมีแนวโน้มจะพึ่งพาการพัฒนาทางเศรษฐกิจจากภายนอกในรูปแบบข้างต้นมากยิ่งขึ้น

ซึ่งหากพิจารณาในประเด็นดังกล่าว แม้การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนการพัฒนาทางเศรษฐกิจรูปแบบต่าง ๆ ของประเทศรอบบ้าน จะให้ประโยชน์ต่อไทยในมิติการเชื่อมโยงทางการค้า การสัญจรในภูมิภาค แต่การให้สิทธินายทุนต่างชาติในการบริหารจัดการพื้นที่ที่ได้รับสัมปทานอย่างเบ็ดเสร็จ และขาดมาตรการเฝ้าระวังอย่างทั่วถึงอาจทำให้พื้นที่ดังกล่าวไม่ได้รับความสนใจจากภาครัฐมากเท่าที่ควร และเป็นจุดที่เสี่ยงต่อการเป็นที่ตั้งของกลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติประเภทต่าง ๆ ได้

นอกจากนี้ การขยายอิทธิพลของชาติมหาอำนาจในภูมิภาคมีแนวโน้มสูงขึ้นในพื้นที่ภาคพื้นทวีปของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือบริเวณอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขงเป็นหนึ่งในพื้นที่สำคัญในการแข่งขัน

ขยายอำนาจของประเทศมหาอำนาจผ่านปฏิสัมพันธ์และความร่วมมือในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งทวิภาคีและพหุภาคี ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ ความมั่นคง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งแวดล้อม โดยในระยะ ๕ ปี ข้างหน้า มีแนวโน้มที่ประเทศมหาอำนาจ และประเทศขนาดกลางจะขยายอิทธิพลในภูมิภาคเพิ่มมากขึ้น

ทั้งนี้ มีแนวโน้มที่หลายประเทศในภูมิภาคจะดำเนินนโยบายที่เน้นการพึ่งพาประเทศมหาอำนาจ หรือการแสวงหาความร่วมมือจากประเทศมหาอำนาจใดมหาอำนาจหนึ่งจนขาดความสมดุล ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาเรื่องความมีอิสระในการดำเนินนโยบาย การถูกรอบงำในด้านระบบสาธารณสุข โภคและโครงสร้างพื้นฐาน ประเด็นการขยายอิทธิพลของชาติมหาอำนาจในภูมิภาคอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อไทย ในด้านต่าง ๆ ทั้งปัญหาภายในประเทศและระหว่างประเทศ เช่น ปัญหาการบริหารจัดการน้ำ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาการเปลี่ยนแปลงด้านระบบนิเวศและภูมิศาสตร์ในแม่น้ำโขง ตลอดจนปัญหาเรื่องคุณภาพ และประสิทธิภาพของอาเซียนในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตหากประเทศมหาอำนาจมีส่วน ได้ส่วนเสียร่วมด้วย เป็นต้น

นอกจากแนวโน้มการเข้ามาของอาชญากรรมข้ามชาติและมหาอำนาจในภูมิภาคที่เพิ่มมากขึ้นแล้ว แนวโน้มสถานการณ์การเกิดโรคอุบัติใหม่ซึ่งมีแนวโน้มสูงขึ้นและรุนแรงขึ้น ในแต่ละปีทั่วโลกจะเกิดโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ รวมถึงโรคระบาด มีความซับซ้อนในการบริหารจัดการ และควบคุม รวมถึงโรคบางประเภท ส่งผลกระทบต่อรุนแรงทั้งทางตรงและทางอ้อมในหลายมิติ ทั้งนี้ โรคระบาดอาจแบ่งได้เป็น โรคระบาดในสัตว์ โรคระบาดในคน โรคระบาดทั้งคนและสัตว์ และโรคระบาดในพืช ด้วยปัจจัยเรื่องความหนาแน่นของประชากรในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ประกอบกับความแตกต่างของระบบสาธารณสุขระหว่างไทยกับประเทศรอบบ้าน โดยเฉพาะในพื้นที่ชายแดน อาจส่งผลให้เกิดการแพร่ระบาดของโรคตามแนวชายแดนทั้งที่เกิดในคนและสัตว์เป็นวงกว้าง จึงเป็นความท้าทายของไทยในการพัฒนาพื้นที่ชายแดนที่ต้องพัฒนาในมิติทางด้านเศรษฐกิจ และเสริมสร้างป้องกันภัยความมั่นคงที่มีแนวโน้มสูงขึ้นในอนาคต ตลอดจนการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยมีเป้าหมายหลักคือรักษาความมั่นคง และผลประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญ

๗. ประเด็นท้าทายด้านสาธารณสุขและอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ สมช. ห่วงใย ในการพัฒนาด่านช่องทาง

ปัญหาความมั่นคงด้านสาธารณสุขเป็นปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่ทวีความสำคัญขึ้นภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - ๑๙ ในช่วงปี ๒๕๖๓ เป็นต้นมา ซึ่งตามที่ได้กล่าวไปข้างต้นด้วยปัจจัยเรื่องความหนาแน่นของประชากรในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ประกอบกับความแตกต่างของระบบสาธารณสุขระหว่างไทยกับประเทศรอบบ้าน โดยเฉพาะในพื้นที่ชายแดน สมช. ได้กำหนดการพัฒนาารบบป้องกันภัยคุกคามทางด้านสุขภาพในพื้นที่ชายแดน เป็นหนึ่งใน

จุดเน้นของแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) นอกจากนี้ การป้องกันภัยความมั่นคงทางด้านสาธารณสุขจากคนเท่านั้น ภายในแผนดังกล่าวยังกำหนดแนวทางในการควบคุมสุขอนามัยพืช และสุขภาพสัตว์ข้ามพรมแดน (ตารางตามแนบ)

แนวทางที่	ชื่อแนวทาง	เป้าหมาย	แนวทางการปฏิบัติ
๖	พัฒนาระบบการเฝ้าระวังโรคและภัยสุขภาพข้ามแดน	ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคที่เป็นภัยคุกคามต่อประชาชน รวมถึงพัฒนาระบบป้องกันการระบาดตามแนวชายแดน การเข้าถึงบริการสุขภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนตามแนวชายแดน และการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยข้ามพรมแดน	๑. จัดให้มีกลไกทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการเพื่อการเฝ้าระวัง ป้องกัน ให้ความรู้ แก่ไข และรักษาโรคระบาดในคนอย่างครบวงจร
			๒. จัดทำ ปรับปรุง หรือแก้ไข ข้อกำหนด/ ข้อตกลงระหว่างประเทศ
			๓. พัฒนาระบบการตรวจคัดกรองในการสัญจรข้ามแดนตามวาระความมั่นคงด้านสุขภาพโลก (Global Health Security Agenda: GHSA) ในระดับจังหวัด ตามกฎอนามัยระหว่างประเทศ (IHR ๒๐๐๕)
			๔. แลกเปลี่ยนข้อมูลทางการแพทย์ระหว่างไทยกับประเทศรอบบ้าน (Border Health Co-Research)
			๕. สนับสนุนความช่วยเหลือทางด้านเทคนิคและอบรมความรู้ด้านการแพทย์
๗	พัฒนาระบบการติดตาม เฝ้าระวัง แจ้งเตือน ป้องกันโรคระบาดในพืชและสัตว์ รวมถึงควบคุม สุขอนามัยพืช และสุขภาพสัตว์ข้ามพรมแดน	ป้องกันการแพร่ระบาดของโรค ศัตรูพืช รวมถึงพาหะที่เป็นภัยคุกคามต่อพืช สัตว์ และสิ่งแวดล้อม และพัฒนาระบบเฝ้าระวังและป้องกันการระบาดในพืชและสัตว์ข้ามพรมแดน	๑. จัดตั้งกลไกทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ
			๒. พัฒนาระบบติดตาม เฝ้าระวัง และตรวจสอบกักกันพืชและสัตว์โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สนับสนุนการปฏิบัติงาน ณ จุดผ่านแดน
			๓. พัฒนากลไกความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับการติดตาม เฝ้าระวัง แจ้งเตือน ป้องกันโรคระบาดในพืชและสัตว์
			๔. พัฒนาระบบการข่าว และเครือข่ายภาคประชาสังคม
			๕. สนับสนุนความช่วยเหลือทางด้านเทคนิคและอบรมความรู้ด้านการเกษตร

			๖. ปรับปรุงมาตรการ กฎหมาย ระเบียบที่ เกี่ยวข้องกับการนำเข้าสัตว์น้ำให้สอดคล้องกับ สถานการณ์การระบาดของโรค และสถานการณ์ การค้าระหว่างประเทศ
--	--	--	---

๘. ASEAN Connectivity (แผนความเชื่อมโยงอาเซียน)

ภายหลังจากที่ผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนได้ร่วมกันลงนามในแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงอาเซียน Master Plan on Connectivity 2025 (MPAC2025) เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การขนส่ง นวัตกรรม และการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือในภูมิภาค โดยรัฐบาลไทยได้ดำเนินการตามแผนแม่บทดังกล่าว ผ่านการสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือทางการเงินกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อนำไปใช้พัฒนาเส้นทางคมนาคม โครงสร้างพื้นฐานเชื่อมต่อระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่อง อาทิ ผลักดันการยกระดับและปรับปรุงถนน NR67 เชื่อมโยงจากจังหวัดศรีสะเกษ ช่องสง่า ถึง ช่องจอม – เสียมราชู กัมพูชา โครงการสะพานมิตรภาพไทย – กัมพูชา (บ้านหนองเอี่ยน – สติงบท)

มุ่งเน้นพัฒนาการเชื่อมโยงเส้นทางระหว่างประเทศที่สำคัญตามแนวระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor : SEC) ของกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub-region : GMS) และทางหลวงอาเซียนสาย AH1 ผ่านทางหลวงหมายเลข NR5 (กรุงเทพมหานคร-ปอยเปต) ตลอดจนสามารถเชื่อมโยงกับระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Easter Economic Corridor : EEC) ของไทย ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมโยงอย่างไร้รอยต่อ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน อำนวยความสะดวกทางการค้า และการลงทุนในภูมิภาค รวมทั้งส่งเสริมบทบาทของไทยในการให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาในอนุภูมิภาค เพิ่มโอกาสในการขยายการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวระหว่างกัน

.....

กองความมั่นคงกิจการชายแดนและประเทศรอบบ้าน

๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖

คณะผู้จัดทำ

- 9706 นายวิศณุเวช เศวตนันท์
สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี
- 9715 นายคณิต มีปิด
กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง
- 9724 นางจirinันท์ วาสุเทพรังสรรค์
สำนักงานปลัด กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- 9733 นางสาวอนุรัักษ์ ศรีสุระ
สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงคมนาคม
- 9742 นายชัยวัฒน์ ลิ้มลิขิตอักษร
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 9751 นายธีระศักดิ์ สีนา
กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์
- 9760 นางมยุรา สนสง
กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม
- 9769 นางสาวจรวายพร แสนทวิสุข
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม
- 9778 นายธิตินันท์ ธานีรัตน์
กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข
- 9787 นาวาเอกจักรพงษ์ อภิมาหารธรรม
ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้